

Nakladnik: **Udruga osoba s invaliditetom Split**
21000 SPLIT, Kliška bb
Tel. /fax: 021/314 314;314 315
e-mail: uosis@post.t-com.hr
www.uosis.hr
Matični broj: 03403831
OIB: 75984385228

Za nakladnika: Senka Mrkonjić

Uredništvo: Senka Mrkonjić
Marina Ivandić
Nela Norac Kevo

Naklada: 1 200 primjeraka

Tisak: DES Split

Senka Mrkonjić dipl. iur.

P R A V A
OSOBA S INVALIDITETOM

V. izmijenjeno i dopunjeno izdanje

Split, veljača 2015.

Udruga osoba s invaliditetom Split

Bilješka nakladnika

Prvi priručnik Prava osoba s invaliditetom tiskan je 2002. godine u namjeri da osobama s invaliditetom i njihovim bližnjima olakša snalaženje i uvid u dio propisa kojima su regulirana prava i obveze osoba s invaliditetom. Priređivač tog priručnika kao i njegovih izmjena i dopuna II i III bio je naš član i počasni predsjednik Udruge, Matij Cetinić.

Zbog čestih izmjena zakona, podzakonskih akata i provedbenih propisa ovaj priručnik doživio je mnoge izmjene a zadnje IV izmijenjeno i dopunjeno izdanje tiskano je u prosincu 2009. godine. Od tada do danas gotovo su svi zakoni propisi koji su obuhvaćeni ovim priručnikom, izmijenjeni su i dopunjeni, zbog čega je bilo nužno sačiniti ovo V izmijenjeno i dopunjeno izdanje.

Za napomenuti je da su odredbe o pravima i obvezama osoba s invaliditetom sadržane u brojnim zakonima i još brojnijim podzakonskim i provedbenim propisima, u kojima se nije lako snaći ni stručnjacima a kamoli laicima. Radi toga, Udruge osoba s invaliditetom želi svojim članovima i drugim osobama s invaliditetom, u ovakvom sažetom priručniku, omogućiti uvid u pojedina prava i obveze što ih učestalije koriste osobe kojima je priručnik namijenjen.

*Zahvaljujemo **Gradu Splitu** što je financirao pripremu i tiskanje ovog V izmijenjenog i dopunjenog izdanja i tako omogućio da dođe u ruke onima kojima je namijenjen a to su osobe s invaliditetom koje okuplja naša Udruge a korisno mogu poslužiti i svim drugim osobama s invaliditetom.*

Sadržaj:

I. PRAVA I OBVEZE ČLANOVA UDRUGE	10
II. POVLASTICE NA OSNOVI ČLANSTVA U UDRUZI ILI INVALIDNOSTI	11
1. Telefonska pretplata	11
2. Televizijska pretplata	12
3. Pomoći članovima	13
4. Članske pogodnosti u HAK-u	13
5. Posjet kazališnim predstavama	13
6. Besplatna karta „Prometa“	14
III. PRAVA NA OSNOVI INVALIDITETA	15
1. OŠTEĆENJE, PROFESIONALNA BOLEST, INVALIDITET I HENDIKEP	15
1.1. Tjelesno oštećenje i postupak ostvarivanja prava	15
1.2. Profesionalne bolesti	16
1.3. Što je oštećenje?	16
1.4. Što je invaliditet?	17
1.5. Što je hendikep?	18
2. ZDRAVSTVENO OSIGURANJE	19
2.1. Pravo na zdravstvenu zaštitu	19
2.2. Osiguranici kojima se osigurava plaćanje zdravstvenih usluga u cijelosti	20
2.3. Sudjelovanje u troškovima zdravstvene zaštite	21
2.4. Lijekovi	22
2.5. Ortopedska i druga pomagala	23
2.6. Dentalna pomagala	23
2.7. Prekogranična zdravstvena zaštita	24
2.8. Pravo na novčane naknade	26
2.9. Ozljede na radu i profesionalna bolest	30
2.10. Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	31
2.11. Dopunsko zdravstveno osiguranje	31

2.12. Osiguranici koji imaju pravo na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja na temelju državnog proračuna	32
2.13. Dodatno i privatno zdravstveno osiguranje	33
2.14. Slobodan izbor doktora	33
2.15. Ovlasti, obveze i način rada liječničkih povjerenstava	35
2.16. Zdravstvena njega u kući	40
2.17. Bolničko liječenje	42
2.18. Bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom i fizikalnom terapijom u kući	43
2.19. Ortopedska i druga pomagala	46
2.20. Pravo na lijekove	50
2.21. Kaznena odgovornost	52
3. RODILJNE I RODITELJSKE POTPORE	53
3.1. Pravo korisnika roditeljne i roditeljske potpore	53
3.2. Prava zaposlenog roditelja ili samozaposlenog roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju	54
4. MIROVINSKO OSIGURANJE	56
4.1. Stjecanje mirovine	56
4.2. Smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomični gubitak radne sposobnosti i potpuni gubitak radne sposobnosti	57
4.3. Invalid rada, ozljeda na radu, profesionalna bolest	58
4.4. Profesionalna rehabilitacija	58
4.5. Invalidska mirovina	59
4.6. Privremena invalidska mirovina	61
4.7. Pravo na profesionalnu rehabilitaciju	62
4.8. Postupak za ostvarivanje prava	63
4.9. Obiteljska mirovina	65
4.10. Naknade za tjelesno oštećenje	65
4.11. Mirovinski staž s povećanim trajanjem	66
4.12. Naknada putnih troškova	67
5. DOPLATAK ZA DJECU	67
5.1. Pravo na doplatak za djecu	67

5.2. Pogodnosti za djecu s invaliditetom	69
6. SOCIJALNA SKRB	69
6.1. Načela socijalne skrbi	69
6.2. Korisnik socijalne skrbi	72
6.3. Prava u sustavu socijalne skrbi	73
6.4. Zajamčena minimalna naknada	74
6.5. Naknada za troškove stanovanja	75
6.6. Troškovi ogrijeva	75
6.7. Naknade za osobne potrebe korisnika smještaja	75
6.8. Jednokratna naknada	76
6.9. Jednokratna naknada za pogrebne troškove korisnika zajamčene minimalne naknade i korisnika smještaja ili organiziranog stanovanja	77
6.10. Naknada u vezi s obrazovanjem	77
6.11. Osobna invalidnina	78
6.12. Doplatak za pomoć i njegu	80
6.13. Status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja	82
6.14. Naknada do zaposlenja	84
6.15. Savjetovanje i pomaganje pojedincu	85
6.16. Savjetovanje i pomaganje obitelji	85
6.17. Pomoć u kući	86
6.18. Psihosocijalna podrška	87
6.19. Rana intervencija	87
6.20. Pomoć pri uključivanju u programe odgoja o redovnog obrazovanja	88
6.21. Boravak	88
6.22. Smještaj	89
6.23. Privremeni smještaj	89
6.24. Privremeni smještaj u kriznim situacijama	89
6.25. Privremeni smještaj radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa	90
6.26. Privremeni smještaj djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi	90
6.27. Privremeni smještaj u drugim slučajevima	91

6.28. Dugotrajni smještaj	92
6.29. Organizirano stanovanje	92
6.30. Cijene i sudjelovanje korisnika u plaćanju socijalne usluge	93
7. ODGOJ I OBRAZOVANJE	94
7.1. Predškolski odgoj	94
7.2. Odgoj i obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi	95
7.3. Asistent u nastavi	99
8. ZAPOŠLJAVANJE I RAD	99
8.1. Osoba s invaliditetom	100
8.2. Profesionalna rehabilitacija	100
8.3. Zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom	102
8.4. Kgotno zapošljavanje	103
8.5. Prednost pri zapošljavanju osoba s invaliditetom	104
8.6. Samozapošljavanje osoba s invaliditetom	106
8.7. Trajanje otkaznog roka i plaćenog godišnjeg odmora	106
8.8. Osiguranje razumne prilagodbe	107
8.9. Programi socijalnog uključivanja	107
8.10. Centar za profesionalnu rehabilitaciju	107
8.11. Olakšice i poticaji pri zapošljavanju osoba s invaliditetom	109
8.12. Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom	110
8.13. Nadzor nad primjenom zakona	112
8.14. Prekršajne odredbe	112
8.15. Poticaji pri zapošljavanju osoba s invaliditetom	113
8.16. Pretpostavka rada u punom radnom vremenu	121
8.17. Zabrana otkaza	121
8.18. Pravo radnika da izvanrednim otkazom otkáže ugovor o radu	122
8.19. Pravo povratka na prethodne ili odgovarajuće poslove	122
8.20. Obveza obavješćivanja o privremenoj nesposobnosti za rad	123

8.21. Zabrana otkazivanja u slučaju privremene nesposobnosti uzrokovane ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću	123
8.22. Zabrana štetnog utjecaja na napredovanje ili ostvarenje drugih prava	123
8.23. Pravo povratka na prethodne ili odgovarajuće poslove radnika koji je privremeno bio nesposoban za rad	123
8.24. Pravo zaposlenja na drugim poslovima	124
8.25. Otpremnina u slučaju ozljede na radu ili profesionalne bolesti	125
8.26. Prednost pri stručnom osposobljavanju i školovanju	125
8.27. Obveza obrazovanja i osposobljavanja za rad	125
8.28. Otkaz ugovora o radu	125
8.29. Izvanredni otkaz ugovora o radu	126
8.30. Neopravdani razlozi za otkaz	126
8.31. Otkaz ugovora o radu sklopljenog na određeno vrijeme	127
8.32. Postupak prije otkazivanja	127
8.33. Otkazni rok	127
8.34. Otpremnina	128
8.35. Sudska zaštita prava iz radnog odnosa	128
8.36. Zaštita dostojanstva radnika	129
8.37. Suodlučivanje	129
9. MOBILNOST	130
9.1. Osiguranje pristupačnosti	130
9.2. Pomoć za prilagodbu prilaza	132
9.3. Prilagodba turističkih objekata	133
9.4. Znak pristupačnosti	134
9.5. Kazne za nesavjesne vozače	134
9.6. Besplatan prijevoz po pozivu	135
9.7. Besplatno parkiranje i ulazak u središte grada	136
9.8. Povlastica za 4 putovanja	137
9.9. (Ne)plaćanje cestarine i putarine	138
9.10. Popust pri osiguranju vozila	140

10. POREZNE I DRUGE OLAKŠICE	140
10.1. Primici bez oporezivanja	140
10.2. Povećani osobni odbitak	141
10.3. Bez lokalnog poreza na vozila	142
10.4. PDV od 5% za pomagala	142
10.5. Unos/uvoz automobila	143
10.6. Neplaćanje boravišne pristojbe	144
11. SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE	144
11.1. Što se smatra diskriminacijom?	145
11.2. Razumna prilagodba i segregacija	146
11.3. Postupak pred sudom	146
11.4. Posebne tužbe za zaštitu od diskriminacije	146
11.5. Udružena tužba za zaštitu od diskriminacije	148
11.6. Kazne za diskriminiranje	148
12. PRAVOBRANITELJ ZA OSOBE S INVALIDITETOM	149
IV. DRŽAVNA TIJELA ZA SKRB O OSOBAMA S INVALIDITETOM	151
1. Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom	151
2. Ministarstvo socijalne politike i mladih	152
3. Registar osoba s invaliditetom	154
V. PREGLED PROPISA	155

I. PRAVA I OBVEZE ČLANOVA UDRUGE

Udruga osoba s invaliditetom Split je neprofitna i nevladina organizacija koja obavlja socijalno-humanitarne djelatnosti važne i za osobe s invaliditetom i za zajednicu. Vizija Udruge je izgrađen socijalno-gospodarski sustav koji će i u radu i u socijalnoj skrbi uvažavati potrebe osoba s invaliditetom i poštovati njihovo ljudsko dostojanstvo. Misija Udruge je razvijanje svijesti o pravima, potrebama i potencijalima osoba s invaliditetom, te zagovaranje modela za njihovo ravnopravno i aktivno sudjelovanje u ukupnom životu zajednice.

Udruga je osnovana 24. studenoga 1983. godine za šire područje grada Splita pod nazivom Društvo distrofičara cerebralaca i ostalih tjelesnih invalida Split. Kako nije bilo sličnih udruga na prostoru Dalmacije - pružala je usluge osobama s invaliditetom s područja cijele srednje Dalmacije. Od 2003. godine Udruga djeluje pod sadašnjim nazivom.

Članom Udruge može postati svaka fizička i pravna osoba koja to želi i koja je spremna raditi i pomagati u ostvarivanju ciljeva i zadaća Udruge. Članovi Udruge mogu biti redoviti i pomažući.

Redoviti članovi su osobe s invaliditetom i to: osobe oboljele od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, osobe s cerebralnom paralizom, osobe s dječjom paralizom, osobe sa stečenim gubitkom udova, osobe s hemiplegijom, diplegijom, paraplegijom, tetraplegijom i kvadriplegijom, osobe s hemiparezom, paraparezom i tetraparezom, osobe oboljele od artrogripisa, osobe oboljele od osteogenesisa, osobe s juvenilnim artritismom, osobe s reumatoidnim artritismom, osobe s degenerativno-kompresivnom lezijom kralježničke moždine s motoričkim deficitom, te osobe s drugim malformacijama s posljedicom trajne tjelesne invalidnosti.

Pomažući članovi su fizičke i pravne osobe koje donacijama, stručnim radom, sponzorstvom ili na drugi način unapređuju rad Udruge i pomažu poboljšanju kvalitete života osoba s invaliditetom.

Prava članova Udruge jesu:

- da biraju i da budu birani u tijela upravljanja Udruge,

- da izravno ili preko izabranih predstavnika sudjeluju u radu i aktivnostima Udruge,
- da budu obaviješteni o radu Udruge,
- da traže pomoć i potporu u rješavanju i zadovoljavanju specifičnih potreba i prava,
- da potiču rješavanje svih pitanja važnih za rad Udruge i njenih članova,
- da savjesno i odgovorno rade u tijelima u koja su izabrani ili imenovani.

Obveze članova Udruge jesu:

- da prema svojim mogućnostima sudjeluju u radu i aktivnostima Udruge,
- da se u radu pridržavaju pravila Udruge i da provode njene odluke,
- da u svom neposrednom okruženju promiču interese i ugled Udruge,
- da redovito plaćaju članarinu,
- da aktivno sudjeluju u radu tijela upravljanja u koja su izabrani ili imenovani,
- da redovito prisustvuju skupovima sekcije i sjednicama skupštine Udruge

II. POVLASTICE NA OSNOVI ČLANSTVA U UDRUZI ILI INVALIDNOSTI

1. Telefonska pretplata

T-Com Hrvatska je ustanovio popust na cijenu telefonskih razgovora za hendikepirane osobe, članove uže obitelji koji o njima skrbe, udruge i njihove podružnice.

Popusti za korisnike tarifnog paketa Halo pristup sastoji se od 50% popusta mjesečne naknade i 20,00 kn besplatnog telefonskog razgovora mjesečno.

Popust za korisnike tarifnih paketa Super 60 i Super 60 UP sastoji se od 50% popusta mjesečne naknade, dok za isti tarifni paket za Udruge popust se sastoji od 50% popusta u mjesečnoj naknadi, samo na jednoj telefonskoj liniji te se popust ne prenosi u drugi mjesec i nema bonusa od 10,00 kn niti se popusti zbrajaju.

Navedeni korisnici ne mogu osobno predati zahtjev T-comu, već se moraju obratiti Savezu invalida ili pripadajućoj udruzi, koja potom službeno šalje rješenje o postotku invalidnosti prema T-comu. Pojedinačni zahtjevi pretplatnika se ne primaju. U T Centru osobno mogu Zahtjev predati samo ratni i civilni invalidi domovinskog rata (za koje su propisani nešto izmijenjeni uvjeti). Posebne napomene: Prilikom prelaska iz Halo pristup paketa u jedan od Super paketa ili prilikom aktivacije opcije Slobodno vrijeme, korisnik gubi pravo na besplatne razgovore u iznosu od 20,00 ili 40,00 kn ukoliko su mu iste dodijeljene na temelju popusta na invalidnost.

Optima Telekom ima povlašteni paket namijenjen korisnicima s postotkom invalidnosti većim od 80%. Osobe s utvrđenim invaliditetom dokazuju svoj status potvrdom pribavljenom od nadležnog državnog organa, dok članovi HVIDR-e status hrvatskog vojnog invalida Domovinskog rata dokazuju potvrdom nadležne organizacije HVIDR-e što znači da za ovaj popust *nije potrebno članstvo u Udruzi*.

2. Televizijska pretplata

Temeljem odluke Uprave Hrvatske radiotelevizije utvrđene su kategorije pretplatnika koji ostvaruju pravo na oslobođenje ili olakšice pri plaćanju RTV pristojbe.

Sljedeće kategorije fizičkih osoba plaćaju 50% RTV pristojbe.

- Punoljetne osobe oboljele od mišićne distrofije i srodnih neuromišićnih oboljenja
- Punoljetne osobe koje su preboljele cerebralnu ili dječju paralizu s oštećenjem organa za kretanje preko 80%,
- Punoljetne osobe s invaliditetom s dijagnozom oboljenja: paraplegija, tetraplegija, multipla skleroza, amputacija donjih ekstremiteta s oštećenjem organa za kretanje preko 80%

Rješenje o povlaštenoj TV pretplati donosi Odjel pretplate HRT u Zagrebu po zahtjevu TV pretplatnika svakih pet godina. Zahtjevu se prilaže obrazac "Liječnika svjedodžba" kojeg ovjeravaju Udruga i izabrani liječnik uz obvezu upisa dijagnoze bolesti i stupnja tjelesnog oštećenja. U tu svrhu tražitelj mora predložiti liječniku i Udruzi vjerodostojne dokaze o uzroku invaliditeta i

stupnju tjelesnog oštećenja. Obrazac Liječnička svjedodžba dobiva se u Udruzi.

3. Pomoći članovima

Svojim članovima Udruga na različite načine pomaže u rješavanju njihovih osobnih potreba i teškoća. To se najčešće čini putem pravnih i drugih savjeta, pisanja zamolbi i drugih podnesaka, posredovanja kod nadležnih upravnih i drugih tijela, upoznavanja javnosti s problemima i teškoćama članova, obilazaka i upoznavanja životnih prilika članova, davanja informacija o novinama u propisima, znanosti, tehnologiji i aktivnostima zajednice u korist osoba s invaliditetom, priređivanja susreta i izleta, organiziranja radionica, upućivanja na stručne skupove, uključivanja u sportske i rekreacijske aktivnosti i drugog.

Udruga redovitim članovima dodjeljuje pomoć u naturi a iznimno i u novcu radi ublažavanja njihovih trenutanih materijalnih i drugih neprilika. Te pomoći su povremene i ovise o raspoloživim sredstvima prikupljenim po posebnim programima. Pomoć u novcu odobrava se samo po računu i/ili uplatom na račun dobavljača (za kupnju lijekova, ortopedska pomagala i sl.) ili izvoditelja radova (kod izvođenja radova prilagodbe stana ili pristupa zgradi).

4. Članske pogodnosti u HAK-u

Hrvatski auto-klub odobrio je osobama s invaliditetom koje imaju 50% ili više tjelesnog oštećenja pravo na 50% popusta kod plaćanja članarine za bilo koji paket pomoći na cesti. Za ostvarivanje prava na popust, potrebno je kod učlanjenja predati kopiju rješenja o invaliditetu.

5. Posjet kazališnim predstavama

Osobe s invaliditetom mogu posjećivati predstave Hrvatskoga narodnog kazališta u Splitu uz povlaštenu nabavu ulaznica i to:

- 50% popusta na karte ostvaruju osobe sa najmanje 50% invaliditeta + pratnja,
- osobe u kolicima imaju pravo na besplatnu kartu, a njen pratitelj ima 50% popusta od cijene karte.

Za teško pokretne osobe osigurava se pristup dizalu koje nije prilagođeno osobama u kolicima (osim za mala kolica) obzirom da je širina dizala 80 cm, a dubina 88 cm. Za pristup parteru za osobe u kolicima postoji skalamobil za svladavanje stepeništa. Zbog toga osoba u kolicima treba nazvati kazalište na dan predstave da joj se na vrijeme postavi skalamobil
Navedene popuste možete ostvariti osobno na blagajni HNK Split uz predočenje rješenja HZMO-a.

6. Besplatna karta “Prometa”

Trgovačko društvo “Promet”, koje obavlja javni prijevoz putnika u gradu Splitu, odobrilo je, ranije članovima Udruge a sada svim osobama s invaliditetom koji imaju najmanje 70% oštećenje na donje ekstremitete, distrofičari i slijepe osobe besplatan prijevoz njegovim autobusima na gradskim i prigradskim linijama.

Pokazna karta za besplatnu vožnju dobiva se u odjelu prodaje karata (biljetarnici) TD “Promet” u Sukoišanskoj ulici b.b. na temelju osobne iskaznice i rješenja HZMO.

Ovakvu besplatnu pokaznu kartu mogu dobiti samo građani Grada Splita.

III. PRAVA NA OSNOVI INVALIDITETA

1. OŠTEĆENJE, PROFESIONALNA BOLEST, INVALIDITET I HENDIKEP

Priznavanje prava na osnovi invaliditeta uvjetovano je prethodnim utvrđivanjem invaliditeta, odnosno vrste i stupnja težine bolesti ili tjelesnog ili mentalnog oštećenja i njihovih posljedica na fizički i psihički život pojedinca.

1.1. Tjelesno oštećenje i postupak ostvarivanja prava

Tjelesno oštećenje postoji kada kod osiguranika nastane gubitak, bitnije oštećenje ili znatnija onesposobljenost pojedinog organa ili dijelova tijela što otežava normalnu aktivnost organizma i zahtjeva veće napore u obavljanju životnih potreba, bez obzira na to uzrokuje li ono invalidnost ili ne.

Adrese u Splitu su:

- HZMO, Područna služba Split, Obala kneza Branimira 15
- Centar za socijalnu skrb, Gundulićeva 22
- Ured državne uprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Služba za društvene djelatnosti, Odsjek za rad, zdravstvo i socijalnu skrb, Domovinskog rata 4

Postupak za naknadu zbog tjelesnog oštećenja pokreće se podnošenjem zahtjeva nadležnoj područnoj službi HZMO-a.

Nadležna je područna služba HZMO-a na području koje je prebivalište, odnosno boravište osobe koja podnosi zahtjev.

Adrese u Splitu su:

- HZMO, Područna služba Split, Obala kneza Branimira 15
- Centar za socijalnu skrb, Gundulićeva 22
- Ured državne uprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Služba za društvene djelatnosti, Odsjek za rad, zdravstvo i socijalnu skrb, Domovinskog rata 4

Popunjenom zahtjevu (tiskanica se može nabaviti u 'Narodnim novinama') potrebno je priložiti prijavu o ozljedi na radu, ukoliko je tjelesno oštećenje nastalo uslijed ozljede na radu.

Ukoliko se radi o tjelesnom oštećenju van rada tada se prilaže kompletna medicinska dokumentacija, te najnoviji nalazi specijalista doktora medicine.

Pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja stječe osiguranik kod kojega je tjelesno oštećenje od najmanje 30% nastane kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

Što se smatra ozljedom na radu, navedeno je u ovoj brošuri pod nazivom „Prava iz mirovinskog osiguranja“. Vrste tjelesnih oštećenja i postoci tih oštećenja, na temelju kojih se stječe pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja, utvrđeni su Zakonom o listi tjelesnih oštećenja.

1.2. Profesionalne bolesti

Profesionalne bolesti su određene bolesti izazvane dužim neposrednim utjecajem procesa rada i uvjeta rada na određenim poslovima na osnovi kojih oboljela osoba ima svojstvo osiguranika prema ZOMO. Lista profesionalnih bolesti i poslovi na kojima se te bolesti javljaju i uvjeti pod kojima se smatraju profesionalnim bolestima utvrđeni su Zakonom o listi profesionalnih bolesti.

Ukoliko je osobi s invaliditetom potrebno utvrđivanje tjelesnog oštećenja radi ostvarivanja nekog drugog prava tada ona također podnosi zahtjev HZMO-u za utvrđivanje postotka tjelesnog oštećenja navodeći razlog zbog kojeg joj je utvrđivanje potrebno te prilažući medicinsku dokumentaciju iz koje se navedeno oštećenje vidi.

1.3. Što je oštećenje?

Prema Međunarodnoj klasifikaciji oštećenja, invaliditeta i hendikepa – oštećenje se u zdravstvenom smislu definira kao svaki gubitak ili nepravilnost psihološke, fiziološke ili anatomske građe ili funkcije. Oštećenje je karakterizirano gubicima ili privremenim ili trajnim nepravilnostima, a to uključuje postojanje ili pojavljivanje anomalije, defekta ili gubitka ekstremiteta, organa, tkiva ili druge strukture tijela, uključujući i sustave mentalne funkcije. Oštećenje je ispoljavanje patološkog stanja i u načelu označava i odražava poremećaje na razini organa.

Kao kategorije oštećenja navode se: oštećenje intelekta (inteligencije, memorije, mišljenja), psihološka oštećenja (svijesti i budnosti, percepcije i pažnje, emotivnih i voljnih funkcija, načina ponašanja), oštećenje govornog jezika (funkcije govornog jezika, učenja, govora), oštećenje uha (slušne osjetljivosti, funkcije sluha i uha), oštećenje oka (oštrina vida, vida i oka), visceralna oštećenja

(unutarnjih organa, specijalnih funkcija), oštećenja skeleta (glave i trupa, udova), izobličavajuća oštećenja (glave, trupa, udova), generalizirana (multipla, kontinencija, osjetljivost na traumu, metaboličko, slabosti), osjetilna i druga (osjetila glave, trupa i udova).

1.4. Što je invaliditet?

U zdravstvenom smislu invaliditet je svako ograničenje ili smanjenje (što proizlazi iz oštećenja) sposobnosti izvođenja neke aktivnosti na način ili unutar raspona koji se smatra normalnim za ljudsko biće. Invaliditet označava odstupanje od norme u pogledu učinka pojedinca, nasuprot učinku organa ili mehanizma. Karakteriziraju ga ispadi ili manjkavosti u izvođenju uobičajenih aktivnosti i ponašanja, koji mogu biti privremeni ili trajni, povratni ili nepovratni, te napredujući ili koji se povlače. Time se proces izražava kao funkcionalno ograničenje, realnost u svakodnevnom životu. Invaliditeti mogu biti ili izravna posljedica oštećenja ili reakcija pojedinca (naročito psihološka) na fizičko, senzorno ili drugo oštećenje. Invaliditet označava objektivizaciju oštećenja te tako odražava poremećaje na razini osobe.

Invaliditet se odnosi na sposobnosti, u obliku složenih aktivnosti i ponašanja, koje su općenito prihvaćene kao bitni sastojci svakodnevnog života. Primjeri obuhvaćaju poremećaje u odgovarajućem načinu ponašanja, u osobnoj njezi (kao što je kontrola ekskrecije i sposobnosti pranja i hranjenja), u izvođenju drugih aktivnosti dnevnog života, te u lokomotornim aktivnostima (kao što je sposobnost hodanja).

Prema kategorijama razlikujemo invaliditete ponašanja (svjesnosti, odnosi u obitelji, na poslu, u društvu...), komunikacije (govora, slušanja, gledanja, pisanja), osobne njege (ekskrecije, osobne higijene, odijevanja, uzimanja hrane), lokomotorne (hodanja, prelaženja, uspinjanja, penjanja, trčanja, premještanja, podizanja), disponiranja tijelom (održavanja životnog minimuma, u kućanstvu, držanju tijela, dohvaćanju, dosezanju, klečanju), spretnosti (u prilagođavanju okolini, u dnevnoj aktivnosti, u ručnoj aktivnosti, u vladanju udovima), u određenim situacijama (ovisnosti i izdržljivosti, u odnosu na podnošenje klimatskih značajki, buke, radnih stresova i drugih činitelja životne okoline), te invaliditeti za određene spretnosti (odnose se na potrebe zanimanja).

Dodajmo da postoji šest stanja koja dovode do velike većine invaliditeta: (1) sljepoća i djelomična sljepoća, (2) gluhoća i

djelomična gluhoća, (3) mane srca, (4) tuberkuloza, (5) mentalna retardacija i socijalno-emocionalne smetnje, (6) ortopedski invaliditet koji uglavnom počiva na neuromuskularnom oštećenju.

1.5. Što je hendikep?

U zdravstvenom smislu hendikep je poteškoća pojedinca proizišla iz nekog oštećenja ili invaliditeta koja ograničava ili sprječava izvršenje funkcije koja je za tog pojedinca normalna (ovisno o dobi, spolu te socijalnim i kulturnim činiteljima).

Hendikep se odnosi na procjenu odnosnog stanja ili iskustva pojedinca kada ono odstupa od norme. Poteškoća je posljedica nemogućnosti usklađivanja učinka i želje pojedinca s normama sredine. Zato hendikep odražava uzajamni utjecaj pojedinca i okoline i prilagođavanje na okolinu. Karakteriziran je neskladom između postignutog učinka ili statusa pojedinca i očekivanja samog pojedinca ili grupe čiji je član. Hendikep tako označava socijalizaciju nekog oštećenja ili invaliditeta, pa kao takav odražava posljedice za pojedinca - kulturne, socijalne, ekonomske i okolinske – koje proizlaze iz prisutnosti oštećenja i invaliditeta.

Poteškoće proizlaze iz zakazivanja ili nemogućnosti prilagođavanja očekivanjima ili normama svijeta pojedinca. Hendikep se tako javlja kada postoji interferencija sa sposobnošću održavanja koje se može označiti kao «funkcija preživljavanja». Zato i razlikujemo hendikepe orijentacije, fizičke neovisnosti, pokretljivosti, zanimanja, socijalne integracije i ekonomske neovisnosti.

2. ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN br. 80/13, 137/13) prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, uključujući i prava za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti, obuhvaćaju: pravo na zdravstvenu zaštitu i pravo na novčane naknade. Poslove provedbe prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja utvrđena ovim Zakonom obavlja Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO).

Osiguranim osobama kojima se osiguravaju prava i obveze iz obveznog zdravstvenog osiguranja u smislu ovog Zakona smatraju se osiguranici, djeca do navršene 18. godine života, članovi obitelji osiguranika i druge osigurane osobe obvezno zdravstveno osigurane u određenim okolnostima.

Prava i obveze iz obveznog zdravstvenog osiguranja osiguranih osoba HZZO, te uvjeti i način njihovog ostvarivanja utvrđeni su Pravilnikom o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja (NN 49/14., 51/14. i 11/15. (ispravak)).

Proračunska osnovica za 2015. godinu sukladno članku 21. stavku 2. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2015. godinu (NN 148/14) iznosi 3.326,00 kn.

2.1. Pravo na zdravstvenu zaštitu

Pravo na zdravstvenu zaštitu obuhvaća pravo na: primarnu zdravstvenu zaštitu, specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu, bolničku zdravstvenu zaštitu, pravo na lijekove koji su utvrđeni osnovnom i dodatnom listom dentalnih pomagala Zavoda, ortopedska i druga pomagala koja su utvrđena osnovnom i dodatnom listom ortopedskih i drugih pomagala Zavoda i zdravstvenu zaštitu u drugim državama članicama i trećim državama.

Osigurane osobe navedenu zdravstvenu zaštitu mogu, na teret sredstava Zavoda, ostvariti u zdravstvenim ustanovama i kod privatnih zdravstvenih radnika s kojima je Zavod sklopio ugovor o provođenju zdravstvene zaštite.

2.2. Osiguranici kojima se osigurava plaćanje zdravstvenih usluga u cijelosti

Prema odredbi čl. 19. st. 2. usluge zdravstvene zaštite Zavod osigurava plaćanjem zdravstvenih usluga u cijelosti za: - cjelokupnu zdravstvenu zaštitu djece osiguranika koja postanu potpuno i trajno nesposobna za samostalan život i rad, sukladno posebnim propisima, prije navršene 18. godine života, koji kao članovi obitelji osiguranika zadržavaju status osigurane osobe za sve vrijeme trajanja te nesposobnosti, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi,

- djeca osiguranika koji su nakon navršene 18. godine života postala potpuno i trajno nesposobna za samostalan život i rad, sukladno posebnim propisima, ako ih osiguranik uzdržava i ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi (čl.b12. st. 2.i 3.),

- osobe koje su nesposobne za samostalan život i rad i nemaju sredstava za uzdržavanje koje imaju pravo na obvezno zdravstveno osiguranje kao osigurane osobe osnovom rješenja koje donosi ured državne uprave nadležan za poslove socijalne skrbi, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi, za vrijeme dok se ne promjene okolnosti na osnovi kojih je osobi po pravo priznato. (čl. 15.),

- preventivnu i specifičnu zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata,

- preventivnu zdravstvenu zaštitu žena,

- zdravstvenu zaštitu žena u vezi s praćenjem trudnoće i poroda, te zdravstvenu zaštitu u vezi medicinski potmognutom oplodnjom sukladno posebnom zakonu,

- preventivnu zaštitu osoba stariji od 65. g.

- preventivnu zdravstvenu zaštitu osoba s invaliditetom iz registra osoba s invaliditetom utvrđenog posebnim propisima,

- cjelokupnu zdravstvenu zaštitu u svezi s HIV infekcijama i ostalim zaraznim bolestima za koje je zakonom određeno provođenje mjera za sprječavanje njihova širenja,

- obvezno cijepljenje, imunoprofilaksu i kemoprofilaksu,

- cjelokupno liječenje kroničnih psihijatrijskih bolesti,

- cjelokupno liječenje zloćudnih bolesti,

- cjelokupno liječenje koje je posljedica priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti,

- hemodijalizu i peritonejsku dijalizu,

- zdravstvenu zaštitu u svezi s uzimanjem i presađivanjem dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja,

- izvanbolničku hitnu medicinsku pomoć u djelatnosti hitne medicine koja uključuje hitni prijevoz (kopnenim, vodenim i zračnim putem), sukladno pravilniku ministra nadležnog za zdravlje,
- kućne posjete i kućno liječenje,
- patronažnu zdravstvenu skrb,
- sanitetski prijevoz za posebne kategorije bolesnika sukladno pravilniku ministra nadležnog za zdravlje,
- lijekove s osnovne liste lijekova Zavoda propisane na recept,
- zdravstvenu njegu u kući osigurane osobe,
- laboratorijsku dijagnostiku na razini primarne zdravstvene zaštite,
- palijativnu zdravstvenu zaštitu.

2.3. Sudjelovanje u troškovima zdravstvene zaštite

Osigurane osobe obvezne su sudjelovati u troškovima zdravstvene zaštite u visini od 20% pune cijene zdravstvene zaštite, a koji iznos ne može biti manji od postotka proračunske osnovice utvrđenih točkom 1. do 8. ovog stavka za:

1. specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu, uključujući dnevnu bolnicu i kirurške zahvate u dnevnoj bolnici, osim ambulantne fizikalne medicine i rehabilitacije – 0,75% proračunske osnovice,
2. specijalističku dijagnostiku koja nije na razini primarne zdravstvene zaštite – 1,50% proračunske osnovice,
3. ortopedska i druga pomagala određena osnovnom listom ortopedskih i drugih pomagala – 1,50% proračunske osnovice,
4. specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu u ambulatnoj fizikalnoj medicini i rehabilitaciji i za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju u kući – 0,75% proračunske osnovice po danu,
5. liječene u drugim državama članicama i trećim državama sukladno propisima Evropske unije, međunarodnom ugovoru, Direktivi 2011/24/EU, ovom Zakonu i općem aktu Zavoda, ako propisima Evropske unije, odnosno međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno,,
6. troškove bolničke zdravstvene zaštite – 3,01% proračunske osnovice po danu,
7. dentalna pomagala utvrđena osnovnom listom dentalnih pomagala za odrasle osobe od 18 do 65 godina starosti – 30,07% proračunske osnovice,
8. dentalna pomagala utvrđena osnovnom listom dentalnih pomagala za odrasle osobe starije od 65 godina starosti – 15,03% proračunske osnovice.

Osigurane osobe obvezne su sudjelovati u visini od 0,30 proračunske osnovice za:

- zdravstvenu zaštitu pruženu kod izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite: obiteljske (opće) medicine, ginekologije i dentalne medicine, sukladno općem aktu Zavoda,
- izdavanjem lijekova po receptu.

Najviši iznos sudjelovanja u troškovima navedene zdravstvene zaštite koji je obvezna snositi osigurana osoba može po jednom ispostavljenom računu za izvršenu zdravstvenu zaštitu iznositi najviše 60,13% proračunske osnovice.

2.4. Lijekovi

U odnosu na lijekove odredbom čl. 20. Zakona propisano je da osnovna i dopunska lista lijekova Zavoda (iz čl. 18. st. 1. toč. 4.) sadrži lijekove koji imaju odobrenje za stavljanje u promet u RH.

Osnovna lista lijekova Zavoda sadrži medikoekonomski najsvrhovitije lijekove za liječenje svih bolesti.

Dopunska lista lijekova sadrži lijekove s višom razinom cijene, u odnosu na cijene iz osnovne liste lijekova, pri čemu Zavod osigurava pokriće troškova u visini najniže cijene ekvivalentnog lijeka utvrđenog osnovnom listom lijekova.

Dopunska lista lijekova Zavoda, osim pune cijene lijeka, obvezno sadrži iznos sudjelovanja u cijeni lijeka koju osigurava osigurana osoba Zavoda neposredno ili putem dopunskog zdravstvenog osiguranja sukladno Zakonu o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju.

Odredbom čl. 21. propisano je da osigurana osoba u okviru prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja ima pravo na teret Zavoda ostvariti lijekove koji su utvrđeni osnovnom i dopunskom listom lijekova Zavoda, pod uvjetima i na način utvrđen općim aktom Zavoda. Iznimno, osigurana osoba kod koje liječenje iz medicinskih razloga nije moguće provoditi lijekovima utvrđenim osnovnom i dopunskom listom lijekova Zavoda može ostvariti pravo na lijek koji nije utvrđenim tim listama lijekova pod uvjetom da je potrebu korištenja lijeka odobrilo povjerenstvo za lijekove bolničke zdravstvene ustanove koja je obvezna osigurati nabavku lijeka.

Pod istim ovim uvjetima i na isti način osigurana osoba može ostvariti i pravo la lijek koji je utvrđen osnovnom i dopunskom listom lijekova Zavoda, ali za ostvarenje kojeg osigurana osoba ne ispunjava medicinske indikacije utvrđene tim listama.

Doktor specijalist bolničke zdravstvene ustanove koji je osiguranoj osobi predložio liječenje lijekovima iz prethodno navedenih stavaka obavezan je uputiti prijedlog povjerenstvu za lijekove bolničke zdravstvene ustanove.

2.5. Ortopedska i druga pomagala

Odredbom čl. 22. Zakona propisano je da osigurana osoba u okviru prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja ima pravo na ortopedska i druga pomagala koja su utvrđena osnovnom i dopunskom listom ortopedskih i drugih pomagala Zavoda. Navedene liste sadrže pomagala koja su namijenjena poboljšanju oštećenih funkcija, odnosno ublažavanju ili otklanjanju tjelesnog oštećenja ili nedostatka organa i sustava organa ili nadomještanju anatomskih ili fizioloških funkcija organa, koji su nastali kao posljedica bolesti ili ozljede.

Dodatna lista pomagala sadrži pomagala s višom razinom cijene u odnosu na cijene iz osnovne liste pomagala pri čemu zavod na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja osigurava pokriće troškova u visini cijene ekvivalentnog pomagala s osnovne liste pomagala, umanjene za iznos sudjelovanja u cijeni pomagala s osnovne liste pomagala koju osigurava osigurana osoba neposredno ili putem dopunskog zdravstvenog osiguranja sukladno Zakonu od dobrovoljnog zdravstvenom osiguranju.

Način utvrđenja pomagala na osnovnu i dodatni listu Zavoda te način utvrđenja cijena pomagala propisuje pravilnikom ministar nadležan za zdravlje, sukladno posebnim propisima.

2.6. Dentalna pomagala

Dentalna pomagala na koje osigurana osoba po ovom Zakonu ima pravo utvrđena su osnovnom i dodatnom listom dentalnih pomagala Zavoda. Sadrže dentalna pomagala koja su namijenjena omogućavanju dentalno-protetske, kirurško-protetske, ortodontske i paradontološke rehabilitacije. U odnosu na dodatnu listu dentalnih pomagala vrijedi isto što je navedeno kod dodatne liste ortopedskih pomagala (čl. 23.)

Osigurane osobe imaju pravo na navedena ortopedska i dentalna pomagala ako ispunjavanju uvjet prethodnoga obaveznoga zdravstvenoga osiguranja u Zavodu u trajanju od najmanje 9 mjeseci neprekidno, odnosno 12 mjeseci s prekidima u posljednje 2 godine prije nastupa osiguranog slučaja. Navedeno ne vrijedi na osigurane osobe mlađe od 18 g., osigurane osobe iz čl. 12. st. 2. i 3. i druge osigurane osobe potpuno i trajno nesposobne za samostalan život i rad prema rješenju nadležnog tijela te na osigurane osobe kojima je ta zdravstvena zaštita potrebna zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

2.7. Prekogranična zdravstvena zaštita

Osigurana osoba ima pravo na teret sredstava obaveznoga zdravstvenog osiguranja koristiti zdravstvenu zaštitu u drugim državama članicama i trećim državama. Po tim se podrazumijeva pravo na upućivanje na liječenje, pravo na korištenje zdravstvene zaštite za vrijeme privremenog boravka u tim državama te pravo na drugu zdravstvenu zaštitu u skladu s odredbama propisa Evropske unije, Direktive 2011/24/EU, ovoga Zakona, međunarodnih ugovora te općih akata Zavoda.

Pravo na upućivanje na liječenje osigurana osoba može ostvariti samo ako se radi o potrebi liječenja koje se ne provodi u ugovornim zdravstvenim ustanovama u RH, a može se uspješno provesti u drugim državama članicama ili trećim državama.

Prava, uvjete i način korištenja navedene zdravstvene zaštite utvrđuje svojim aktom Zavod, uz suglasnost ministra nadležnog za zdravlje.

Odredbom čl. 27. Propisano je da prekogranična zdravstvena zaštita podrazumijeva zdravstvenu zaštitu koja se osiguranoj osobi osigurava u okviru prava iz obaveznoga zdravstvenog osiguranja u ugovornim zdravstvenim ustanovama u RH, a koju je osigurana osoba ostvarila kod ugovornih ili privatnih pružatelja zdravstvene zaštite na području drugih država članica.

Takva zdravstvena zaštita podrazumijeva planirani zdravstvenu zaštitu za koju osigurana osoba mora pribaviti prethodno odobrenje Zavoda, planiranu specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu za koju nije potrebno pribaviti prethodno odobrenje Zavoda i neodgodivu zdravstvenu zaštitu.

Pod planiranom zdravstvenom zaštitom za čije korištenje je potrebno pribaviti prethodno odobrenje Zavoda, podrazumijeva se zdravstvena zaštita koja je uvjetovana:

- smještajem osigurane osobe u bolničkoj zdravstvenoj ustanovi preko noći u trajanju od najmanje jedne noći ili
- uporabom visokospecijalizirane i skupe medicinske infrastrukture ili medicinske opreme.

Prethodno odobrenje Zavoda potrebno je zatražiti i u slučaju korištenja prekogranične zdravstvene zaštite:

- koja se sastoji od postupaka liječenja koji predstavljaju poseban rizik za osiguranu osobu ili stanovništvo ili
- koju pruža pružatelj zdravstvene zaštite koji bi, ovisno o pojedinom slučaju, mogao dati povoda za ozbiljnu i posebnu zabrinutost u vezi s kvalitetom ili sigurnošću te zdravstvene zaštite, uz iznimku zdravstvene zaštite koja podliježe zakonodavstvu Evropske unije kojim se osigurava minimalna razina sigurnosti i kvalitete na njezinu području.

Popis, vrsta zdravstvene zaštite iz ovog članka, kao i popis visokospecijalizirane i skupe medicinske infrastrukture ili medicinske opreme navedenih u ovom članku utvrđuje općim aktom Zavod.

Odredbom čl. 29. Propisano je da Zavod ima pravo uskratiti prethodno odobrenje za prekograničnu zdravstvenu zaštitu ako:

- će osigurana osoba prema kliničkoj procjeni nedvosmisleno biti izložena riziku u pogledu sigurnosti koji se ne može smatrati prihvatljivim, uzimajući u obzir potencijalnu dobrobit tražene prekogranične zdravstvene zaštite za osiguranu osobu, - će građani RH nedvosmisleno biti izloženi velikom sigurnosnom riziku zbog predmetne prekogranične zdravstvene zaštite,
- se ta zdravstvena zaštita može pružiti kod ugovornih subjekata Zavoda u roku koji je medicinski opravdan, uzimajući u obzir sadašnje zdravstveno stanje i vjerojatni tijek bolesti kod osigurane osobe.

Planiranu specijalističko konzilijarnu zdravstvenu zaštitu koja naprijed nije navedena (prema čl. 28. i 29.) osigurana osoba može ostvariti u drugim državama članicama bez prethodnog odobrenja Zavoda. Na ovaj način osigurana osoba može ostvariti i zdravstvenu zaštitu koja je s medicinskog stajališta nužna i ne može se odgoditi do planiranog povratka u RH (nužna zdravstvena zaštita).

Prema odredbi čl. 31. osigurana osoba koja je koristila zdravstvenu zaštitu sukladno čl. 27., 28. i 30. Ovoga Zakona ima pravo na

naknadu osobno plaćenih troškova te zdravstvene zaštite. Takva naknada ne može iznositi više od iznosa koji je općim aktom Zavoda za tu zdravstvenu zaštitu utvrđen za ugovorne subjekte iz čl. 18. ovoga Zakona. Osigurana osoba koja je tako koristila zdravstvenu zaštitu nema pravo na teret sredstava obaveznoga zdravstvenog osiguranja ostvariti pravo na naknadu troškova prijevoza kao niti pravo na druge troškove vezane uz korištenje te zdravstvene zaštite.

2.8. Pravo na novčane naknade

Odredbom čl. 36. Propisano je na da osiguranici u okviru prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja imaju na:

1. naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti, odnosno spriječenosti za rad zbog korištenja zdravstvene zaštite odnosno drugih okolnosti iz čl. 39. Ovoga Zakona,
2. novčanu naknadu zbog nemogućnosti obavljanja poslova na temelju kojih se ostvaruju drugi primici od kojih se utvrđuju drugi dohoci, sukladno propisima o doprinosima za obvezna osiguranja,
3. naknadu za troškove prijevoza u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz obaveznoga zdravstvenog osiguranja,
4. naknadu za troškove smještaja jednom od roditelja ili osobi koja se skrbi o djetetu za vrijeme bolničkog liječenja djeteta, u iznosu i pod uvjetima utvrđenim općim aktom Zavoda.

Pravo iz toč. 3. i 4. ovoga čl. pripada i drugim osiguranim osobama.

Novčane naknade iz ovog članka kao i novčane naknade na ime povrata troškova za prava iz obaveznoga zdravstvenog osiguranja koje je osigurana osoba ostvarila temeljem rješenja Zavoda izuzeta su iz ovrhe.

Odredbom čl. 37. propisano je pravo na novčane naknade za slučaj priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti koje obuhvaćaju:

1. naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad uzrokovane priznatom ozljedom na radu, odnosno profesionalnom bolešću,
2. naknadu za troškove prijevoza u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz obaveznoga zdravstvenog osiguranja koja je posljedica priznate ozljede na radu, odnosno profesionalnom bolešću,
3. naknada za troškove pogreba u slučaju smrti osigurane osobe, ako je smrt neposredna posljedica priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

Odredbom čl. 38. propisano je kojim osiguranicima pripada pravo iz odredbe čl. 37.

Pod privremenom nesposobnošću za vrijeme kojeg osiguraniku pripada pravo na naknadu plaće u smislu ovog Zakona, smatra se odsutnost s rada zbog bolesti ili ozljede, odnosno drugih okolnosti utvrđenih čl. 39. Ovoga Zakona zbog kojih je osiguranik spriječen izvršavati svoju obvezu u skladu s ugovorom o radu, drugim ugovorom ili aktom.

Razdoblje privremene nesposobnosti dokazuje se izvješćem o privremenoj nesposobnosti za rad koju izdaje izabrani doktor medicine primarne zdravstvene zaštite u zdravstvenoj ustanovi, odnosno u privatnoj praksi (u daljnjem tekstu: izabrani doktor).

Prema odredbi čl. 39. Pravo na naknadu plaće pripada osiguraniku u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz obaveznoga zdravstvenog osiguranja, odnosno drugih okolnosti utvrđenih ovim Zakonom, ako je:

1. Privremeno nesposoban za rad zbog bolesti ili ozljede, odnosno ako je radi liječenja ili medicinskih ispitivanja smješten u zdravstvenu ustanovu,
2. Privremeno spriječen obavljati rad zbog određenog liječenja ili medicinskog ispitivanja koje se ne može obaviti izvan radnog vremena osiguranika,
3. Izoliran kao kliconoša ili zbog prijave zareze u njegovoj okolini, odnosno privremeno nesposoban za rad zbog transplantacije živog tkiva i organa u korist druge osigurane osobe Zavoda,
4. Određen za pratitelja osigurane osobe upućene na liječenje ili liječnički pregled ugovornom subjektu Zavoda izvan mjesta prebivališta, odnosno boravišta osigurane osobe koja se upućuje,
5. Određen da njeguje oboljelog člana uže obitelji (dijete i supružnika) uz uvjete propisane ovim Zakonom,
6. Privremeno nesposoban za rad zbog bolesti i komplikacija u vezi s trudnoćom i porodom,
7. Privremeno spriječen za rad zbog korištenja roditeljnog dopusta i prava na rad u polovici punog radnog vremena, sukladno propisima o roditeljnim i roditeljskim potporama
8. Privremeno nesposoban za rad zbog korištenja dopusta za slučaj smrti djeteta, u slučaju mrtvorođenog djeteta ili smrti djeteta za vrijeme korištenja roditeljnog dopusta,
9. Privremeno nesposoban za rad zbog rane, ozljede ili bolesti koja je neposredna posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu,
10. Privremeno nesposoban za rad zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalnom bolesti.

Odredbom čl. 46. propisano je da početak i dužinu trajanja privremene nesposobnosti utvrđuje izabrani doktor.

Odredbom čl. 47. propisano je da osiguraniku nezadovoljnom odlukom izabranog doktora o utvrđivanju prestanka privremene nesposobnosti, radi zaštite prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, izdat će se na njegov zahtjev rješenje u upravnom postupku, a na osnovu prethodno pribavljenog obrazloženog nalaza, mišljenja i ocjene liječničkog povjerenstva Zavoda, koje je obvezno prije donošenja nalaza, mišljenja i ocjene izvršiti pregled osiguranika, koji zahtjev se rješava po hitnom postupku.

Odredbom čl. 53. propisano je da osiguranik nema pravo na naknadu plaće ako:

- je svjesno prouzročio privremenu nesposobnost,
- ne izvijesti izabranog doktora da je obolio u roku od 3 dana od dana početka bolesti, odnosno u roku od 3 dana od dana prestanka razloga koji ga je u tome onemogućio,
- namjerno sprječava ozdravljenje, odnosno osposobljavanje za rad,
- za vrijeme bolovanja radi, odnosno obavlja poslove osnovom kojih je obvezno zdravstveno osiguran, obavlja ugovorene poslove temeljem ugovora o djelu te bilo koje druge poslove (npr. poljoprivredni radovi i sl.),
- se bez opravdanog razloga ne odazove na poziv za liječnički pregled izabranog doktora, odnosno doktora kontrolora Zavoda ili tijela Zavoda ovlaštenog za kontrolu privremene nesposobnosti,
- izabrani doktor, doktor kontrolor ili tijelo Zavoda ovlašteno za kontrolu privremene nesposobnosti utvrde da se ne pridržava uputa za liječenje, odnosno bez suglasnosti izabranog doktora otpuče iz mjesta prebivališta, odnosno boravišta ili zlorabi privremenu nesposobnost na neki drugi način.

U navedenim slučajevima osiguranik nema pravo na naknadu plaće od dana nastanka tih slučajeva do dana njihova prestanka, odnosno prestanka posljedica njima uzrokovanih.

Naknada plaće ne može biti niža od 70% osnovice za naknadu plaće, ako ovim Zakonom nije drugačije propisano, s time da kao mjesečni iznos za puno radno vrijeme ne može biti niži od 25% proračunske osnovice.

Naknada plaće iznosi 100% od osnovice za naknadu plaće za vrijeme koje je taksativno navedeno točkama 1-8 članka 55.

Osigurana osoba ima pravo na naknadu za troškove prijevoza pod uvjetom da je radi korištenja zdravstvene zaštite upućena izvan

mjesta prebivališta, odnosno boravišta te da ne ispunjava uvjete za korištenje sanitarnog prijevoza propisane pravilnikom ministra nadležnog za zdravlje.

Osigurana osoba ima pravo na navedeni trošak ako je upućena u ugovornu zdravstvenu ustanovu, odnosno ordinaciju ugovornog doktora privatne prakse ili ugovornom isporučitelju pomagala u mjesto koje je udaljeno 50 i više kilometara od mjesta njezina prebivališta, odnosno boravišta jer odgovarajuću zdravstvenu zaštitu, sukladno svom zdravstvenom stanju ne može ostvariti u bližoj ugovornoj zdravstvenoj ustanovi, odnosno ordinaciji ugovornog doktora privatne prakse s ugovornom djelatnošću za tu svrhu zdravstvene zaštite ili kod bližeg ugovornog isporučitelja pomagala (čl. 62.).

Pravo na naknadu troškova prijevoza, neovisno o udaljenosti ima osigurana osoba do 18. g. života, osigurane osobe iz čl. 12. stavka 2. i 3. ovoga Zakona, osigurana osoba u vezi korištenja radioterapije i kemoterapije te hemodijalize kao kronični bubrežni bolesnik, osigurana osoba u vezi korištenja zdravstvene zaštite zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti, osigurana osoba darivatelj organa, tkiva ili stanica koja zdravstvenu zaštitu koristi u vezi s darivanjem organa, tkiva ili stanica, te osigurana osoba upućena na liječenje u drugu državu članicu ili treću državu sukladno ovom Zakonu i općem aktu Zavoda.

Isto tako to pravo ima i osigurana osoba koja je radi smanjivanja liste čekanja prihvatila korištenje zdravstvene zaštite u ugovornoj zdravstvenoj ustanovi, odnosno ordinaciji ugovornog doktora privatne prakse koja nije u mjestu, odnosno nije najbliža mjestu njezina prebivališta, odnosno boravišta.

Osigurana osoba koja želi koristiti zdravstvenu zaštitu u drugoj ugovornoj zdravstvenoj ustanovi, odnosno ordinaciji ugovornog doktora privatne prakse ili kod drugog ugovornog isporučitelja pomagala na području RH, a ne tamo gdje je upućena ima pravo ostvariti tu zdravstvenu zaštitu na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja, ali bez prava na naknadu za troškove prijevoza i prava na sanitetski prijevoz.

Prema odredbi čl. 65. Pod naknadom za troškove prijevoza podrazumijeva se naknada za troškove prijevoza javnim prijevoznim sredstvima po najnižoj cijeni i prema najkraćoj relaciji prema službenom daljinomjeru javnog prijevoznika.

Iznimno od navedenog osiguranoj osobi se zbog njezina zdravstvenog stanja, prema prethodnom odobrenju liječničkog povjerenstva Zavoda, a na prijedlog izabranog doktora može odobriti korištenje skupljeg javnog prijevoznog sredstva (spavaća kola u vlaku, zrakoplov).

Pravo na navedenu naknadu ostvaruje se na osnovi putnog naloga koji izdaje izabrani doktor.

2.9. Ozljeda na radu i profesionalna bolest

Odredbom čl. 66. Zakona propisano je što se smatra ozljedom na radu a odredbom čl. 67. što se ne smatra ozljedom na radu.

Profesionalne bolesti prema odredbi čl. 68. Zakona su bolesti izazvane dužim neposrednim utjecajem procesa rada i uvjeta rada na određenim poslovima.

Posebnim zakonom utvrđuje se lista profesionalne bolesti i poslova na kojima se te bolesti javljaju i uvjeti pod kojima se smatraju profesionalnim bolestima.

Odredbom čl. 69. propisano je kojim osiguranicima prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja osiguravaju se i u slučaju profesionalne bolesti ako su bili izloženi fibrogenim prašinama ili karcinogenima kao radnici kod pravnih ili fizičkih osoba s registriranom djelatnošću u RH. Ovim osiguranicima osiguravaju se zdravstveni pregledi i nakon prestanka rada u slučaju izloženosti fibrogenim prašinama ili karcinogenima.

U slučaju smrti osiguranika navedenih u odredbi čl. 70. st. 1. osigurava se pravo na naknadu za pogrebne troškove ako je smrt osiguranika, odnosno osigurane osobe neposredna posljedica ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

Specifična zdravstvena zaštita osigurava se osiguranicima za slučaj priznate ozljede na radu i profesionalne bolesti koje provodi doktor specijalista medicine rada, sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti i posebnim zakonima te pravilnicima donesenim na temelju tih zakona (čl. 71.).

2.10. Dobrovoljno zdravstveno osiguranje

Vrste, uvjeti i način provođenja dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja utvrđeno je Zakonom o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju (NN br. 85/06, 150/08. i 71/10.)

Dobrovoljno zdravstveno osiguranje jest: dopunsko zdravstveno osiguranje, dodatno i privatno zdravstveno osiguranje. Dopunsko i dodatno zdravstveno osiguranje ugovaraju se kao dugoročna osiguranja, a najmanje u trajanju od 1 godine. Ona su neživotna osiguranja sukladno Zakonu o osiguranju. Prava i obveze koje pripadaju osiguraniku dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja ne mogu se prenositi na druge osobe niti nasljeđivati osim iznimno prava na novčana primanja koja su dospjela za isplatu, a ostala su neisplaćena zbog smrti osiguranika.

2.11. Dopunsko zdravstveno osiguranje

Zakonom o dobrovoljnom dopunskom osiguranju (NN br. 85/06., 15/08. i 71/10.) uređuju se vrste, uvjeti i način provođenja dobrovoljnoga zdravstvenog osiguranja.

Dopunsko zdravstveno osiguranje (provodi ga HZZO i društva za osiguranje) jest osiguranje kojim se osigurava pokrivenost dijela troškova do pune cijene zdravstvene zaštite iz obveznog osiguranja (doplata) po Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju.

Dopunsko zdravstveno osiguranje ustanovljuje se ugovorom o dopunskom osiguranju između ugovaratelja osiguranja i osiguravatelja, odnosno Zavoda.

Ugovarateljem dopunskog zdravstvenog osiguranja prema odredbama ovog Zakona, smatra se osiguranik, odnosno pravna ili fizička osoba, tijelo državne vlasti ili drugo tijelo koje je za osiguranika sklopilo ugovor o dopunskom zdravstvenom osiguranju i koje se obvezalo na uplatu premije osiguranja.

Osiguranikom smatra se fizička osoba koja je sklopila ili za koju je, na temelju njezine suglasnosti, sklopljen ugovor o dopunskom zdravstvenom osiguranju i koja koristi prava utvrđena ugovorom o osiguranju. Osiguranik može biti samo osoba koja ima utvrđen status osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju. Gubitkom statusa osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju gubi status osiguranika u dopunskom zdravstvenom osiguranju.

Osiguravatelj određuje premiju za dopunsko zdravstveno osiguranje s obzirom na opseg pokrića iz ugovora o dopunskom zdravstvenom osiguranju.

Zavod općim aktom određuje cijenu premije za dopunsko zdravstveno osiguranje s obzirom na opseg pokrića iz ugovora o dopunskom zdravstvenom osiguranju, prihodovnog cenzusa osiguranika i statusa osiguranika u obveznom zdravstvenom osiguranju.

2.12. Osiguranici koji imaju pravo na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja na temelju državnog proračuna

Temeljem Zakona o dobrovoljnom dopunskom osiguranju (NN br. 85/06., 15/08. i 71/10.) donesen je Pravilnik o postupku, uvjetima i načinu utvrđivanja prava na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna (NN 156/08 i 88/10).

Prema čl. 5. Pravilnika sredstva za premiju dopunskog zdravstvenog osiguranja koje provodi Zavod osiguravaju se u državnom proračunu za osiguranike:

- osigurane osobe s invaliditetom koje imaju 100% oštećenja organizma, odnosno tjelesnog oštećenja prema posebnim propisima, osobe kod kojih je utvrđeno više vrsta oštećenja te osobe s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem ili psihičkom bolešću zbog kojih se ne mogu samostalno izvoditi aktivnosti primjerene životnoj dobi sukladno propisima o socijalnoj skrbi,
- osigurane osobe darivatelje dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja,
- osigurane osobe dobrovoljne darivatelje krvi s više od 35 davanja (muškarci), odnosno s više od 25 davanja (žene),
- osigurane osobe redovite učenike i studente starije od 18 godina,
- osigurane osobe čiji prihod po članu obitelji u prethodnoj kalendarskoj godini mjesečno nije veći od 45,59% proračunske osnovice (prihodovni cenzus), što trenutno iznosi 1.516,32 kn.

Iznimno od ovoga osiguranik samac ima pravo na plaćanje premije iz državnog proračuna ako njegov prihod u prethodnoj kalendarskoj godini nije veći od 58,31% proračunske osnovice. (čl. 14.a i čl. 14.b Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju), što u ovom momentu iznosi 1.939,39 kn.

Navedene osobe pravo na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret državnog proračuna ostvaruju na osnovi rješenja nadležnih tijela (Hrvatskog zavoda za mirovinsko

osiguranje, Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Centra za socijalnu skrb i sl.), potvrdom zdravstvene ustanove o darovanom dijelu ljudskog tijela u svrhu liječenja, potvrdom Hrvatskog crvenog križa ili Hrvatskog zavoda za transfuzijsku medicinu o broju darivanja krvi, potvrdom nadležne obrazovne ustanove o redovnom školovanju odnosno studiranju, dokazom da ispunjavaju uvjet prihodovnog cenzusa, a u skladu s Pravilnikom o postupku, uvjetima i načinu utvrđivanja prava na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna.

2.13. Dodatno i privatno zdravstveno osiguranje

Dodatnim zdravstvenim osiguranjem osigurava se viši standard zdravstvene zaštite u odnosu na standard zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja te veći opseg prava u odnosu na prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja a ustanovljuje se ugovorom o dodatnom zdravstvenom osiguranju između ugovaratelja i osiguravatelja, odnosno Zavoda. Premija za dodatno zdravstveno osiguranje određuje se s obzirom na opseg pokrivanja iz ugovora o dodatnom zdravstvenom osiguranju te rizik kojem je osiguranik izložen, uzimajući u obzir dob, spol, bonus i malus, tablice smrtnosti i tablice bolesti za trajanje sklopljenog ugovora o osiguranju.

Privatnim zdravstvenim osiguranjem osigurava se zdravstvena zaštita fizičkim osobama koje borave u Republici Hrvatskoj, a koje se nisu obvezne osigurati sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju i Zakonu o zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj. Ustanovljuje se ugovorom o privatnom zdravstvenom osiguranju između ugovaratelja osiguranja i osiguravatelja.

2.14. Slobodan izbor doktora

Pri ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja osigurana osoba ima pravo na slobodan izbor doktora medicine i doktora dentalne medicine primarne zdravstvene zaštite, što je pobliže regulirano Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na slobodan izbor doktora primarne zdravstvene zaštite (NN 147/14).

Osigurana osoba doktora primarne zdravstvene zaštite bira za razdoblje od najmanje godinu dana, u pravilu, prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta u najbližoj ugovornoj zdravstvenoj

ustanovi ili ordinaciji ugovornog zdravstvenog radnika privatne prakse. Nakon proteka razdoblja od godine dana, od posljednjeg provedenog postupka izbora doktora, osigurana osoba ima pravo promijeniti prethodno izabranog doktora a iznimno i unutar roka od godine dana kada osigurana osoba promjeni prebivalište/boravište, ako namjerava izbivati iz mjesta prebivališta/boravišta duže od 3 mjeseca, ako izabrani doktor prestane raditi, promjeni sjedište ordinacije, prestane biti ugovorni doktor, ako ima u skrbi veći broj osiguranih osoba od maksimalno mogućeg broja, ako postoje poremećaji međusobnih odnosa doktora i osigurane osobe koji onemogućuje daljnje liječenje.

Prilikom izbora doktora osigurana osoba može se opredijeliti samo za jednog doktora: obiteljske (opće) medicine zdravstvene zaštite predškolske djece, zdravstvene zaštite žena i stomatološke zdravstvene zaštite.

Osigurana osoba koja nema izabranog doktora, odnosno kad vrši promjenu izabranog doktora, izbor može izvršiti u ordinaciji doktora kojeg želi izabrati ispunjavanjem podataka na Izjavi koju preuzima u ordinaciji doktora kojeg želi izabrati. Izbor, odnosno promjenu izabranog doktora osigurana osoba može ostvariti pri doktoru koji u skrbi ima manji broj od maksimalnog broja opredijeljenih osiguranih osoba.

Osigurana osoba koja je izvršila izbor doktora u skladu s odredbama ovog Pravilnika, ostvaruje zdravstvenu zaštitu pri novoizabranom doktoru od datuma ovjere podataka iz Izjave, a najkasnije u roku od 10 dana od dana potpisivanja izjave. Dotadašnji izabrani doktor nakon primitka Izjave obavezan je odmah, a najkasnije u roku od 3 dana u skladu s odredbama Zakona o liječništvu i Zakona o dentalnoj medicini predati novoizabranom doktoru svu zdravstvenu dokumentaciju o osiguranoj osobi.

2.15. Ovlasti, obveze i način rada liječničkih povjerenstva

Sastav liječničkih povjerenstava HZZO, njihove ovlasti, obveze i način rada te izgled i sadržaj tiskanice nalaza, mišljenja i ocjene koju u okviru njihovih ovlasti izdaju liječnička povjerenstva Zavoda propisana su Pravilnikom o ovlastima, obvezama i načinu rada liječničkih povjerenstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (NN br. 8/15).

Liječnička povjerenstva su:

1. liječničko povjerenstvo regionalnog ureda Zavoda (djeluje u prvom stupnju),
2. liječničko povjerenstvo Direkcije Zavoda,
3. liječničko povjerenstvo za ortopedska i druga pomagala Direkcije Zavoda,
4. više liječničko povjerenstvo Direkcije Zavoda

Liječnička povjerenstva iz toč. 2. do 4. sudjeluju u postupcima ostvarivanja prava osiguranih osoba u drugom stupnju, odnosno u prvom stupnju kada je to propisano.

Liječnička povjerenstva Zavoda djeluju u vijećima od 3 člana.

Osnovom provedenog stručno-medicinskog vještačenja u okviru postupka za ostvarivanje prava osiguranih osoba donosi odluku u obliku nalaza, mišljenja i ocjene u predmetu u kojem se odlučivalo, a važeće odluke mogu se donositi samo kad su u punom sastavu. Iznimno od navedenog ako liječničko povjerenstvo Zavoda iz opravdanih razloga radi u sastavu od dva člana, odluka je pravovaljana ako je donijeta jednoglasno.

Odredbom čl. 10. Pravilnika propisano je što se podrazumijeva pod medicinskom dokumentacijom, odnosno koje obvezne podatke takva dokumentacija mora sadržavati (podatke o dijagnozi, početku i tijeku bolesti, o provedenim dijagnostičkim i terapijskim postupcima te bolničkom liječenju, o uspješnosti provedenih rehabilitacijskih i drugih terapijskih postupaka, o ocjeni i mišljenju izabranog doktora o zdravstvenom stanju osigurane osobe, o prethodnim istim ili sličnim zdravstvenim problemima osigurane osobe, o ocjeni i mišljenju izabranog doktora s nalazom o pregledu osigurane osobe te druge podatke o zdravstvenom stanju osigurane osobe).

*Ovlasti i način rada liječničkog povjerenstva regionalnog ureda
Zavoda*

- *Davanje odobrenja o pravima iz obveznog zdravstvenog osiguranja*

Odredbom čl. 11. Pravilnika propisano je da Liječničko povjerenstvo regionalnog ureda Zavoda daje odobrenje osiguranim osobama za:

- produljenje privremene spriječenosti za rad zbog njege osigurane osobe člana obitelji – djeteta do 18. g. života (čl. 45. Zakona),
- privremenu nesposobnost za rad zbog bolesti za obavljanje ugovorenih poslova na osnovi kojih se ostvaruju primitci od kojih se utvrđuje drugi dohodak (čl. 59. Zakona),
- korištenje skupljeg javnog prijevoznog sredstva – spavaća kola, zrakoplov (čl. 65. Zakona),
- bolničku medicinsku rehabilitaciju u ugovornoj specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju, uključujući pravo na smještaj uz dijete za vrijeme bolničkog liječenja medicinskom rehabilitacijom, u skladu s općim aktom Zavoda o bolničkoj medicinskoj rehabilitaciji,
- fizikalnu terapiju u kući osigurane osobe,
- ortopedsku i druga pomagala za koje je to općim aktom Zavoda o ortopedskim i drugim pomagalima određeno.

Navedena odobrenja liječničko povjerenstvo regionalnog ureda Zavoda daje na osnovu medicinske dokumentacije ugovorne zdravstvene ustanove, odnosno ugovornog zdravstvenog radnika privatne prakse, a po potrebi i osnovom pregleda osigurane osobe radi utvrđivanja njezinog zdravstvenog stanja.

- *Utvrđivanje postojanja, odnosno nepostojanja određenih činjenica koje su uvjet za ostvarivanje pojedinih prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja*

Odredbom čl. 12. propisano je da Liječničko povjerenstvo provodi stručno-medicinsko vještačenje te daje nalaz, mišljenje i ocjenu:

- o nesposobnosti za samostalan život i rad člana obitelji osiguranika kada je to, u skladu s općim aktom Zavoda, potrebno za utvrđivanje statusa osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju,
- o priznavanju, odnosno ne priznavanju ozljede, odnosno bolesti kao ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti,
- o odluci izabranog doktora o utvrđivanju prestanka privremene nesposobnosti za rad osiguranika (čl. 47. Zakona),
- o opravdanosti nastavka provođenja zdravstvene njege u kući (najmanje jednom u tri mjeseca),
- o potrebi premještanja osigurane osobe iz inozemstva na liječenje u RH te vrsti prijevoznog sredstva s obzirom na njezino zdravstveno

stanje, u skladu s općim aktom Zavoda o prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti.

Odredbom st. 3. istog članka propisano je da liječničko povjerenstvo obvezno je provesti stručno-medicinsko vještačenje i izdati nalaz, mišljenje i ocjenu na zahtjev službene osobe koja vodi upravni postupak radi utvrđivanja činjeničnog stanja i donošenja rješenja o pravu osigurane osobe iz obaveznog zdravstvenog osiguranja o:

1. povratu troškova zdravstvene zaštite pružene u hitnom slučaju u neugovornim zdravstvenim ustanovama, odnosno ordinacijama privatne prakse, u kojem slučaju utvrđuje visinu vrijednosti zdravstvenog standarda iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u skladu s općim aktom Zavoda,
2. povratu troškova nastalih neopravdanom naplatom zdravstvene zaštite koja je medicinski bili indicirana u skladu s općim aktom Zavoda,
3. povratu troškova prijevoza osobnim vozilom ili auto taksi službom u hitnom slučaju u skladu s općim aktom Zavoda,
4. povratu troškova za kupljene lijekove, ortopedska i druga pomagala,
5. povratu troškova iz toč. 1., 2. i 4. ovog čl. nastalih korištenjem prekogranične zdravstvene zaštite u skladu s općim aktom Zavoda o prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti.

- *Medicinsko vještačenje prema Zakonu o roditeljnim i roditeljskim potporama*

Odredbom čl. 17. u svezi s ostvarivanjem prava s osnova roditeljskih i roditeljskih potpora popisano je da Liječničko povjerenstvo regionalnog ureda Zavoda i liječničko povjerenstvo Direkcije Zavoda obavljaju slijedeće poslove:

1. utvrđuju činjenicu preranog rođenja djeteta iz čl. 12. st. 7. Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama (dalje u tekstu: Zakon o potporama) te utvrđuje broj dana produženja roditeljskog dopusta,
2. utvrđuje potrebu, kao i dužinu trajanja pojačane brige i njege djeteta zbog ostvarivanja prava na rad s polovicom punog radnog vremena do 3. g. života djeteta u skladu sa čl. 16. Zakona o potporama i čl. 6. st. 1. Pravilnika o uvjetima i postupku stjecanja prava na rad u polovici punog radnog vremena radi pojačane brige i njege djeteta,
3. utvrđuje psihofizičko stanje roditelja koji nema status zaposlene ili samozaposlene osobe kako bi se utvrdilo može li ili ne pružati pojačanu brigu i njegu djetetu (čl. 6. st. 2. Pravilnika o uvjetima i

postupku stjecanja prava na rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane brige i njege djeteta),

4. utvrđuje postojanje okolnosti vezanih uz zdravstveno stanje roditelja koji ima status zaposlene i samozaposlene osobe utvrđene čl. 18. st. 2. podstavkom 3. Zakona o potporama zbog kojih se prava utvrđena tim Zakonom u cijelosti prenose na drugog roditelja),

5. utvrđuje postojanje okolnosti vezanih uz zdravstveno stanje roditelja koji nema status zaposlene i samozaposlene osobe utvrđene čl. 18. st. 2. podstavkom 3. Zakona o potporama zbog kojih taj roditelj nije u mogućnosti pružati djetetu pojačanu brigu i njegu (čl. 6. st. 2. Pravilnika o uvjetima i postupku stjecanja prava na rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane brige i njege djeteta),

6. utvrđuje postojanje težeg tjelesnog i mentalnog oštećenja ili psihičke bolesti djeteta zbog ostvarivanja prava zaposlenog i samozaposlenog roditelja na dopust do navršene 8. g. života djeteta s težim smetnjama u razvoju u skladu s čl. 23. St. 1. Zakona o potporama i čl. 3. Pravilnika o uvjetima i postupku za stjecanje prava zaposlenog roditelja ili samozaposlenog roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju na dopust ili na rad s polovicom punog radnog vremena radi njege djeteta,

7. utvrđuje postojanje težeg tjelesnog ili mentalnog oštećenja ili psihičke bolesti djeteta zbog ostvarivanja prava zaposlenog i samozaposlenog roditelja na rad s polovicom punog radnog vremena u skladu s čl. 23. St. 1. i 2. Zakona o potporama i čl. 3. Pravilnika o uvjetima i postupku za stjecanje prava zaposlenog roditelja ili samozaposlenog roditelja s težim smetnjama u razvoju na dopust i rad u polovici punog radnog vremena radi njege djeteta,

8. utvrđuje nemogućnost roditelja da zbog svog psihofizičkog stanja pruža potrebnu njegu djetetu s težim smetnjama u razvoju u skladu s čl. 5. Pravilnika o uvjetima i postupku za stjecanje prava zaposlenog roditelja ili samozaposlenog roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju na dopust ili na rad u polovici punog radnog vremena radi njege djeteta.

- *Medicinsko vještačenje prekogranične zdravstvene zaštite*

Odredbom čl. 18. propisani su poslovi koje obavlja Liječničko povjerenstvo regionalnog ureda Zavoda u ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu za vrijeme privremenog boravka u državama EU a odredbom čl. 19. Poslovi Direkcije Zavoda u prvostupanjskom upravnom postupku.

- *Ovlasti, obveze i način rada liječničkih povjerenstava
Direkcije Zavoda*

Odredbom čl. 20. st. 1. Pravilnika propisano je da Liječničko povjerenstvo za ortopedska i druga pomagala Direkcije Zavoda daje odobrenje osiguranim osobama Zavoda za ostvarivanje prava na ortopedska i druga pomagala, odnosno dentalna pomagala u slučajevima utvrđenim općim aktom Zavoda o ortopedskim i drugim pomagalima, odnosno dentalnim pomagalima. Isto je dužno nalaz, mišljenje i ocjenu donijeti odmah, a najkasnije u roku od 8 dana od dana zaprimanja zahtjeva.

Stavkom 2. Istog čl. propisano je da Liječničko povjerenstvo za ortopedska i druga pomagala Direkcije Zavoda obavlja stručno-medicinsko vještačenje u slučaju kada rješava pravima osiguranih osoba na ortopedska i druga pomagala, kao i u svim drugim slučajevima za potrebe provođenja drugostupanjskog upravnog postupka, kada to zatraži službena osoba koja vodi postupak, ako je isto prema ocjeni službene osobe potrebno radi utvrđivanja činjeničnog stanja i donošenja rješenja o pravu osigurane osobe iz obveznog zdravstvenog osiguranja na ortopedska i druga pomagala. Nalaz, mišljenje i ocjenu daje na osnovi medicinske dokumentacije ugovorne zdravstvene ustanove, odnosno ugovornog zdravstvenog radnika privatne prakse te druge relevantne dokumentacije, a iznimno i pregledom osigurane osobe u kojem slučaju članovi Povjerenstva sami određuju mjesto i način obavljanja pregleda.

Navedeno Povjerenstvo je dužno nalaz, mišljenje i ocjenu donijeti što prije, a najkasnije u roku od 15 dana od zaprimanja predmeta drugostupanjskog upravnog postupka.

Više liječničko povjerenstvo Direkcije Zavoda

Više liječničko povjerenstvo Direkcije Zavoda obavlja stručno-medicinsko vještačenje te donosi nalaz, mišljenje i ocjenu o pravima osiguranih osoba iz obveznog zdravstvenog osiguranja u drugostupanjskom upravnom postupku u slučajevima kada su u prvostupanjskom upravnom postupku stručno-medicinsko vještačenje obavljala liječnička povjerenstva Direkcije zavoda iz čl. 19. i 20. ovog Pravilnika.

2.16. Zdravstvena njega u kući

Ostvarivanje prava na zdravstvenu njegu u kući osigurane osobe utvrđuje se Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja na zdravstvenu njegu u kući osigurane osobe (NN br. 88/10 – osnovni tekst, 1/11-ispravak, 87/11, 38/13, 49/13 i 93/13).

Zdravstvena njega osigurane osobe provodi se u svrhu poboljšanja njezinog zdravstvenog stanja i sprječavanja njegovog pogoršanja, kada je takav postupak indiciran u skladu s odredbama ovog Pravilnika i drugih općih akata.

Provođenje zdravstvene njege uključuje i poduku osigurane osobe te članova njezine obitelji o provođenju postupaka zdravstvene njege.

Odredbom čl. 4. Pravilnika propisano je da osigurana osoba ostvaruje pravo na zdravstvenu njegu na osnovi utvrđenih sljedećih stanja:

- nepokretnosti i slabije pokretljivosti (koje za kretanje trebaju pomoć druge osobe i koriste pomagala za kretanje),
- kronične bolesti u fazi pogoršanja ili komplikacije, uz uvjet da izabrani doktor primarne zdravstvene zaštite u djelatnosti opće/obiteljske medicine, odnosno zdravstvene zaštite predškolske djece (u daljnjem tekstu: izabrani doktor) istodobno provodi liječenje u kući, te da indicira i potrebu provođenja zdravstvene njege,
- prolaznih ili trajnih stanja u kojima nije moguće samozbrinjavanje,
- nakon složenijih operativnih zahvata koji zahtijevaju previjanje i njegu rane, te skrb za stome,
- kod osigurane osobe u terminalnoj fazi bolesti.

Izabrani doktor propisuje provođenje zdravstvene njege osiguranoj osobi iz čl. 4. Ovog Pravilnika nakon što je izvršio uvid u medicinsku dokumentaciju, obavio pregled i utvrdio zdravstveno stanje osigurane osobe, kao i stupanj zahtjevanosti potrebne zdravstvene njege.

Izabrani doktor obavezan je svaku propisanu zdravstvenu njegu prijaviti mjerodavnoj patronažnoj službi, te voditi brigu da zdravstvenu njegu provodi zdravstvena ustanova, odnosno zdravstveni radnik privatne prakse ugovoreni za područje na kojem se zdravstvena njega provodi.

Patronažna služba obavezna je tijekom razdoblja pružanja njege običi osobu najmanje u 14 dana, te izvijestiti izabranog doktora o

njezinom zdravstvenom stanju, rezultatima dotada provedene zdravstvene njege i potrebi daljnjeg provođenja, odnosno potrebi obavljanja pregleda od strane izabranog doktora.

Odredbom čl. 7. st. 1. Propisano je da provođenje zdravstvene njege može se propisati maksimalno 5 puta tjedno kroz 30 dana.

Stavkom 2. Istog članka propisano je da se iznimno može propisati u trajanju od 90 dana kod najtežih bolesnika, posebno onih s definiranim trajnim stanjima, a prema dijagnozama utvrđenih u Popisu bolesti i stanja kako slijedi:

Redni broj	Šifra prema MKB-10	Dijagnoza
1	G12.0-9	Spinalna mišićna atrofija
2	G35, G36.0-9, G37.0-9	Demijelinizirajuće bolesti središnjeg živčanog sustava
3	G80.0-9, G81.0-9, G82.0-5	Cerebralna paraliza i ostali paralički sindromi (hemiplegija, paraplegija, tetraplegija)
4	R40.2	Koma
5	Z51.5	Zbrinjavanje bolesnika u terminalnoj fazi bolesti
6	Z99.1	Ovisnost o respiratoru

Samo u slučaju potrebe dugotrajnog provođenja zdravstvene njege u kući osiguranih osoba prema dijagnozama utvrđenih u Popisu bolesti iz st. 2. ovog članka kao i kod osiguranih osoba s prirođenim malformacijama i deformacijama (MKB klasifikacija Q00-Q89) zdravstvena njega u kući može se odobriti u trajanju od godine dana u jednom odobrenju.

Iznimno od st. 1. ovog članka provođenje zdravstvene njege može se propisati 7 puta tjedno.

Ovlašteni doktor u obvezi je najmanje jednom u tri mjeseca provjeri opravdanost nastavka provođenje zdravstvene njege u kući, o istome je obvezan donijeti nalaz, mišljenje i ocjenu na propisanoj tiskanici. Nezađovoljna osoba nalazom, mišljenjem i ocjenom ima pravo u područnom Uredu Zavoda, nadležnom prema mjestu njezinog prebivališta, odnosno boravka, zatražiti izdavanje rješenja u prvostupanjskom upravnom postupku.

Zdravstvenu njegu provodi medicinska sestra/medicinski tehničar općeg smjera u privatnoj praksi ili medicinska sestra/medicinski tehničar, radnik ustanove za zdravstvenu njegu u kući koji sa Zavodom imaju sklopljen ugovor za provođenje zdravstvene njege u kući. Navedeni zdravstveni radnici zdravstvenu njegu provode samostalno u skladu s uputama izabranog doktora.

2.17. Bolničko liječenje

Bolničku zdravstvenu zaštitu osigurana osoba ostvaruje u ugovornim bolničkim ustanovama za liječenje bolesnika oboljelih od akutnih, subakutnih i kroničnih bolesti na osnovi izdane uputnice za bolničko liječenje koju osiguranoj osobi izdaje izabrani doktor primarne zdravstvene zaštite ili doktor u službi hitne medicine. Iznimno, osigurana osoba bolničku zdravstvenu zaštitu ostvaruje bez uputnice u slučaju pružanja hitne medicinske pomoći u skladu s člankom 29 Pravilnika

Bolničko liječenje osigurana osoba ostvaruje, u pravilu, u najbližoj ugovornoj bolničkoj ustanovi prema mjestu prebivališta, odnosno boravka koja sa Zavodom ima ugovorenu traženu zdravstvenu zaštitu.

Izabrani doktor primarne zdravstvene zaštite obvezan je na uputnici za bolničko liječenje navesti naziv djelatnosti zdravstvene zaštite koja se traži, te uz uputnicu priložiti cjelokupnu raspoloživu medicinsku dokumentaciju osigurane osobe.

Za razliku od toga, izabrani doktor obvezan je putni nalog izdati za najbližeg ugovornog subjekta HZZO-a i obvezno na prednjoj strani putnog naloga navesti njegov naziv i sjedište.

Uputnica vrijedi 30 dana od dana izdavanja, a osigurana osoba obvezna je u tom roku javiti se ugovornoj bolničkoj ustanovi radi korištenja bolničke zdravstvene zaštite. Ugovorna bolnička ustanova obvezna je primiti osiguranu osobu na bolničko liječenje u najkraćem mogućem roku, a u slučajevima ugroženosti života, odmah. Nakon

obavljenog bolničkog liječenja ugovorna bolnička ustanova obvezna je izdati osiguranoj osobi otpusno pismo i osobni račun.

Osigurana osoba nakon obavljenog bolničkog liječenja obvezna je javiti se otpusnim pismom, osobno ili putem člana obitelji, odnosno treće osobe svom izabranom doktoru odmah, a najkasnije u roku od 3 dana.

2.18. Bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom i fizikalnom terapijom u kući

Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom (NN br. 26/96, 79/97, 31/99, 51/99, 73/99, 40/07, 46/07- pročišćen tekst, 64/08, 91/09, 118/09) utvrđuju se bolesti, bolesna stanja i posljedice ozljeda na osnovi kojih osigurana osoba HZZO ostvaruje pravo na bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom, kao i fizikalnu terapiju u kući, te uvjeti i način ostvarivanja tog prava.

Osigurana osoba ostvaruje pravo na bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom na osnovu bolesti, bolesnih stanja i posljedica ozljeda navedenih u Popisu bolesti, bolesnih stanja i posljedica ozljeda za odobravanje bolničke medicinske rehabilitacije, koji je sastavni dio ovog Pravilnika. Bolnička rehabilitacija ostvaruje se, u pravilu, u najbližoj specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju prema mjestu prebivališta/boravišta osigurane osobe.

Osigurana osoba može iznimno ostvariti pravo na provođenje fizikalne terapije u kući u slučaju kada je potpuno nepokretna, odnosno teško pokretna zbog: neuroloških bolesti, reumatskih bolesti, politraume i traume, kompliciranih kirurških i ortopedskih zahvata i ostalih stanja koja za svaki slučaj posebice utvrđuje ovlašteni doktor Zavoda. Fizikalnu terapiju u kući osigurane osobe provodi fizioterapeutski tehničar na osnovi mišljenja doktora specijalista odgovarajuće specijalnosti sukladno ovom Pravilniku i drugim općim aktima Zavoda.

Osigurana osoba ostvaruje pravo na bolničku medicinsku rehabilitaciju, ako kod bolesti, bolesnih stanja i posljedica ozljeda navedenih u Popisu postoji još jedan od slijedećih uvjeta:

- funkcionalno oštećenje određenog stupnja,
- nemogućnost i neprimjerenost provođenja ambulantne rehabilitacije u specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Bolnička medicinska rehabilitacija provodi se u specijalnim bolnicama za medicinsku rehabilitaciju i to kao početna, odnosno odmrzavajuća bolnička medicinska rehabilitacija.

Osigurana osoba može iznimno ostvariti pravo na provođenje fizikalne terapije u kući u slučaju kada je potpuno nepokretna, odnosno teško pokretna zbog: neuroloških bolesti, reumatskih bolesti, politraume i traume, kompliciranih kirurških i ortopedskih zahvata i ostalih stanja koja za svaki slučaj posebice utvrđuje liječničko povjerenstvo Zavoda.

Fizikalnu terapiju u kući osigurane osobe provodi fizioterapeutske tehničar na osnovi mišljenja doktora specijalista odgovarajuće specijalnosti sukladno ovom Pravilniku i drugim općim aktima Zavoda.

Fizikalna terapija u kući osigurane osobe može trajati najdulje 15 dana, a može se produljiti za daljnjih 15 dana, na prijedlog doktora specijalista odgovarajuće specijalnosti nakon izvršenog pregleda osigurane osobe. U iznimnim slučajevima, na prijedlog doktora specijalista odgovarajuće specijalnosti, koji je ponovno pregledao osiguranu osobu, može se na osnovi odobrenja liječničkog povjerenstva Zavoda dodatno produljiti fizikalnu terapiju u kući.

U slučajevima teškog, odnosno vrlo složenog zdravstvenog stanja osiguranoj osobi se može odobriti provođenje fizikalne terapije u kući kroz 45 dana (45 dolazaka) u jednom odobrenju, prema dijagnozama utvrđenim u popisu bolesti i stanja za odobrenje fizikalne terapije u kući kroz 45 dana, koji je sastavni dio ovog Pravilnika.

Prijedlog za početnu bolničku medicinsku rehabilitaciju daje odjelni doktor specijalist odgovarajuće specijalnosti bolnice za liječenje akutnih bolesti, u kojoj se osigurana osoba liječi, kada je potreban premješaj u specijalnu bolnicu za medicinsku rehabilitaciju.

Početna bolnička medicinska rehabilitacija traje u pravilu tri tjedna. Iznimno, rehabilitacija se može provoditi i dulje prema prijedlogu doktora specijaliste u specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju, uz suglasnost kontrolora Zavoda.

Prijedlog za održavajuću medicinsku rehabilitaciju daje izabrani doktor primarne zdravstvene zaštite na osnovi mišljenja i nalaza doktora specijalista odgovarajuće specijalnosti, sukladno ovom Pravilniku i drugim općim aktima Zavoda.

Kada se kod ocjene funkcionalnog statusa koristi Barthelov indeks, za davanje prijedloga za bolničku medicinsku rehabilitaciju njegova vrijednost mora biti manja od 80 kako bi osigurana osoba ostvarila pravo na bolničku medicinsku rehabilitaciju.

Prijedlog za provođenje fizikalne terapije u kući osigurane osobe daje izabrani doktor primarne zdravstvene zaštite na osnovi mišljenja i nalaza doktora specijalista odgovarajuće specijalnosti, koje je dano nakon izvršenog specijalističkog pregleda osigurane osobe u bolničkoj, odnosno specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj ustanovi odnosno specijalističkoj ordinaciji. U nalazu doktor specijalist odgovarajuće specijalnosti obvezno određuje vrstu postupaka za fizikalnu terapiju u kući na osnovi postupaka navedenih u Popisu postupaka za fizikalnu terapiju u kući koji je sastavni dio ovog Pravilnika.

Održavajuću bolničku medicinsku rehabilitaciju kod kroničnih bolesti i stanja, provodi se u svrhu sprječavanja pogoršanja, te očuvanja kvalitete života, u prosječnom trajanju od 3 tjedna.

Osigurana osoba može samo jedanput u istoj kalendarskoj godini ostvariti pravo na održavajuću bolničku medicinsku rehabilitaciju zbog iste bolesti.

Odobrenje za početnu bolničku medicinsku rehabilitaciju daje ovlašteni doktor Zavoda prema sjedištu zdravstvene ustanove iz koje se osiguranu osobu premješta a za održavajuću suglasnost daje ovlašteni doktor Zavoda prema sjedištu ordinacije izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite. Suglasnost se može uskratiti kada se ocjeni da ne postoji medicinska opravdanost ili postoje kontraindikacije za njeno provođenje.

Osigurana osoba može iznimno ostvariti pravo na provođenje fizikalne terapije u kući u slučaju kada je potpuno nepokretna, odnosno teško pokretna zbog: neuroloških bolesti, reumatskih bolesti, politraume i traume, kompliciranih kirurških i ortopedskih zahvata i ostalih stanja koja za svaki slučaj posebice utvrđuje liječničko povjerenstvo Zavoda.

Fizikalnu terapiju u kući osigurane osobe provodi fizioterapeutski tehničar na osnovi mišljenja doktora specijalista odgovarajuće specijalnosti sukladno ovom Pravilniku i drugim općim aktima Zavoda.

Odobrenje za održavajuću bolničku medicinsku rehabilitaciju daje ovlašteni doktor Zavoda.

Odobrenje za fizikalnu terapiju u kući osigurane osobe daje ovlašteni doktor Zavoda.

Odobrenje za produženje bolničke medicinske rehabilitacije daje na prijedlog odjelnog doktora specijalista odgovarajuće specijalnosti ovlašteni doktor Zavoda prema sjedištu specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju.

Na prijedlog izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite, a na osnovi mišljenja doktora specijalista određene specijalnosti, ovlašteni doktor Zavoda iznimno može odobriti boravak uz dijete u specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju osiguranoj osobi – jednom od roditelja ili osobi koja skrbi o djetetu u slijedećim slučajevima:

- kada se provodi točno određen i utvrđen program „mama – dijete“ za izobrazbu roditelja, odnosno osobe koja skrbi o djetetu, za dijete do navršene 3. godine života,
- kada je u provođenju bolničke medicinske rehabilitacije djeteta s posebnim zdravstvenim potrebama potrebna prisutnost roditelja, odnosno osobe koja skrbi o djetetu.

Iznimno od navedenih slučajeva bez prethodnog odobrenja ovlaštenog doktora Zavoda, pravo na boravak uz dijete, ovisno o odgovarajućim smještajnim kapacitetima specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju, ima:

- osigurana osoba majka djeteta pod uvjetom da je jedina prehrana djeteta majčino mlijeko odnosno da postoji potreba dojenja djeteta koju utvrđuje izabrani doktor djeteta, odnosno doktor ugovorne bolničke zdravstvene ustanove u kojoj se dijete liječi,
- osigurana osoba – jedan o roditelja djeteta s teškoćama u razvoju koje o tome u skladu s posebnim propisima posjeduje odgovarajuće rješenje nadležnog tijela, odnosno nalaz i mišljenje nadležnog tijela vještačenja.

2.19. Ortopedska i druga pomagala

Osigurana osoba ima pravo na ortopedska i druga pomagala, očna pomagala, tiftotehnička pomagala, slušna pomagala, surdotehnička pomagala, govorna pomagala, dodirna pomagala i stomatološka pomagala, te na popravak pomagala, rezervne dijelove za pomagala i potrošni materijal za pomagala u opsegu i na način utvrđen Pravilnikom o ortopedskim i drugim pomagalima (NN br. 7/12 – osnovni tekst). Osigurana osoba ima pravo na pomagala utvrđene vrijednosti, količine, kakvoće i dužine roka uporabe prema medicinskoj indikaciji. Pomagalo se daje, u pravilu, na uporabu uz

obvezu vraćanja (osim pomagala koja se izrađuju po mjeri i koja ne mogu biti predmet ponovne uporabe). Pri tome osiguranik dobiva, u pravilu, novo pomagalo, ali mu se može dati i obnovljeno i servisirano pomagalo koje ima sve odlike funkcionalnosti i kakvoće kao i novo pomagalo.

Osnovni Pravilnik doživio je mnoge izmjene i dopune (N br. 14/12, 23/1, 25/12, 45/12, 69/12, 85/12, 119/12, 21/13, 38/13, 93/13, 119/13, 125/13, 129/13, 136/13, 136/13, 141/13, 154/13, 11/14, 12/14, 22/14, 34/14, 45/14, 54/14, 59/14, 86/14, 92/14, 119/14, 129/14, 149/14). Međutim većinom se te promjene odnose na izmjene ili dopune šifri pomagala kao i na Popis pomagala, koji je sastavni dio ovog Pravilnika. Jedino u izmjeni i dopuni Pravilnika NN br. 149/14 došlo je do manjih promjena koje će se na kraju ovog teksta spomenuti.

Osigurana osoba pravo na pomagala koja su utvrđena Popisom pomagala, koji je sastavni dio ovog Pravilnika, ostvaruje prema medicinskoj indikaciji utvrđene za svako pojedino pomagalo u skladu s ovim Pravilnikom, te odgovarajuće medicinske dokumentacije kojom se dokazuju te indikacije.

Pomagala na koje osiguranik ima pravo po ovom Pravilniku mogu predlagati, odnosno propisivati: doktori specijalisti određene specijalnosti, odnosno izabrani doktori opće/obiteljske medicine pedijatri i doktori dentalne medicine (u daljnjem tekstu: izabrani doktori).

Ako je za ostvarivanje prava na pomagala potrebno odobrenje ovlaštenog doktora Zavoda ili liječničkog povjerenstva za ortopedska i druga pomagala Direkcije Zavoda nadležni doktor propisuje pomagalo na odgovarajućoj tiskanici, koju zajedno s medicinskom dokumentacijom i potankim obrazloženjem medicinske indikacije za pomagalo, te tehničkom dokumentacijom osigurana osoba dostavlja radi dobivanja odobrenja područnom uredu Zavoda, odnosno ispostavi područnog ureda Zavoda.

Iznimno od prethodno navedenog, osigurana osoba može na osnovi odobrenja liječničkog povjerenstva za ortopedska i druga pomagala Direkcije Zavoda ostvariti pravo na pomagala utvrđena u Popisu pomagala, za koja ne ispunjava propisanu medicinsku indikaciju, ako je prema prijedlogu doktora specijaliste primjena tog pomagala nužna za liječenje i rehabilitaciju osigurane osobe.

Pod pomagalima utvrđenim Popisom pomagala podrazumijevaju se pomagala izrađena po mjeri osigurane osobe i serijski proizvedena pomagala. Pod pomagalom ne podrazumijevaju se ugradbeni medicinski materijali.

Osigurana osoba koja pod uvjetima utvrđenim ovim Pravilnikom ostvari pravo na novo istovrsno pomagalo obvezna je ranije odobreno pomagalo, koje podliježe obvezi vraćanja, vratiti Zavodu u roku od 15 dana od dana preuzimanja novog istovrsnog pomagala, osim za pomagala za koja je utvrđena uvjetna obveza vraćanja a to su pojedina pomagala za koje je utvrđena obveza vraćanja pomagala nakon prestanka potrebe za odobrenim pomagalom samo ukoliko je od dana isporuke pomagala do dana obveze vraćanja pomagala prošlo manje od polovice vremena utvrđenog kao rok uporabe pomagala.

Osigurana osoba koja ne vrati Zavodu pomagalo za koje je u Popisu pomagala utvrđena obveza vraćanja, obvezna je Zavodu naknaditi štetu od 20% vrijednosti novog istovrsnog pomagala utvrđene u Popisu pomagala.

Osiguranoj osobi Zavod osigurava, pomagalo odgovarajućeg standarda i kvalitete u vrijednosti propisanoj u Popisu pomagala.

Ako osigurana osoba kod ugovornog isporučitelja nabavi pomagalo veće vrijednosti od utvrđene vrijednosti utvrđene i propisane u Popisu pomagala, razliku u cijeni pomagala kao i cijeni popravka tog pomagala snosi osobno.

Za popravak pomagala veće vrijednosti uključujući i rezervne dijelove za to pomagalo Zavod snosi troškove u visini troškova popravka standardnog pomagala, a troškove rezervnog dijela za pomagalo veće vrijednosti, koje ne sadržava pomagalo u Popisu pomagala, kao i troškove zamjene tog dijela, snosi osigurana osoba u cijelosti.

Osigurana osoba obvezna je sudjelovati u dijelu troškova odobrenog pomagala, rezervnog dijela pomagala i potrošnog materijala u visini 20% pune cijene pomagala u skladu sa Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju.

Iznimno, osigurane osobe – djeca do navršene 18 godine života i osigurane osobe – djeca iz članka 10. stavka 5. i 6 tada važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju te osigurane osobe

kojima se pomagalo propisuje u vezi liječenja zbog priznate ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti, nisu obvezne sudjelovati u dijelu troškova pomagala.

Iznimno osigurana osoba kojoj je odobreno obnovljeno pomagalo nisu obvezne sudjelovati u dijelu troškova odobrenog pomagala. Osigurana osoba ostvaruje pravo na novo pomagalo kada je dosadašnje dotrajalo ili više nije funkcionalno, ali u pravilu ne prije isteka roka upotrebe.

Pomagalo je dotrajalo kada trošak njegovog popravka iznosi više od 50% cijene novog pomagala, što utvrđuje posebno povjerenstvo koje imenuje rukovoditelj područnog ureda Zavoda u čijem radu sudjeluju dva radnika Zavoda, od kojih je jedan doktor medicine, te ugovorni isporučitelj koji isporučuje tu vrstu pomagala.

Osiguranoj osobi može se, iznimno unutar propisanog roka uporabe pomagala, odobriti nabava novog istovrsnog pomagala ili njegovog dijela ako je pomagalo prema nalazu nadležnog doktora dotrajalo, odnosno postalo neupotrebljivo za osiguranu osobu zbog nastalih anatomskih, fizioloških, te funkcionalnih promjena, a koje nisu posljedica nekorištenja pomagala, odnosno korištenja pomagala na nepropisan način. Odobrenje daje ovlašteni doktor Zavoda, liječničko povjerenstvo za pomagala Direkcije Zavoda, odnosno za dentalna pomagala liječničko povjerenstvo za pomagala Direkcije Zavoda ako su ovlašteni za davanje odobrenja za to pomagalo prema Popisu pomagala.

Pomagalo utvrđeno ovim Pravilnikom osiguranoj osobi propisuju na tiskanici potvrde o pomagalima nadležni doktor prema kliničkom statusu i medicinskoj dokumentaciji, te prema prijedlogu nadležnog doktora određene specijalnosti za pomagala za koja je to utvrđeno Popisom pomagala.

Osigurani ostvaruje pravo na pomagalo, rezervni dio, potrošni materijal i popravak pomagala na osnovi propisane doznake koju je dužan dati na ovjeru ovlaštenom radniku HZZO (u Splitu: Područni ured HZZO, Služba ovjere ortopedskih pomagala, Obala kneza Branimira 14).

Ukoliko se utvrdi da je izabrani doktor propisao pomagalo suprotno odredbama ovog Pravilnika, utvrđuje mu se kazna u skladu s općim aktima Zavoda i preuzetim ugovornim obvezama.

Tiskanica potvrde o pomagalu vrijedi 30 dana od dana propisivanja, odnosno 30 dana od dana odobrenja liječničkog povjerenstva ako pomagalo podliježe odobrenju liječničkog povjerenstva, te je u tom roku osigurana osoba obvezna naručiti propisano pomagalo kod ugovornog isporučitelja, a stomatološka pomagala kod ugovornog doktora stomatologije.

Ako osigurana osoba ne naruči pomagalo u propisanom roku ili potvrdu o pomagalu ne može iskoristiti iz bilo kojeg razloga, obvezna je ponoviti postupak propisivanja pomagala.

Prema izmjenama i dopunama Pravilnik o ortopedskim i drugim pomagalima NN br. 149/14 osigurana osoba može potvrdu o pomagalu iz čl. 13. Ovog Pravilnika (pomagalo, popravak ili rezervni dio, te potrošni materijal za pomagalo iz Popisa pomagala na propisanoj tiskanici potvrde o pomagalu), nakon provedenog postupka utvrđenog ovim Pravilnikom, realizirati u drugoj državi članici Evropske unije, uz naznaku naziva i ISO šifre iz Popisa pomagala te uz obvezu osigurane osobe da najavi realizaciju potvrde o pomagalima u drugoj državi članici Evropske unije.

Isto tako propisano je za pomagala utvrđena Popisom pomagala u skupini invalidskih kolica, a prije odobrenja novog istovrsnog pomagala i u skupini slušnih pomagala, a prije odobrenja novog istovrsnog pomagala ili njegovog dijela, obvezno se provodi provjera funkcionalnosti pomagala od strane nadležnog doktora specijalista iz djelatnosti koji je ovlašten za propisivanje određenog pomagala. Prije odobrenja novog rezervnog dijela u skupini invalidskih kolica provjeru funkcionalnosti za sve rezervne dijelove provodi i odobrava Zavod.

Bilo bi uputno da korisnici pomagala imaju uvijek pri ruci Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na ortopedska i druga pomagala, a osobito njegov Popis pomagala sa svim potrebnim podacima – nazivom, tko propisuje, tko daje suglasnost (odobrenje), vraća li se ili ne, rok uporabe, jamstveni rok, vrijednost pomagala i drugo.

2.20. Pravo na lijekove

Osigurana osoba u okviru prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznoga zdravstvenog osiguranja ima pravo na korištenje lijekova koji su utvrđeni Odlukom o utvrđivanju Osnovne liste lijekova HZZO i Odlukom o utvrđivanju Dopunske liste lijekova HZZO pod uvjetima i

na način propisan Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN br. 80/13,137/13), Pravilnikom o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja (NN br. 49/14) i drugim općim aktima Zavoda.

Osigurana osoba ima pravo u cijelosti na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja ostvariti lijekove s Osnovne liste lijekova ako su joj na osnovi propisanih medicinskih indikacija propisani na recept u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Na osnovi propisanih medicinskih indikacija osigurana osoba ima pravo na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja ostvariti i lijekove s Dopunske liste lijekova ali do visine cijene ekvivalentnog lijeka s Osnovne liste lijekova u skladu s člankom 20. St. 4. Zakona.

Lijekovi utvrđeni Dopunskom listom lijekova mogu se osiguranoj osobi propisati na recept, odnosno primijeniti u liječenju samo uz njezin pristanak pri čemu osigurana osoba mora biti upoznata o svojoj obvezi sudjelovanja u cijeni lijeka u visini utvrđenoj Dopunskom listom lijekova.

Osigurana osoba koja je mimo postupka utvrđenih ovim Pravilnikom i drugim općim aktima Zavoda kupila lijekove s osnovne liste lijekova i dopunske liste lijekova nema pravo osnovom postavljenog zahtjeva na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja ostvariti pravo na povrat tih troškova osim u slučaju iz čl. 88. ovog Pravilnika a ti slučajevi su:

- kad je ugovorni subjekt Zavoda neopravdano osiguranoj osobi naplatio zdravstvenu uslugu,
- odbio pružiti zdravstvenu zaštitu uvjetujući potonju prethodnom kupnjom ugradbenih, odnosno potrošnih materijala ili lijekova s osnovne liste lijekova, odnosno po izboru osigurane osobe s dopunske liste lijekova za koje osigurana osoba ispunjava uvjete propisane općim aktima Zavoda,
- odbio propisati na recept lijek s osnovne liste lijekova, odnosno po izboru osigurane osobe s dopunske liste lijekova za koji osigurana osoba ispunjava uvjete propisane općim aktom Zavoda,
- naplatio u cijelosti ili djelomice odobreno ortopedsko pomagalo te dentalno pomagalo/napravu,
- uputio osiguranu osobu da zdravstvenu zaštitu koju ima ugovorenu sa Zavodom, koristi u neugovornoj zdravstvenoj ustanovi, odnosno kod neugovorenog zdravstvenog radnika privatne prakse, a koja zdravstvena zaštita je za osiguranu osobu bila medicinski inicirana.

Odluka o utvrđivanju Osnovne liste lijekova HZZO-a (NN br. 91/14, 95/14, 106/14, 119/14, 123/14, 154/14) sadržava medikoekonomski i najsvrsishodnije lijekove za liječenje svih bolesti, a koje se osiguranim osobama HZZO u cijelosti osiguravaju u okviru prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja.

2.21. Kaznena odgovornost

Člankom 153. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju propisano je da će se novčanom kaznom od 8.000 do 15.000 kuna kazniti osigurana osoba ako svjesno prouzroči privremenu nesposobnost za rad, ako u roku od tri dana nakon početka bolesti ne izvijesti izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite da je oboljela, odnosno u roku od tri dana od dana prestanka razloga koji ju je u tome onemogućio, ako namjerno sprječava ozdravljenje, odnosno osposobljavanje, ako za vrijeme privremene nesposobnosti radi, ako se bez opravdanog razloga ne odazove na poziv za liječnički pregled izabranog doktora, odnosno doktora kontrolora ili tijela Zavoda ovlaštenog za kontrolu bolovanja, ako se ne pridržava uputa za liječenje, odnosno bez suglasnosti izabranog doktora otputuje iz mjesta prebivališta, odnosno boravišta ili ako zlorabi pravo na korištenje privremene nesposobnosti na neki drugi način, ako je ostvarila pravo na naknadu za troškove prijevoza u vezi s korištenjem prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, a nije za to imala pravne osnove, ako koristi ispravu kojom se dokazuje status osigurane osobe na način protivan odredbama ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona, odnosno zdravstvenu zaštitu ostvaruje koristeći tuđu ispravu.

Važno je napomenuti i da je odredbom čl. 83. Pravilnika o ortopedskim i drugim pomagalicama propisano, da će Zavod potraživati naknadu štete od osigurane osobe koja je iz neopravdanih razloga onemogućila izradu naručenog pomagala po mjeri, koja nije preuzela naručeno pomagalo, koja je namjerno uništila preuzeto pomagalo, te koja nije vratila pomagalo dobiveno uz obvezu vraćanja.

Zavod potražuje naknadu štete od izabranog doktora, odnosno doktora dentalne medicine kad se utvrdi da su propisali, odnosno predložili pomagalo suprotno Pravilniku, kao i ugovornog isporučitelja koji je osiguranoj osobi isporučio pomagalo za koje se utvrdi da je neodgovarajuće kvalitete, količine, cijene ili da je isporučio pomagalo izvan ugovornog roka ili koje nije propisao

nadležni doktor, odnosno koji je osiguranoj osobi neopravdano naplatio dio cijene ili ukupnu cijenu isporučenog pomagala. Odštetni zahtjev se utvrđuje najmanje u visini vrijednosti pomagala koju je Zavod platio ugovornom isporučitelju sa svim zavisnim troškovima.

3. RODILJNE I RODITELJSKE POTPORE

Zakonom o rodiljnim i roditeljskim potporama (NN br. 85/08, 110/08, 34/11,54/13. i 152/14) propisuje se pravo roditelja i njemu izjednačene osobe koja se brine o djetetu na vremenske i novčane potpore, uvjeti i način njihova ostvarivanja i financiranja te tijela nadležna za provedbu ovog Zakona

Vremenske potpore su: dopusti, poštete od rada i propisano vrijeme za brigu o djetetu.

Novčane potpore su: naknada plaće, novčana naknada, novčana pomoć i jednokratna novčana potpora za novorođeno dijete.

Ove potpore ostvaruju majka i otac djeteta, posvojitelj djeteta, skrbnik, udomitelj ili druga fizička osoba kojoj maloljetno dijete odlukom nadležnog tijela povjereno na čuvanje i odgoj.

Za provedbu prava propisanih ovim Zakonom nadležan je HZZO (u daljnjem tekstu Zavod) ako za pojedina prava prema ovom Zakonu nije utvrđeno drugo nadležno tijelo.

Novčane potpore ostvarene prema ovom Zakonu ne mogu biti predmet ovrhe ili osiguranja (kredita, pologa i sl.), osim prema sudskoj odluci ili rješenju nadležnog centra za socijalnu skrb radi koristi djeteta za koje su ostvarene.

Ministarstvo nadležno za obitelj nadzire provedbu ovoga Zakona.

Novčane potpore ostvarene prema ovom Zakonu ne mogu iznositi manje od 50% proračunske osnovice utvrđene zakonom o izvršavanju državno proračuna.

3.1. Prava korisnika rodiljne i roditeljske potpore

Stavkom 1. čl. 9. Zakona propisano je da korisnik iz članka 7. stavka 1. toč. 1. i 2. i stavka 2. ovog Zakona (zaposleni i samozaposleni roditelji) ima pravo na: rodiljni dopust, roditeljski dopust, rad s polovicom punog radnog vremena, rad s polovicom punog radnog vremena zbog pojačane njege djeteta, stanku za dojenje djeteta, dopust trudne radnice ili dopust radnice koja doji dijete, slobodan

radni dan za prenatalni pregled, dopust ili rad s polovicom punog radnog vremena radi skrbi i njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, mirovanje radnog odnosa do treće godine života djeteta.

Korisnik koji nije iskoristio prava prema ovom Zakonu ne može potraživati novčanu naknadu za neiskorišteno pravo. Prava ne mogu istodobno koristiti oba roditelja, osim ako Zakonom nije drugačije propisano.

3.2. Prava zaposlenog roditelja ili samozaposlenog roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju

Odredbom čl. 23. st. 1. propisano je da jedan od zaposlenih ili samozaposlenih roditelj djeteta s težim smetnjama u razvoju (dijete s težim tjelesnim ili mentalnim oštećenjem ili težom psihičkom bolesti), nakon isteka prava na roditeljski dopust sukladno čl. 12. ili čl. 15. st. 1. i 2. ovog Zakona ili u tijeku korištenja ili nakon isteka prava na roditeljski dopust sukladno čl. 14. ili čl. 15. st. 3. ovoga Zakona, na temelju nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom sukladno posebnom zakonu, ima pravo na dopust za njegu djeteta do navršene 8. godine djetetova života.

St. 2. istog čl. propisano je da jedan od zaposlenih ili samozaposlenih roditelja iz st. 1. ovog čl. može koristiti i kao pravo na rad s polovicom punog radnog vremena te nastaviti njegovo korištenje i nakon navršene 8. g. djetetova života sve dok ta potreba traje, a na temelju nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom sukladno posebnom zakonu.

Zaposlenom ili samozaposlenom roditelju se sva neiskorištena prava na roditeljski dopust iz čl. 14. ili čl. 15. st. 3. ovoga Zakona za odnosno dijete stavljaju u mirovanje sa danom početka korištenja prava iz st. 1. ili st. 2. ovoga članka.

Navedena prava iz st. 1. i st. 2. ovog čl. može koristiti samo jedan od zaposlenih ili samozaposlenih roditelja prema međusobnom dogovoru ili po odluci nadležnog suda.

Ova prava ne može se koristiti za slučaj da jedan od roditelja djeteta prema ovom Zakonu, već koristi to pravo za drugo dijete ili da jedan od roditelja djeteta, prema propisima iz socijalne skrbi, za to dijete ima priznat status roditelja njegovatelja, izuzev ako na temelju

nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom sukladno posebnom zakonu, kojim je utvrđeno da roditelj koji koristi pravo za drugo dijete nije u mogućnosti pružiti odgovarajuću njegu za dvoje ili više djece zbog težine njihovog mentalnog ili tjelesnog oštećenja, odnosno teže psihičke bolesti.

Zaposleni i samozaposleni roditelji za vrijeme korištenja ovih prava imaju pravo na novčanu naknadu prema ovom Zakonu.

Ministar nadležan za obitelj, uz mišljenje ministra nadležnog za zdravstvo, pravilnikom će propisati uvjete i postupak za stjecanje prava iz ovoga članka.

Naknada plaće zaposlenog roditelja ili samozaposlenog roditelja propisana je odredbom čl. 24. Zakona.

Zaposleni roditelj ili samozaposleni roditelj djeteta s težim smetnjama u razvoju (djeteta s težim tjelesnim ili mentalnim oštećenjem ili težom psihičkom bolesti) za vrijeme korištenja prava na dopust za njegu djeteta do navršene 8. godine djetetova života kao i na rad s polovicom punog radnog vremena visina novčane naknade propisana je odredbom čl. 24 a. Zakona.

Prava zaposlenog roditelja propisana ovim Zakonom, mogu se u većem opsegu urediti kolektivnim ugovorom, sporazumom radničkog vijeća s poslodavcem, pravilnikom o radu i ugovorom o radu na teret sredstava poslodavaca pod uvjetom i na način utvrđen općim aktom poslodavca.

Pravo roditelja izvan sustava rada propisan je odredbama čl. 31. do 33. a prava posvojitelja djeteta od 34. do 40. Zakona.

Jednokratna novčana potpora na novorođeno dijete propisana je odredbom čl. 41. do 43. Zakona.

Prava iz ovog Zakona ostvaruju se na temelju rješenja Zavoda donesenog na osnovi pisanog zahtjeva korisnika, ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

4. MIROVINSKO OSIGURANJE

Sustav mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj čine: obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje i dobrovoljno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje.

Zakonom o mirovinskom osiguranju (NN br. 157/13, 151/14) uređuje se obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti.

Osiguranicima se na načelima uzajamnosti i solidarnosti osiguravaju prava za slučaj nastanka rizika starosti, smanjenja radne sposobnosti, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja, a članovima njihove obitelji prava za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika prava. Obvezno se osiguravaju prava na starosnu, prijevremenu starosnu, invalidsku i obiteljsku mirovinu, zatim na najnižu mirovinu, osnovnu mirovinu, profesionalnu rehabilitaciju, naknadu zbog tjelesno oštećenje i naknadu putnih troškova u svezi s ostvarivanjem osiguranih prava.

4.1. Stjecanje mirovine

Pravo na starosnu mirovinu u razdoblju od 1. siječnja 2014. g. do 31. prosinca 2030. g. ima osiguranik kada navrší 65 godina života 15 godina mirovinskog staža.

Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu u razdoblju od 1. siječnja 2014. g. do 31. prosinca 2030. g. ima osiguranik kada navrší 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža.

Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu zbog dugogodišnjeg osiguranja ima osiguranik kada navrší 60 godina života i 41 godinu staža osiguranja (čl. 34).

Osiguranci slijepi osobe, osobe oboljele od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, oboljeli od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multiple skleroze i srodnih bolesti, reumatoidnog artritisa, gluhe osobe te osobe kod kojih postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne mogu samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica, osim prava propisanih ovim Zakonom ostvaruju prava i prema posebnom zakonu (čl. 38.).

4.2. Smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomični gubitak radne sposobnosti i potpuni gubitak radne sposobnosti

Definicije i prava na osnovi smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog gubitka radne sposobnosti i potpunog gubitka radne sposobnosti propisana su odredbom čl. 39.

Tako je propisano da smanjenje radne sposobnosti prema ovome Zakonu postoji kada se kod osiguranika, zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, radna sposobnost smanji za više od polovice u odnosu na zdravog osiguranika iste ili slične razine obrazovanja. Poslovi prema kojima se ocjenjuje sposobnost za rad obuhvaćaju sve poslove koji odgovaraju njegovim tjelesnim i psihičkim sposobnostima, a smatraju se odgovarajućim njegovim dosadašnjim poslovima.

Preostala radna sposobnost postoji kada je kod osiguranika nastalo smanjenje radne sposobnosti ali se s obzirom na zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost može profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugim poslovima.

Djelomični gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika postoji smanjenje radne sposobnosti a s obzirom na zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost ne može se profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugim poslovima, ali može raditi najmanje 70% radnog vremena na prilagođenim poslovima iste ili slične razine obrazovanja koji odgovaraju njegovim dosadašnjim poslovima.

Potpuni gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika u odnosu na zdravog osiguranika iste ili slične razine obrazovanja, zbog promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, nastane trajni gubitak radne sposobnosti bez preostale radne sposobnosti.

Uzroci smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost te djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti su bolest, ozljeda izvan rada, ozljeda na radu ili profesionalna bolest.

4.3. Invalid rada, ozljeda na radu, profesionalna bolest

Invalid rada prema ovom zakonu je osiguranik koji je na osnovi smanjenja uz preostalu radnu sposobnost ili djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti iz čl. 39. ovog Zakona (naprijed navedenog) ostvario pravo na invalidsku mirovinu ili pravo na profesionalnu rehabilitaciju.

Što se smatra ozljedom na radu propisano je čl. 42.

Profesionalne bolesti su određene bolesti izazvane dužim neposrednim utjecajem procesa rada i uvjeta rada na određenim poslovima na osnovi kojih oboljela osoba ima svojstvo osiguranika prema ovom Zakonu. Lista profesionalnih bolesti i poslovi na kojima se te bolesti javljaju i uvjete pod kojima se smatraju profesionalnim bolestima utvrđuje se posebnim zakonom.

4.4. Profesionalna rehabilitacija

Pravo na profesionalnu rehabilitaciju (praktično stjecanje i primjena znanja, vještina i navika radi osposobljavanja invalida rada za rad a koja obuhvaća prekvalifikaciju i dokvalifikaciju) ima osiguranik kod kojega je nastalo smanjenje radne sposobnosti i kod kojeg postoji preostala radna sposobnost.

Ovo pravo može se steći ako je kod osiguranika ili osigurane osobe smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost nastalo prije navršene 53. godine života.

Profesionalnu rehabilitaciju osiguranika kojemu je priznato to pravo prema ovom Zakonu provodi centar za profesionalnu rehabilitaciju. Na postupak provedbe profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osiguranika koji se profesionalnom rehabilitacijom osposobljavaju za rad ili su se osposobili za rad na odgovarajući način primjenjuju se propisi kojima je uređena profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba s invaliditetom, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

Osiguranici kojima je priznato to pravo imaju pravo na naknadu plaće zbog profesionalne rehabilitacije u vremenu i visini kako je to propisano odredbom čl. 51.

i 52., te odredbom čl. 53. u slučaju liječenja odnosno medicinske rehabilitacije na koju je upućen tijekom korištenja tog prava. Kada se profesionalna rehabilitacija obavlja izvan mjesta prebivališta u

slučaju nemogućnosti osiguranja stalnog prijevoza invalidu rada se osigurava smještaj i prehrana i naknada troškova za iste.

4.5. Invalidska mirovina

Da bi osiguranik mogao ostvariti pravo na invalidsku mirovinu moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti:

- postojanje djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti (definicije naprijed navedene),
- uvjet staža.

Poslovi prema kojima se ocjenjuje sposobnost za rad obuhvaćaju sve poslove koji odgovaraju njegovim tjelesnim i psihičkim sposobnostima, a smatraju se odgovarajućim njegovim dosadašnjim poslovima.

Uzroci djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti mogu biti bolest, ozljeda izvan rada, ozljeda na radu ili profesionalna bolest.

Ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti nastao zbog bolesti i / ili ozljede izvan rada prije navršenih 65 godina života, pravo na invalidsku mirovinu osiguranik stječe ako mu navršeni mirovinski staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

Radni vijek računa se od 20. godine života, a odnosi se na broj punih godina od dana kada je osiguranik navršio 20 godina života do dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti. Osiguraniku koji je nakon navršene 20. godine života završio preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij (viša stručna sprema stečena prema ranijim propisima), radni vijek računa se od navršene 23. godine života, a osiguraniku koji je završio preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij (visoka stručna sprema stečena prema ranijim propisima) od navršene 26. godine života.

Razdoblje radnog vijeka skraćuje se za stvarno razdoblje koje je osiguranik:

- proveo na dragovoljnom vojnom osposobljavanju ili obveznom služenju vojnog roka
- bio prijavljen kao nezaposlena osoba nadležnoj službi za zapošljavanje.

Iznimno, za osiguranike kod kojih potpuni gubitak radne sposobnosti nastane prije navršene 30. odnosno 35. godine života blaži je uvjet staža (navršena jedna odnosno dvije godine staža osiguranja).

Ako je invalidnost osiguranika nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, pravo na invalidsku mirovinu osiguranik stječe bez obzira na dužinu mirovinskog staža.

Pravo na invalidsku mirovinu ima osiguranik od dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti.

U slučaju kada zahtjev za mirovinu podnese nezaposlena osoba, odnosno osoba koja nije u osiguranju, a djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti postojao je prije podnošenja zahtjeva, pravo na mirovinu pripada od dana nastanka invalidnosti ako je zahtjev podnesen u roku od šest mjeseci od dana nastanka invalidnosti, a ako je zahtjev podnesen nakon isteka navedenog roka, osiguranik ima pravo na mirovinu najranije šest mjeseci unatrag računajući od prvog dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva.

Početak isplate se u pravilu ne poklapa s danom priznanja prava na mirovinu i ovisi o tome je li osiguranik na dan s kojim je utvrđena invalidnost u osiguranju ili izvan osiguranja ili na bolovanju.

Korisniku prava na invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad i korisniku prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti koji je prouzročen bolešću prevodi se to pravo na starosnu mirovinu kada navrši dob propisanu za starosnu mirovinu (navršenih 65 godina života -muškarac, a navršenih 61 godinu i tri mjeseca u 2015. godini, 61 godinu i šest mjeseca u 2016. godini, 61 godinu i devet mjeseca u 2017. godini - žena -uvjeti za starosnu mirovinu u prijelaznom razdoblju za žene) .

Ne prevode se u starosnu mirovinu invalidske mirovine ostvarene prema posebnom propisu, npr. invalidska mirovina ostvarena prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

4.6. Privremena invalidska mirovina

Invalid rada koji se profesionalnom rehabilitacijom osposobio za rad za druge poslove, a nakon završene rehabilitacije je dugotrajno ostao nezaposlen, ima pravo na privremenu invalidsku mirovinu (članak 57. ZOMO) pod sljedećim uvjetima:

- da je nezaposlenost trajala najmanje pet godina nakon završetka rehabilitacije
- da je nezaposlenost trajala do navršene 58. godine života
- da je bez odgađanja prihvaćena ponuda o radu, odnosno da nije odbijen ponuđeni posao od tijela nadležnog za zapošljavanje.

Pravo na privremenu invalidsku mirovinu ima i invalid rada koji je nakon završene rehabilitacije nastavio raditi, ali je naknadno ostao bez posla.

Razdoblje povremenog rada u ukupnom trajanju od šest mjesec ne smatra se prekidom nezaposlenosti u vezi s ostvarivanjem prava na privremenu invalidsku mirovinu.

Osiguranik zaposlen s nepunim radnim vremenom prema Zakonu o radu (primjerice zaposlen na četiri sata) ima pravo na starosnu, invalidsku i prijevremenu starosnu mirovinu osim prijevremene starosne mirovine zbog dugogodišnjeg osiguranja, prijevremene starosne mirovine zbog stečaja i privremene invalidske mirovine. Za ispunjenje uvjeta staža, razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom smatra se razdobljem provedenim u zaposlenju s punim radnim vremenom (članak 1. stavak 3. ZOMO u vezi s člankom 27. stavkom 3. ZOMO).

Osiguranik zaposlen s nepunim radnim vremenom prema Zakonu o radu (primjerice zaposlen na četiri sata) ima pravo na starosnu, invalidsku i prijevremenu starosnu mirovinu osim starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, prijevremene starosne mirovine zbog stečaja i privremene invalidske mirovine. Za ispunjenje uvjeta staža, razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom smatra se razdobljem provedenim u zaposlenju s punim radnim vremenom (članak 27. stavak 8. ZOMO).

4.7. Pravo na profesionalnu rehabilitaciju

Pravo na profesionalnu rehabilitaciju imaju:

- radnici i s njima prema posebnim propisima izjednačene osobe, obrtnici te osobe koje samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost (osiguranici iz članka 9. stavka 1., 10. i 12. te osigurane osobe iz 19. do 21. ZOMO) kod kojih je prije navršene 53. godine života nastalo smanjenje sposobnosti za rad uz preostalu radnu sposobnost
- ako je smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost nastalo zbog ozljede izvan rada ili bolesti, osiguranik ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju ako ispunjava uvjete mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu
- ako je smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost nastalo zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, osiguranik ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju bez obzira na dužinu mirovinskog staža.

Profesionalnu rehabilitaciju osiguranika provodi specijalizirana javna ustanova koja provodi profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom.

Na postupak provedbe profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osiguranika koji se profesionalnom rehabilitacijom osposobljavaju za rad ili su se osposobili za rad na odgovarajući način primjenjuju se propisi kojima je uređena profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Troškove profesionalne rehabilitacije za osiguranike iz članka 9. stavka 1., čl. 10. i 12., članka 19. stavka 1. t. 2. i 3. i stavka 2., čl. 20. i 21. ZOMO-a snosi i isplaćuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, a za osigurane osobe iz članka 19. stavka 1. točke 1. ZOMO-a (osobe osigurane u određenim okolnostima, npr. učenici za vrijeme prakse) troškove profesionalne rehabilitacije isplaćuje Zavod na teret državnog proračuna.

Invalidu rada radni odnos počinje mirovati s danom stupanja na profesionalnu rehabilitaciju, a do završetka profesionalne rehabilitacije ostvaruje staž osiguranja i naknadu plaće u vezi s

pravom na profesionalnu rehabilitaciju te je i osiguran po toj osnovi.

Pravo na naknadu plaće u vezi s pravom na profesionalnu rehabilitaciju osiguraniku pripada:

- za vrijeme čekanja na profesionalnu rehabilitaciju
- za vrijeme trajanja profesionalne rehabilitacije
- za vrijeme čekanja zaposlenja nakon završene profesionalne rehabilitacije ali najduže 12 mjeseci, odnosno 24 mjeseca, ovisno o uzroku smanjenja radne sposobnosti, pod uvjetom da se u roku od 30 dana od dana završetka profesionalne rehabilitacije prijavio nadležnoj službi zapošljavanja kojoj se i dalje redovito prijavljuje.

4.8. Postupak za ostvarivanje prava na temelju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti

Za vrijeme zaposlenja ili drugog svojstva koje je osnova osiguranja prema ZOMO-u, postupak za ostvarivanje prava na temelju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti može se pokrenuti na zahtjev osiguranika i prijedloga izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite (u daljnjem tekstu: doktor medicine), nakon završetka liječenja odnosno nakon završene zdravstvene rehabilitacije.

Zahtjev se podnosi Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (HZMO), a vještačenje obavljaju vještaci Jedinštenog tijela vještačenja u Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (Zavod za vještačenje).

Cjelokupnu medicinsku dokumentaciju priprema doktor medicine i zajedno je sa svojim mišljenjem dostavlja HZMO-u radi ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu ili profesionalnu rehabilitaciju. U postupku koji prethodi donošenju rješenja o pravu HZMO će od mjesno nadležne područne ustrojstvene jedinice, odnosno središnjeg ureda Zavoda za vještačenje, pribaviti nalaz i mišljenje o osiguranikovoј radnoj sposobnosti, odnosno o smanjenju radne

sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i na temelju pribavljenog nalaza i mišljenja donijeti odgovarajuće rješenje.

Osiguranik i korisnik invalidske mirovine kojem je utvrđena smanjena radna sposobnost uz preostalu radnu sposobnost, djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti podliježe obveznom kontrolnom pregledu koji se mora obaviti najkasnije u roku 3 godine od dana utvrđene smanjene radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti.

U postupku nadzora i kontrole također je moguć kontrolni pregled. Ako se korisnik prava ne odazove na kontrolni pregled na koji je uredno pozvan, a za to nema opravdani razlog (bolest, smrt člana obitelji, neodgodivo putovanje i drugi opravdan razlog), obustavlja se isplata mirovine, odnosno novčanog primanja iz mirovinskog osiguranja s prvim danom sljedećeg mjeseca nakon donošenja rješenja o obustavi isplate.

Korisnik invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti koji se zaposli, odnosno stekne svojstvo osiguranika prema ZOMO-u, isplata mirovine obustavlja se i obvezno podliježe kontrolnom pregledu. Ako se kod osiguranika utvrdi poboljšanje zdravstvenog stanja te da nema invalidnosti gubi pravo na invalidsku mirovinu.

Kontrolnom pregledu podliježe i korisnik prevedene invalidske mirovine u starosnu mirovinu koji se zaposli, odnosno stekne svojstvo osiguranika prema ZOMO-u. Za vrijeme zaposlenja isplata mirovine se obustavlja i miruje. Ako se kod osiguranika utvrdi poboljšanje zdravstvenog stanja te da nema invalidnosti gubi pravo na invalidsku, odnosno prevedenu starosnu mirovinu.

4.9. Obiteljska mirovina

Uvjeti stjecanja obiteljske mirovine određeni su člancima 65. do 75. ZOMO-u.

Ističemo samo: - odredbu čl. 69. st. 2. kojom je propisano stjecanje prava na obiteljsku mirovinu djeteta kod kojega je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti na koju ima pravo za vrijeme dok traje potpuni gubitak radne sposobnosti;

- odredbu čl. 69. st. 3. kojom je propisano da dijete kod kojeg nastupi gubitak radne sposobnosti nakon 18. g. a prije smrti osiguranika ili korisnika prava, ima pravo na obiteljsku mirovinu ako ga je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti; Odredbom čl. 69. st. 4. propisano je da dijete kod kojega tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti, zadržava to pravo dok postoji potpuni gubitak radne sposobnosti.

- Odredbom čl. 69. st. 6., 7. i 8. propisano je da iznimno od ovih navedenih odredbi pravo na obiteljsku mirovinu nakon smrti roditelja ima i dijete sa statusom osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti utvrđenom prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, neovisno o tome je li ga osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti. Isplata obiteljske mirovine obustavlja im se ako se zaposle ili počnu obavljati djelatnost po osnovi koje postoji obveza osiguranja prema ovom Zakonu, ali nakon prestanka obveznog osiguranja ponovno se uspostavlja isplata obiteljske mirovine, dakle ne gubi pravo na obiteljsku mirovinu, kao ni dijete iz navedenih st. 2. i 3. čl. 69..

4.10. Naknada za tjelesno oštećenje

Pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja stječe osiguranik kod kojega tjelesno oštećenje od najmanje 30% nastane kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

Tjelesno oštećenje (čl. 61.) postoji kada kod osiguranika nastane gubitak, bitnije oštećenje ili znatnija onesposobljenost pojedinog organa ili dijelova tijela, što otežava normalnu aktivnost organizma i zahtijeva veće napore u obavljanju životnih potreba – bez obzira na to uzrokuje li ono ili ne uzrokuje smanjenje ili gubitak radne sposobnosti osiguranika.

Ako osiguranik za isti slučaj tjelesnog oštećenja stekne pravo na naknadu prema ovom Zakonu i pravo na naknadu prema drugim

propisima, može koristiti samo jedno od tih prava, prema vlastitom izboru (čl. 62.).

Naknada zbog tjelesnog oštećenja određuje se ovisno o postotku tjelesnog oštećenja u odgovarajućem postotku od osnovice kako je to propisano čl. 63.

4.11. Mirovinski staž s povećanim trajanjem

Zakonom o stažu osiguranja s povećanim trajanjem (NN 71/99., 46/07 i 41/08) propisano je, da se invalidnim osobama koje su zaposlene, tj. osigurane kao slijepo osobe, osobe oboljele od distrofije i srodnih mišićnih bolesti, oboljele od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multipla skleroze, reumatoidnog artritisa, gluhe osobe i osobe kod kojih postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne mogu samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica – staž osiguranja računa s povećanim trajanjem. Njima se svaka godina radnog staža računa kao 15 mjeseci mirovinskog staža pod uvjetom da su radili s punim radnim vremenom. Istodobno se tim osiguranicima invalidnim osobama snižava dobna granica za stjecanje prava na starosnu mirovinu i to po jednu godinu za svakih pet godina provedenih u osiguranju koje se računa 12 mjeseci kao 15 mjeseci.

Valja upozoriti da je stavkom 2. članka 7. Zakona propisano – da se svojstvo osiguranika *invalidne osobe* (ako im zdravstveno stanje uzrokuje trajne posljedice za život i rad) *utvrđuje posebnim rješenjem Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje* na temelju nalaza i mišljenja ovlaštenih vještaka prema odredbama ZOMO i *to na zahtjev invalidne osobe*. To će reći da se bez rješenja o utvrđenom svojstvu osiguranika invalidne osobe ne priznaje pravo na povećani mirovinski staž, a niti pravo na smanjivanje dobne granice za odlazak u starosnu mirovinu. To vrijedi za sve osobe s invaliditetom, pa i one kojima se povećani staž priznavao po ranijim propisima (svima sa 70% i više tjelesnog oštećenja). Novim Zakonom o mirovinskom osiguranju to pravo je prestalo, pa sada sve *navedene invalidne osobe sa statusom osiguranika trebaju podneskom službi vještačenja područne službe HZMO* (u Splitu: Obala kneza Branimira 15) *zatražiti utvrđivanje svojstva osiguranika invalidne osobe*. Primjerak rješenja valja predati svom poslodavcu radi poduzimanja radnji za plaćanje dodatnog doprinosa za mirovinsko osiguranje. Spomenimo još da dodatni doprinos za mirovinsko osiguranje po osnovi povećanog staža osiguranja plaća RH, a ne poslodavac.

4.12. Naknada putnih troškova

Osigurana osoba ima pravo na naknadu troškova prijevoza, prehrane i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu radi korištenja prava iz Zakona o mirovinskom osiguranju. To pravo osiguraniku pripada kada se uputi ili pozove u drugo mjesto radi davanja nalaza i mišljenja od strane ovlaštenog vještaka, te kada se uputi u drugo mjesto radi profesionalne rehabilitacije. Isto pravo pripada i pratitelju osiguranika. (čl. 76.)

Zavod za mirovinsko osiguranje svojim općim aktom utvrđuje vrstu i način uporabe prijevoznog sredstva, uzimajući u obzir zdravstveno stanje osiguranika i dužinu puta te potanje uvjete i način ostvarivanja naknade za troškove prehrane i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu.

5. DOPLATAK ZA DJECU

5.1. Pravo na doplatak za djecu

Pravo na doplatak za djecu ustanovljeno je Zakonom o doplatku za djecu (NN 94/01., 138/06., 107/07., 37/08.-odluka USRH, 61/11. i 112/12.) kao državna novčana potpora za uzdržavanje i odgoj djece. To pravo – ovisno o visini dohotka kućanstva – može ostvariti roditelj, posvojitelj, skrbnik, očuh, maćeha, baka, djed i osoba kojoj je tijelo socijalne skrbi povjerilo dijete na čuvanje i odgoj za svu djecu koju stvarno uzdržava – vlastitu, posvojenu, pastorčad, unučad i onu povjerenu na čuvanje.

Pravo na doplatak stječe se i ostvaruje ovisno o broju djece i visini ukupnog dohotka članova kućanstva korisnika te drugim uvjetima utvrđenim Zakonom.

Doplatak za djecu pripada djetetu do navršene 15. godine života, a ako pohađa srednju školu do navršene 19. godine.

Iznimno pravo na doplatak za djecu, do završetka osnovnog školovanja, ostvaruje i dijete koje je navršilo 15 godina života i pohađa osnovnu školu, ako je razlog pohađanja osnovne škole nakon 15 godine života kasniji upis u prvi razred osnovne škole ili gubitak razreda iz zdravstvenih razloga, odnosno duže bolesti. Za dijete s posebnim potrebama i dijete koje nakon duže bolesti nastavi redovito školovanje u osnovnoj ili srednjoj školi – doplatak pripada do završetka školovanja a najduže do 21. godine života.

Pravo na doplatka za djecu korisnik stječe pod uvjetom da mu ukupna primanja ostvarena u prethodnoj kalendarskoj godini po članu domaćinstva mjesečno ne prelaze 50% proračunske osnovice (proračunska osnovica za 2015. godinu iznosi 3.326,00 kn) i da živi u kućanstvu s djetetom. Za djecu bez roditelja ili su im roditelji nepoznati, ili nepoznata prebivališta, ili nesposobni za samostalan život i rad, ili im je oduzeta poslovna sposobnost, pripadajuća svota doplatka određena prema utvrđenom cenzusu povećava se (iznos doplatka se uvećava) za 15 odnosno 25 %, ovisno o tome radi li se o jednom ili oba roditelja.

Za dijete s oštećenjem zdravlja, korisniku pripada doplatka za djecu u 25% većoj svoti od pripadajuće svote doplatka.

Zahtjev za ostvarenje prava na doplatka za djecu podnosi se područnoj službi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (u Splitu – Obala kneza Branimira 15).

Korisnik doplatka za djecu podnosi nadležnoj ustrojstvenoj jedinici Zavoda dokaze o sastavu kućanstva i ukupnom dohotku kućanstva ostvarenom u prethodnoj kalendarskoj godini, u svakoj godini do 1. ožujka za prethodnu godinu. Kad se na temelju tih dokaza visina doplatka za djecu smanjuje ili povećava Zavod donosi rješenje. Kada je utvrđena ista visina doplatka za djecu za tekuću godinu, doplatka se isplaćuje na temelju ranije donesenog rješenja kojim je utvrđeno pravo na doplatka i visinu doplatka.

Dokaze o prihodima ne podnosi podnositelj zahtjeva koji pravo ostvaruje za dijete s utvrđenim težim oštećenjem zdravlja kao ni potvrdu o redovnom školovanju.

Korisnik je dužan tijekom godine prijaviti svaku promjenu koja utječe na pravo i visinu doplatka i to u roku od 15 dana od dana nastanka promjene. I još dvije činjenice: pravo na doplatka prestaje stupanjem djeteta u brak, a ne pripada mu ni dok se nalazi na školovanju u inozemstvu.

O pravu na doplatka za djecu rješava u prvom stupnju ustrojstvena jedinica Zavoda, prema prebivalištu, odnosno stalnom boravku podnositelja zahtjeva.

O žalbi protiv prvostupanjske odluke rješava središnja ustrojstvena jedinica Zavoda. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja. Protiv drugostupanjskog rješenja može se pokrenutu upravni spor.

Korisnik doplatka za djecu kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 5.000,00 kn ako ostvari pravo na doplatu za djecu na osnovi neistinitih podataka kao i ako ne prijavi u propisanom roku svaku promjenu koja utječe na gubitak prava na doplatu za djecu ili na smanjenje svote doplatka za djecu.

5.2. Pogodnosti za invalidnu djecu

Člancima 10., 12., 22. i 38. Zakona utvrđene su pogodnosti za primanje doplatka za djecu s invaliditetom. Za dijete s težim oštećenjem zdravlja prema posebnim propisima – određuje se doplatu za djecu u svoti od 25% od proračunske osnovice, neovisno o visini ukupnoga mjesečnog dohotka po članu kućanstva. Uz to djetetu s težim oštećenjem zdravlja, utvrđenim prema posebnim propisima, pripada doplatu za djecu do kraja kalendarske godine u kojoj navršava 27. godina života. Korisnicima koji su ostvarili doplatu za djecu s težim oštećenjem zdravlja utvrđenom prema posebnim propisima, doplatu za djecu do 1. siječnja 2002. godine – do donošenja posebnog propisa o pravima osoba s invaliditetom pripada pravo na doplatu za djecu i nakon navršene 27. godine života.

Djetetu ne pripada doplatu dok je smješteno u posebnu ustanovu na teret sredstava državnog proračuna ili proračuna lokalne samouprave.

6. SOCIJALNA SKRB

Zakonom o socijalnoj skrbi (NN br. 157/13 i 152/14) propisano je da je socijalna skrb djelatnost od posebnog interesa za RH, čiji je cilj pružanje pomoći socijalno ugroženim osobama kao i osobama u nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima, koja uključuje prevenciju, promicanje promjena, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku pojedincu, obitelji i skupinama, u svrhu unaprijeđenja kvalitete života i osnaživanja korisnika u samostalnom zadovoljavanju osnovnih životnih potreba te njihovog aktivnog uključivanja u društvo.

6.1. Načela socijalne skrbi

1. Načelo supsidijarnosti - Osoba koja ne može osigurati uzdržavanje svojim radom, pravima koja proizlaze iz rada ili osiguranja, primitkom od imovine, iz drugih izvora, od osoba koje su

je dužne uzdržavati na temelju propisa kojima se uređuju obiteljski odnosi ili na neki drugi način, ima prava u sustavu socijalne skrbi pod uvjetima propisanim ovim Zakonom (čl. 7.)

2. *Načelo socijalne pravičnosti* - Osoba koja ostvaruje prava iz sustava socijalne skrbi ne može korištenjem tih prava postići povoljniji materijalni položaj od osobe koja sredstva za život ostvaruje radom ili po osnovi prava koja proizlaze iz rada (čl. 8.).

3. *Načelo slobode izbora* - Prava u sustavu socijalne skrbi korisnik ostvaruje po načelu slobodnog izbora i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom (čl. 9.).

4. *Načelo dostupnosti* - Socijalna skrb osigurava se na način koji omogućuje fizičku i ekonomsku dostupnost korisniku (čl. 10.).

5. *Načelo individualizacije* - Korisnik ostvaruje prava u sustavu socijalne skrbi u skladu s individualnim potrebama i uz aktivno sudjelovanje korisnika. Prava u sustavu socijalne skrbi su osobna, neprenosiva i ne mogu se nasljeđivati (čl. 11.).

6. *Načelo uključenosti korisnika u zajednicu* - Socijalne usluge se, ako je to moguće, korisniku pružaju u njegovom domu ili lokalnoj zajednici, kroz izvan institucijske oblike skrbi, radi poboljšanja kvalitete života i uključenosti u zajednicu (čl. 12.).

7. *Načelo pravodobnosti* - Socijalna skrb ostvaruje se na način koji osigurava pravodobno uočavanje potreba korisnika i pružanje socijalnih usluga radi sprječavanja nastanka ili razvoja stanja koja ugrožavaju sigurnost i zadovoljavanje životnih potreba i sprječavaju njegovu uključenost u zajednicu (čl. 13.)

8. *Načelo poštivanja ljudskih prava i integriteta korisnika* - Prava u sustavu socijalne skrbi osiguravaju se korisniku uz poštivanje ljudskih prava, fizičkog i psihičkog integriteta, sigurnosti i uvažavanje etičkih, kulturnih i vjerskih uvjerenja (čl. 14.).

9. *Načelo zabrane diskriminacije* - Zabranjena je izravna i neizravna diskriminacija korisnika socijalne skrbi sukladno posebnom zakonu (čl. 15.).

10. *Načelo informiranosti o pravima i uslugama* - Svaka osoba ima pravo na informaciju o pravima i uslugama te pravo na podršku u prevladavanju komunikacijskih teškoća u sustavu socijalne skrbi koje pridonose zadovoljavanju osobnih potreba i poboljšanju kvalitete života u zajednici. Pravo na navedenu informaciju može se uskratiti ako bi dana informacija drugu osobu stavila u nepovoljan položaj (čl. 16.).

11. Načelo sudjelovanja u donošenju odluka - Korisnik prava u sustavu socijalne skrbi ima pravo sudjelovati u procjeni stanja, potreba i odlučivanju o korištenju usluga te pravodobno dobiti informacije i podršku za donošenje odluka. Ne mogu im se pružati socijalne usluge bez njegovog pristanka, odnosno pristanka njegovog skrbnika ili zakonskog zastupnika, osim u slučajevima propisanim zakonom. Korisniku prava u sustavu socijalne skrbi ne mogu se pružati socijalne usluge bez njegovog pristanka, odnosno pristanka njegovog skrbnika ili zakonskog zastupnika, osim u slučajevima propisanim zakonom. U postupcima u kojima se odlučuje o djetetovim pravima i interesima djeteta ima pravo na prikladan način saznati važne okolnosti slučaja, dobiti savjet i izraziti svoje mišljenje te biti obaviješteno o mogućim posljedicama uvažavanja njegovog mišljenja. Mišljenje djeteta se uzima u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelosti. Osoba lišena poslovne sposobnosti, sukladno svojim mogućnostima, ima pravo sudjelovati i dati mišljenje u postupcima u kojima se odlučuje o njezinim pravima i interesima (čl. 17.).

12. Načelo tajnosti i zaštite osobnih podataka - Korisniku prava u sustavu socijalne skrbi mora se osigurati tajnost i zaštita osobnih podataka, sukladno posebnom propisu, ako ovim Zakonom nije drugačije propisano (čl. 18.)

13. Načelo poštivanja privatnosti - Korisnik prava u sustavu socijalne skrbi ima pravo na poštivanje privatnosti prilikom pružanja usluga socijalne skrbi. Osoba koja pruža uslugu u djelatnosti socijalne skrbi ne smije narušavati privatnost korisnika preko mjere nužne za pružanje usluge ili osiguravanje prava korisniku (čl. 19.).

14. Načelo podnošenja pritužbe - Korisnik prava u sustavu socijalne skrbi koji nije zadovoljan pruženom uslugom ili postupkom osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi može podnijeti pritužbu ravnatelju ili drugoj odgovornoj osobi u ustanovi socijalne skrbi, odgovornoj osobi u vjerskoj zajednici, drugoj pravnoj osobi koja pruža socijalnu uslugu, obrtniku odnosno drugoj fizičkoj osobi koja obavlja poslove socijalne skrbi (čl. 20. st. 1.).

Ravnatelj i druge odgovorne osobe pružatelja usluga iz stavka 1. ovoga članka dužne su bez odgađanja postupiti po pritužbi i pisanim putem obavijestiti korisnika o poduzetim mjerama najkasnije u roku od petnaest dana od dana podnošenja pritužbe. Ako korisnik nije zadovoljan poduzetim mjerama, može Ministarstvu podnijeti pritužbu na rad pružatelja usluge. Ako je pritužba osnovana, Ministarstvo će dati upute pružatelju usluga kako treba postupiti i odrediti rok u

kojem je pružatelj usluge dužan dostaviti obavijest o poduzetim radnjama.

6.2. Korisnik socijalne skrbi

Članak 21. Zakona o socijalnoj skrbi (NN 157/13. I 152/14) propisuje da je korisnik socijalne skrbi:

- samac ili kućanstvo koji nemaju dovoljno sredstva za podmirenje osnovnih životnih potreba, a nisu ih u mogućnosti ostvariti svojim radom, primitkom od imovine, od obveznika uzdržavanja ili na drugi način, ž-dijete bez roditelja ili bez odgovarajuće roditeljske skrbi, mlađa punoljetna osoba, dijete žrtva obiteljskog, vršnjačkog ili drugog nasilja, dijete žrtva trgovanja ljudima, dijete s teškoćama u razvoju, dijete i mlađa punoljetna osoba s problemima u ponašanju, dijete bez pratnje koje se zatekne izvan mjesta svog prebivališta bez nadzora roditelja ili druge odrasle osobe koja je odgovorna skrbiti o njemu te dijete strani državljanin koji se zatekne na teritoriju RH bez nadzora roditelja ili druge odrasle osobe koja je odgovorna skrbiti o njemu,
- trudnica ili roditelj s djetetom do godine dana života bez obiteljske podrške i odgovarajućih uvjeta za život,
- obitelj kojoj je zbog poremećenih odnosa ili drugih nepovoljnih okolnosti potrebna stručna pomoć ili druga podrška,
- odrasla osoba s invaliditetom koja nije u mogućnosti udovoljiti osnovnim životnim potrebama,
- odrasla osoba žrtva obiteljskog ili drugog nasilja te žrtve trgovanja ljudima,
- osoba koja zbog starosti ili nemoći ne može samostalno skrbiti o osnovnim životnim potrebama,
- osoba ovisna o alkoholu, drogama, kockanju i drugim oblicima ovisnosti,
- beskućnik,
- druge osobe koje ispunjavaju uvjete propisane ovim Zakonom.

Prema čl. 23. smatra se da u smislu ovog Zakona osoba može sama sebe uzdržavati ako sredstva za podmirenje osnovnih životnih potreba može ostvariti sredstvima od prodaje imovine ili davanjem u zakup ili najam imovine koja ne služi njoj niti članovima njezine obitelji za podmirenje osnovnih životnih potreba. Iznimno, imovina djeteta može se izuzeti od opterećenja ili otuđenja, o čemu odlučuje centar za socijalnu skrb.

Isto tako u odredbi čl. 24. navedeno je da se smatra u smislu ovog Zakona osoba može sama sebe uzdržavati ako nije evidentirana kao nezaposlena osoba pri nadležnoj službi za zapošljavanje ili ako je u razdoblju od 6 mjeseci prije pokretanja postupka odbila ponuđeno zaposlenje, odnosno ako ima prilike privremenim, sezonskim, povremenim i sličnim poslovima ostvariti sredstva za podmirenje osnovnih životnih potreba ili ostvariti drugi prihod.

Ove odredbe ne primjenjuju se na:

- osobu kojoj nedostaje najviše 5 godina života do stjecanja prava na starosnu mirovinu koja se ostvaruje sukladno propisima iz mirovinskog osiguranja,
- dijete od navršene 15. g. života dok se redovito školuje, odnosno mlađeg punoljetnika do završetka redovitog školovanja, a najduže do 29. godine života,
- trudnicu i rodilju do 6 mjeseci nakon poroda te roditelja koji čuva i odgaja dijete do godinu dana života, blizance do tri godine života ili troje i više djece do navršenih 10 godina života te roditelja koji koristi posvojiteljski dopust,
- osobu potpuno nesposobnu za rad,
- osobu koja ima utvrđenu privremenu nezapošljivost od strane nadležnog tijela sukladno posebnom propisu.

6.3. Prava u sustavu socijalne skrbi

Prava u sustavu socijalne skrbi temeljem ovog Zakona su:

- zajamčena minimalna naknada,
- naknada za troškove stanovanja,
- pravo na troškove ogrjeva, naknada za osobne potrebe korisnika smještaja,
- jednokratne naknade,
- naknade u vezi s obrazovanjem,
- osobna invalidnina,
- doplatak za pomoć i njegu,
- status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja,
- naknada do zaposlenja te
- socijalne usluge.

Većinu navedenih prava mogu i trebaju koristiti i osobe s invaliditetom, pa ih vrijedi upoznati. Radi ostvarivanja prava iz socijalne skrbi valja se obratiti Centru za socijalnu skrb (u Splitu - Gundulićeva 22) ili pak Upravnom odjelu za socijalnu skrb,

zdravstvenu zaštitu i suradnju s braniteljima i braniteljskim udrugama Grada Splita (Obala kneza Branimira 17).

6.4. Zajamčena minimalna naknada

Odredbom čl. 26. Propisano je da zajamčena minimalna naknada je pravo na novčani iznos kojim se osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba samca ili kućanstva koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba. Osnovicu na temelju koje se izračunava iznos zajamčene minimalne naknade odluko određuje Vlada RH, kao i osnovicu na temelju koje se izračunava iznos drugih prava.

Odredbom čl. 2. propisano je kad se samcu ili kućanstvu priznaje ova naknada a odredbom čl. 29. u kojem slučaju nemaju pravo na ovu naknadu, dok se odredbom čl. 30. Propisuje visina te naknade u postotku od osnovice koju osnovicu propisuje Vlada RH (sada osnovica iznosi 3.326,00 kn).

Zajamčena minimalna naknada za samca utvrđuje se u iznosu od 100% osnovice, dok se za kućanstvo utvrđuje u iznosu koji predstavlja zbroju udjela za svakog člana kućanstva, s tim da udjeli članova kućanstva iznose: za samohranog roditelja 100% osnovice, za odraslog člana kućanstva 60% osnovice te za dijete 40% osnovice.

Odredbom čl. 31. Propisano je što se ne uračunava u prihod (između ostalog novčana naknada za tjelesno oštećenje, ortopedski dodatak, doplatak za pomoć i njegu sukladno odredbama ovoga Zakona i propisima iz mirovinskog osiguranja, osobna invalidnina sukladno odredbama ovoga Zakona, doplatak za djecu, osobna invalidnina, obiteljska invalidnina, uvećana obiteljska invalidnina, doplatak za pomoć i njegu druge osobe, ortopedski doplatak, posebni doplatak, naknada za pripomoć u kući).

Korisnik kojem je priznato pravo na zajamčenu minimalnu naknadu dužan je centru za socijalnu skrb prijaviti svaku promjenu koja utječe na daljnje korištenje ili na visinu naknade odmah, a najkasnije u roku od 8 dana od dana nastanka promjene.

6.5. Naknada za troškove stanovanja

Naknada za troškove stanovanja odnose se na najamninu, komunalne naknade, električne energije, plin, grijanja, vodu odvodnju i druge troškove stanovanja u skladu sa posebnim propisima. Ova naknada priznaje se korisniku zajamčene minimalne naknade. Pravo na naknadu za troškove stanovanja priznaje jedinica lokalne samouprave do iznosa polovice iznosa zajamčene minimalne naknade priznate samcu ili kućanstvu. Može se odobriti i do iznosa sredstava 100% osnovice kada se po mišljenju centra za socijalnu skrb samo na taj način može izbjeći odvajanje djece od roditelja. Naknada za troškove stanovanja može se odobriti u novcu izravno korisniku ili na način da jedinica lokalne samouprave djelomično ili u cijelosti plati račun izravno ovlaštenoj pravnoj ili fizičkoj osobi koja je izvršila uslugu.

6.6. Troškovi ogrijeva

Odredbom čl. 33. st. 1. propisano da samcu ili kućanstvu korisniku zajamčene minimalne naknade koji se grije na drva priznaje se pravo na troškove ogrijeva na način da mu se jednom godišnje osigura 3 m³ drva ili odobri novčani iznos za podmirenje tog troška u visini koju odlukom odredi nadležna jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno Grad Zagreb.

Ovu odluku nadležna jedinica područne (regionalne) samouprave donijet će najkasnije do 30. rujna za tekuću godinu.

6.7. Naknada za osobne potrebe korisnika smještaja

Odredbom čl. 45. propisano je da se pravo na naknadu za osobne potrebe priznaje korisniku smještaja ili organiziranog stanovanja sukladno odredbama ovoga Zakona u mjesečnom iznosu od 20% iznosa osnovice iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona ako vlastitim prihodom ne može osigurati zadovoljavanje osobnih potreba na smještaju ili organiziranom stanovanju.

Ako korisnik sudjeluje u plaćanju troškova smještaja ili organiziranog stanovanja, iznos kojim sudjeluje u plaćanju troškova smještaja ili organiziranog stanovanja umanjuje se za iznos naknade za osobne potrebe.

O priznavanju prava na naknadu za osobne potrebe odlučuje se rješenjem o priznavanju prava na smještaj ili organizirano stanovanje sukladno odredbama ovoga Zakona.

Pravo na ovu naknadu priznaje se s danom početka korištenja smještaja ili organiziranog stanovanja.

6.8. Jednokratna naknada

Odredbom čl. 46. propisano je da se jednokratna naknada priznaje samcu ili kućanstvu koje zbog trenutačnih materijalnih teškoća nije u mogućnosti podmiriti osnovne životne potrebe nastale zbog rođenja ili školovanja djeteta, bolesti ili smrti člana obitelji, elementarne nepogode i slično.

Ova jednokratna naknada može se priznati zbog nabave osnovnih predmeta u kućanstvu ili nabave nužne odjeće i obuće ako ne postoji mogućnost da se nabava nužnih predmeta u kućanstvu i odjeće i obuće osigura u suradnji s humanitarnim organizacijama.

Jednokratna naknada priznaje se korisniku prava na smještaj u udomiteljsku obitelj koji je učenik osnovne ili srednje škole za kupnju obveznih školskih udžbenika, ako to pravo ne ostvaruje po drugoj osnovi. Može se priznati i korisnicima privremenog smještaja u kriznim situacijama radi naknade troškova prijevoza u mjesto prebivališta, vlastitu ili udomiteljsku obitelj, dom socijalne skrbi, kod drugog pružatelja usluge odnosno drugu ustanovu.

Centar za socijalnu skrb može iznimno priznati jednokratnu naknadu korisnicima usluge smještaja, odnosno organiziranog stanovanja u slučaju ako ova potreba nije zadovoljena u okviru usluge smještaja ili organiziranog stanovanja.

Odredbom čl. 47. propisano je da jednokratna naknada priznaje se kao pravo na novčanu naknadu ili kao pravo na naknadu u naravi.

Jednokratna naknada može se priznati u naravi ako centar za socijalnu skrb utvrdi da postoji osnovana pretpostavka da korisnik naknadu neće koristiti namjenski.

Ukupni iznos priznatih jednokratnih naknada u jednoj kalendarskoj godini ne može iznositi više od pet osnovica iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona za samca, odnosno sedam osnovica iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona za kućanstvo.

Centar za socijalnu skrb razmjenjuje podatke o priznatim jednokratnim naknadama s jedinicama lokalne samouprave.

Uvećanu jednokratnu naknadu u osobito opravdanim slučajevima centar za socijalnu skrb može priznati uvećanu jednokratnu naknadu uz prethodnu suglasnost Ministarstva, koja se može priznat u najvišem iznosu do 10.000,00 kuna (čl. 49.).

6.9. Jednokratna naknada za pogrebne troškove korisnika zajamčene minimalne naknade i korisnika smještaja ili organiziranog stanovanja

Odredbom čl. 50. st. 1. propisano je da jednokratna naknada za pogrebne troškove priznaje se za pogreb osobe koja nema zakonskog ili ugovornog obveznika uzdržavanja temeljem sklopljenog ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, i to:

– osobe koja je u času smrti korisnik prava ili član kućanstva koje je korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu i

– osobe koja je u času smrti korisnik smještaja ili organiziranog stanovanja.

Centar za socijalnu skrb će za osobu iz stavka 1. ovoga članka koja ima prihod, odnosno imovinu zatražiti povrat pogrebnih troškova od njegovih nasljednika. Ova jednokratna naknada određuje se do iznosa osnovnih troškova pogreba u mjestu smrti korisnika ili mjestu pogreba, a u iznos troškova uračunavaju se i troškovi prijevoza pokojnika. Isplaćuje se fizičkoj ili pravnoj osobi koja je podmirila troškove pogreba ili pravnoj osobi registriranoj za usluge pogreba koja je izvršila uslugu.

6.10. Naknade u vezi s obrazovanjem

Naknada za redovito studiranje

Odredbom čl. 51. korisniku prava na uslugu smještaja, odnosno organiziranog stanovanja priznaje se pravo na naknadu za redovito studiranje na sveučilišnom ili stručnom studiju u visini četverostrukog iznosa osnovice iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona.

Danom izvršnosti rješenja o priznavanju prava na ovu naknadu korisniku prestaje pravo na uslugu smještaja, odnosno organiziranog stanovanja.

Zahtjev za priznavanje prava na ovu naknadu može se podnijeti do isteka roka od šest mjeseci od dana prestanka prava na uslugu smještaja, odnosno organiziranog stanovanja. Pravo na navedenu naknadu priznaje se korisniku neovisno o njegovom imovnom stanju.

Naknada za troškove smještaja u učeničkom domu kao i uvjeti za njeno ostvarenje propisani su čl. 52.

Naknada za troškove prijevoza

Odredbom čl. 53. propisano je da se pravo na naknadu troškova prijevoza zbog školovanja može priznati, ako nema osiguran prijevoz po nekoj drugoj osnovi:

- osobi s invaliditetom i djetetu s teškoćama u razvoju koji pohađaju nastavu radi stjecanja srednjoškolskog obrazovanja po posebnom programu izvan mjesta svoga prebivališta ili osposobljavanja za samozbrinjavanje, a ne postoji potreba da mu se prizna pravo na uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja
- učeniku smještenom u udomiteljskoj obitelji ili obiteljskom domu koje pohađa nastavu izvan mjesta prebivališta radi stjecanja srednjoškolskog obrazovanja.

Ova naknada obuhvaća troškove prijevoza u odlasku i povratku i priznaje se po najnižoj cijeni za redovita prijevozna sredstva javnog prometa za najkraću relaciju, a ako korisnik za prijevoz koristi osobno vozilo, u visini cijene vozne karte javnog prijevoznog sredstva.

Prijevoz osobi s invaliditetom i djetetu s teškoćama u razvoju koje pohađa nastavu radi stjecanja srednjoškolskog obrazovanja u mjestu prebivališta, ako nema osiguran prijevoz po nekoj drugoj osnovi, osigurava jedinica lokalne samouprave.

Pravo na troškove prijevoza radi srednjoškolskog obrazovanja ima i dijete, korisnik zajamčene minimalne naknade, za školsku godinu 2013./2014.

6.11. Osobna invalidnina

Odredbom čl. 54. propisano je da se pravo na osobnu invalidninu priznaje osobi s teškim invaliditetom ili drugim teškim trajnim promjenama u zdravstvenom stanju, u svrhu zadovoljavanja njezinih životnih potreba za uključivanje u svakodnevni život zajednice.

Pravo na osobnu invalidninu ne može se priznati:

- osobi koja osobnu invalidninu ostvaruje po drugoj osnovi
- osobi koja ima u vlasništvu drugi stan ili kuću, osim stana ili kuće koju koristi za stanovanje, a koji može otuđiti ili iznajmiti i time osigurati sredstva za uključivanje u zajednicu
- osobi koja ima u vlasništvu poslovni prostor koji ne koristi za obavljanje registrirane djelatnosti
- djetetu do godinu dana života

– djetetu ili odrasloj osobi kojoj je priznata usluga smještaja ili organiziranog stanovanja sukladno odredbama ovoga Zakona ili drugim propisima.

Pravo na osobnu invalidninu ne može se priznati osobi kojoj je priznato pravo na doplatu za pomoć i njegu sukladno odredbama ovoga Zakona ili na temelju drugih propisa.

Pravo na osobnu invalidninu priznaje se s danom podnošenja zahtjeva ili pokretanja postupka po službenoj dužnosti, a isplaćuje se mjesečno.

Vrstu i težinu invaliditeta te vrstu i težinu promjene u zdravstvenom stanju pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

Odredbom čl. 55. st. 1. propisano je da osobna invalidnina za osobu koja nema vlastiti prihod iznosi mjesečno 250% osnovice iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona.

Prema st. 2. ovog članka ako osoba ostvaruje prihod po bilo kojoj osnovi, osobna invalidnina utvrđuje se kao razlika između iznosa iz stavka 1. ovoga članka i prosječnog prihoda ostvarenog u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je podnesen zahtjev, odnosno u kojem je pokrenut postupak po službenoj dužnosti.

Prema st. 3. u prihod iz stavka 2. ovoga članka ne uračunava se zajamčena minimalna naknada, naknada za troškove stanovanja koja je ostvarena na temelju ovoga Zakona, mirovina do iznosa najniže, odnosno minimalne mirovine ostvarene za 40 godina mirovinskog staža, ortopedski dodatak, sredstva za uzdržavanje koje dijete ostvaruje na temelju propisa o obiteljskim odnosima, stipendija za školovanje učenika ili studenta dok traje redovito školovanje ili studiranje i doplata za djecu.

Odredbom čl. 56. korisniku osobne invalidnine koji se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru, na izdržavanju kazne zatvora, te boravku u inozemstvu u neprekidnom trajanju dužem od dva mjeseca pravo na osobnu invalidninu miruje.

Centar za socijalnu skrb rješenjem o mirovanju prava na osobnu invalidninu obustavlja isplatu osobne invalidnine dok mirovanje prava na osobnu invalidninu traje.

6.12. Doplatak za pomoć i njegu

Odredbom čl. 57. propisano je da se pravo na doplatak za pomoć i njegu priznaje osobi koja ne može sama udovoljiti osnovnim životnim potrebama uslijed čega joj je prijeko potrebna pomoć i njega druge osobe u organiziranju prehrane, pripremi i uzimanju obroka, nabavi namirnica, čišćenju i pospremanju stana, oblačenju i svlačenju, održavanju osobne higijene, kao i obavljanju drugih osnovnih životnih potreba. To pravo ne može se priznati osobi:

- koja ima sklopljen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju
- koja ima u vlasništvu drugi stan ili kuću, osim stana ili kuće koju koristi za stanovanje, a koji može otuđiti ili iznajmiti i time osigurati sredstva za pomoć i njegu
- koja ima u vlasništvu poslovni prostor koji ne koristi za obavljanje registrirane djelatnosti
- ako prosječni mjesečni prihod samca prelazi iznos od 250% osnovice iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona, odnosno ako prosječni mjesečni prihod članova kućanstva prelazi iznos od 200% osnovice iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je podnesen zahtjev, odnosno pokrenut postupak po službenoj dužnosti
- ako doplatak za pomoć i njegu može ostvariti po posebnom propisu,
- djetetu do godinu dana života
- kojoj je priznato pravo na osobnu invalidninu po ovom Zakonu ili na temelju drugih propisa
- kojoj je osiguran smještaj u ustanovi socijalne skrbi i kod drugih pružatelja socijalnih usluga, u zdravstvenoj ili u drugoj ustanovi, odnosno organizirano stanovanje, sukladno odredbama ovoga Zakona ili drugim propisima.

Pravo na doplatak za pomoć i njegu priznaje centar za socijalnu skrb s danom podnošenja zahtjeva ili pokretanja postupka po službenoj dužnosti.

Prema čl. 58. pravo na doplatak za pomoć i njegu može se priznati u punom ili smanjenom iznosu, ovisno o tome postoji li prijeka potreba pomoći i njege druge osobe u punom ili smanjenom opsegu.

Vrstu i opseg prijeko potrebe trajne ili privremene pomoći i njege pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

Odredbom čl. 59. propisano je da visina doplatka za pomoć i njegu iznosi:

– u punom iznosu 100% osnovice iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona

– u smanjenom iznosu 70% osnovice iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona.

Korisniku doplatka za pomoć i njegu za vrijeme koje provodi u zdravstvenoj ili drugoj ustanovi dulje od 15 dana pravo na doplatka za pomoć i njegu miruje.

Centar za socijalnu skrb rješenjem o mirovanju prava na doplatka za pomoć i njegu obustavlja isplatu doplatka za pomoć i njegu dok mirovanje prava na doplatka za pomoć i njegu traje kao i rješenje o prestanku mirovanja prava na doplatka za pomoć i njegu i nastavku isplate doplatka za pomoć i njegu s danom prestanka prethodno navedenih okolnosti.

Odredbom čl. 60. propisano je da pravo na doplatka za pomoć i njegu u punom iznosu, neovisno o prije navedenim uvjetima propisanih čl. 57. stavka 2. podstavaka 2., 3. i 4. ovoga Zakona, priznaje se:

– osobi s težim invaliditetom

– osobi s težim trajnim promjenama u zdravstvenom stanju ili

– slijepoj, gluhoj i gluhoslijepoj osobi koja nije osposobljena za samostalan život i rad.

Dok se pravo na doplatka za pomoć i njegu u smanjenom iznosu, neovisno o uvjetima iz članka 57. stavka 2. podstavaka 2., 3. i 4. ovoga Zakona, priznaje:

– slijepoj, gluhoj i gluhoslijepoj osobi koja je osposobljena za samostalan život i rad ili

– osobi potpuno lišenoj poslovne sposobnosti.

Prema čl. 61. pravo na doplatka za pomoć i njegu nema dijete čiji roditelj koristi roditeljski dopust ili mirovanje radnog odnosa do treće godine života tog djeteta po posebnim propisima.

Dijete za koje roditelj koristi pravo na rad s polovicom punog radnog vremena, rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta, dopust ili rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta s težim smetnjama u razvoju po posebnim propisima, može ostvariti pravo na doplatka za pomoć i njegu u smanjenom iznosu ako ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom.

Prema čl. 62. korisniku prava na doplatak za pomoć i njegu iznimno se može priznati i usluga pomoći u kući za zadovoljenje pojedine potrebe iz članka 57. stavka 1. ovoga Zakona koju mu ne mogu pružiti članovi obitelji.

6.13. Status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja

Odredbom čl. 63. st. 1. pravo na status roditelja njegovatelja priznaje se jednom od roditelja djeteta s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom koje ispunjava jedan od sljedećih uvjeta:

- potpuno je ovisno o pomoći i njezi druge osobe jer mu je zbog održavanja života potrebno pružanje specifične njege izvođenjem medicinsko-tehničkih zahvata za koju je prema preporuci liječnika roditelj osposobljen
- u potpunosti je nepokretno i uz pomoć ortopedskih pomagala
- ima više vrsta teških oštećenja (tjelesnih, mentalnih, intelektualnih ili osjetilnih), zbog kojih je potpuno ovisno o pomoći i njezi druge osobe pri zadovoljavanju osnovnih životnih potreba.

Ako u obitelji ima dvoje ili više djece s teškoćama u razvoju, odnosno osoba s invaliditetom iz stavka 1. ovoga članka, status roditelja njegovatelja mogu steći oba roditelja.

Odredbom čl. 64. propisano je da iznimno, kada su roditelji djeteta s teškoćama u razvoju umrli ili nijedan od roditelja ne živi s djetetom i o njemu se ne brine, ili živi s djetetom ali nije u mogućnosti pružiti mu potrebnu njegu zbog svog psihofizičkog stanja, status njegovatelja može se priznati jednom od članova obitelji s kojim živi u obiteljskoj zajednici.

Pravo na status roditelja njegovatelja, umjesto roditelju, može se priznati i bračnom ili izvanbračnom drugu roditelja djeteta s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom iz članka 63. ovoga Zakona s kojim živi u obiteljskoj zajednici.

Ako u jednoroditeljskoj obitelji ima dvoje ili više djece s teškoćama u razvoju, odnosno osoba s invaliditetom, status roditelja njegovatelja iz članka 63. ovog Zakona može se priznati, osim roditelja, i jednom od članova obitelji s kojim živi u obiteljskoj zajednici.

Prema čl. 65. st. 1. status roditelja njegovatelja ili njegovatelja ne može se priznati roditelju ili drugoj osobi iz članaka 63. i 64. ovoga Zakona ako je djetetu s teškoćama u razvoju ili osobi s invaliditetom

osigurana usluga smještaja, organiziranog stanovanja, poludnevnog ili cjelodnevnog boravka u skladu s ovim Zakonom.

Za vrijeme dok jedan roditelj koristi roditeljski ili posvojiteljski dopust za dijete, drugom roditelju ne može se priznati status roditelja njegovatelja za isto dijete.

Roditelju ili drugoj osobi iz članaka 63. i 64. ovoga Zakona priznaje se pravo na status roditelja njegovatelja kada dijete s teškoćama u razvoju, odnosno osoba s invaliditetom boravi manje od četiri sata dnevno u predškolskoj, obrazovnoj ili zdravstvenoj ustanovi, domu socijalne skrbi ili kod drugog pružatelja usluga boravka.

Iznimno od prethodno navedenog, roditelju ili drugoj osobi iz stavka 1. ovoga članka priznaje se pravo na status roditelja njegovatelja ili njegovatelja kada dijete s teškoćama u razvoju, odnosno osoba s invaliditetom u predškolskoj, obrazovnoj ili zdravstvenoj ustanovi, domu socijalne skrbi, centru za pružanje usluga u zajednici ili kod drugog pružatelja usluge boravka boravi četiri i više sati dnevno ako mu roditelj ili njegovatelj tijekom boravka pruža usluge pomoći i njege.

Prema čl. 66. pravo iz članka 63. ovoga Zakona može se priznati roditelju njegovatelju do navršene 65 godine života, a dulje ako se pružanje pomoći i njege ne može osigurati putem osoba iz članka 64. ovoga Zakona.

Odredbom čl. 67. st. 1. roditelj njegovatelj odnosno njegovatelj ima pravo na naknadu u iznosu pet osnovica iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona, prava iz mirovinskoga osiguranja, zdravstvenog osiguranja i prava za vrijeme nezaposlenosti, kao zaposlena osoba prema posebnim propisima.

Ministarstvo putem centra za socijalnu skrb vrši obračun i isplatu naknade iz stavka 1. ovoga članka i uplaćuje sve doprinose za obvezna osiguranja, a sredstva za te namjene se osiguravaju u državnom proračunu.

Osnovica za uplatu doprinosa je najniža mjesečna osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za tekuću godinu.

Prema odredbi čl. 68. roditelj njegovatelj, odnosno njegovatelj ima pravo na naknadu i za vrijeme privremene nesposobnosti za pružanje njege zbog bolesti, kao i tijekom odmora, kada ne obavlja poslove njegovatelja, a djetetu je osiguran privremeni smještaj tijekom godišnjeg odmora roditelja njegovatelja po odredbama ovoga Zakona, te ako je dijete na bolničkom liječenju najduže dva mjeseca.

Roditelj njegovatelj, odnosno njegovatelj može koristiti odmor u trajanju do četiri tjedna tijekom godine.

Rješenje o priznavanju prava na status roditelja njegovatelja ili njegovatelja donosi centar za socijalnu skrb uz suglasnost Ministarstva (čl. 69).

Prema čl. 70. pravo na status roditelja njegovatelja ili njegovatelja prestaje:

- na zahtjev roditelja njegovatelja ili njegovatelja
- ako roditelj njegovatelj ili njegovatelj nije u mogućnosti pružati potrebnu njegu zbog svojeg psihofizičkoga stanja
- ako roditelj njegovatelj ili njegovatelj zbog neopravdanih razloga ne obavlja poslove njegovatelja
- ako se roditelj njegovatelj ili njegovatelj nalazi u pritvoru, odnosno istražnom zatvoru ili na izdržavanju kazne zatvora u trajanju duljem od dva mjeseca
- kada roditelj njegovatelj ili njegovatelj navrší 65 godina života, osim u slučaju iz članka 66. ovoga Zakona
- smrću djeteta s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom, roditelja njegovatelja ili njegovatelja.

Vrstu specifične njege uz izvođenje medicinsko-tehničkih zahvata i težinu oštećenja (tjelesnih, mentalnih, intelektualnih ili osjetilnih) iz članka 63. stavka 1. ovoga Zakona, pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

6.14. Naknada do zaposlenja

Prema čl. 72. st. 1. pravo na naknadu do zaposlenja priznaje se djetetu s teškoćama u razvoju, odnosno osobi s invaliditetom kojima je tjelesno, mentalno, intelektualno ili osjetilno oštećenje utvrđeno na temelju nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom sukladno posebnom zakonu, nakon završetka osnovnoškolskog, srednjoškolskog ili visokoškolskog obrazovanja, a najranije s navršениh 15 godina života, ako naknadu za vrijeme nezaposlenosti ne ostvaruje prema drugim propisima, a evidentirana je kao nezaposlena osoba pri nadležnoj službi za zapošljavanje ili ima utvrđenu privremenu nezapošljivost od strane nadležnog tijela sukladno posebnom propisu.

Pravo iz stavka 1. ovoga članka ne može ostvariti osoba kojoj je utvrđena potpuna radna nesposobnost temeljem ovoga Zakona i provedbenih propisa.

Pravo na naknadu do zaposlenja priznaje i isplaćuje centar za socijalnu skrb iz sredstava državnoga proračuna.

Visina naknade do zaposlenja iznosi 70% od osnovice iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona.

Korisnik naknade do zaposlenja ne može istodobno ostvariti doplatu za pomoć i njegu na temelju ovoga Zakona.

Pravo na naknadu do zaposlenja iz stavka 1. ovoga članka ukida se danom zaposlenja korisnika, a pravo se može ponovo priznati ako zaposlenje prestane neovisno o volji korisnika i ako ne ostvaruje naknadu za vrijeme nezaposlenosti prema drugim propisima.

6.15. Savjetovanje i pomaganje pojedincu

Prema odredbi čl. 77. st. 1. propisano je da savjetovanje i pomaganje pojedincu je socijalna usluga sustavne stručne pomoći kojom se pojedincu pruža pomoć radi prevladavanja poteškoća te stvaranja uvjeta za očuvanje i razvoj osobnih mogućnosti i odgovornog odnosa pojedinca prema sebi, obitelji i društvu.

Ovo savjetovanje i pomaganje pruža se korisniku radi prevladavanja poteškoća u vezi s bolešću, starošću, smrću člana obitelji, invalidnošću, teškoćama u razvoju, uključivanjem u svakodnevni život nakon duljega boravka u domu socijalne skrbi ili kod drugog pružatelja socijalnih usluga, zdravstvenoj ili penalnoj ustanovi te u drugim nepovoljnim okolnostima ili kriznim stanjima.

Radi prevladavanja poteškoća u komunikaciji i mobilnosti gluhe i gluhoslijepe osobe imaju pravo na pomoć stručnog prevoditelja u postupcima ostvarivanja prava u sustavu socijalne skrbi.

6.16. Savjetovanje i pomaganje obitelji

Prema čl. 78. st. 1. savjetovanje i pomaganje obitelji je socijalna usluga koja obuhvaća sve oblike stručne pomoći pri prevladavanju obiteljskih poteškoća i poteškoća roditelja u odgoju i skrbi za djecu, te osposobljavanje obitelji za funkcioniranje u svakodnevnom životu.

Savjetovanje i pomaganje obitelji uključuje podršku obitelji, intenzivnu podršku obitelji u krizi i dugoročni rad s članovima obitelji usmjeren na poboljšanje obiteljskih odnosa. Savjetovanje i pomaganje obitelji uključuje i psihološku pripremu djeteta za odlazak

roditelja na izdržavanje kazne zatvora te za kontakte djeteta s roditeljem zatvorenikom u penalnoj ustanovi.

Usluga intenzivne podrške obitelji u krizi je savjetodavno-terapijska i socijalno-edukativna usluga koja se pruža obitelji u krizi, kao i udomiteljskoj obitelji s ciljem unaprjeđivanja obiteljskih odnosa, prevladavanja kriznih situacija i usvajanja znanja i vještina za uspješno roditeljstvo odnosno udomiteljstvo. Ova podrška provodi se nakon sveobuhvatne procjene obiteljskih rizika, snaga i potreba, u skladu s planom promjene i planom intervencija kojima se u vremenski ograničenom razdoblju od najduže šest mjeseci očekuje osnaživanje obitelji za promjenu i osposobljavanje roditelja za skrb o djeci u obitelji.

6.17. Pomoć u kući

Odredbom čl. 80. st. 1. propisano je da je pomoć u kući je socijalna usluga koja se priznaje starijoj osobi kojoj je prema procjeni centra za socijalnu skrb potrebna pomoć druge osobe.

Ova pomoć priznaje se osobi kojoj je zbog tjelesnog, mentalnog, intelektualnog ili osjetilnog oštećenja ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju prijeko potrebna pomoć druge osobe.

Pomoć u kući priznaje se i osobi kojoj je zbog privremenih promjena u zdravstvenom stanju prijeko potrebna pomoć druge osobe.

Ova pomoć u kući navedenim osobama priznaje se ako ispunjava sljedeće uvjete:

- nema mogućnosti da joj pomoć osiguraju roditelj, bračni drug i djeca
- nema sklopljen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju
- na području njezinog prebivališta moguće je osigurati takvu pomoć pod uvjetima i na način propisan ovim Zakonom
- nije otuđila nekretnine ili pokretnine veće vrijednosti u posljednjih godinu dana od dana podnošenja zahtjeva za priznavanje prava na socijalnu uslugu ili dana pokretanja postupka po službenoj dužnosti
- prosječni mjesečni prihod samca ili prihod po članu kućanstva u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je pokrenut postupak ne prelazi iznos od 300% osnovice iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona, odnosno ako prelazi iznos od 300% osnovice, a nije veći od 400% osnovice iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona, korisniku koji ispunjava preostale propisane uvjete iz ovog članka priznaje se pravo na 50% cijene troškova usluge pomoći u kući.

Prema odredbi čl. 81. pomoć u kući može obuhvatiti:

- organiziranje prehrane (priprema ili nabava i dostava gotovih obroka u kuću)
 - obavljanje kućnih poslova (dostava živežnih namirnica, pomoć u pripremanju obroka, pranje posuđa, pospremanje stana, donošenje vode, ogrjeva i slično, organiziranje pranja i glačanja rublja, nabava lijekova i drugih potrepština i dr.)
 - održavanje osobne higijene (pomoć u oblačenju i svlačenju, u kupanju i obavljanju drugih higijenskih potreba)
 - zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba.
- Tko sve pruža pomoć u kući propisano je čl. 82.

6.18. Psihosocijalna podrška

Prema čl. 83. psihosocijalna podrška je socijalna usluga koja podrazumijeva rehabilitaciju koja potiče razvoj kognitivnih, funkcionalnih, komunikacijskih ili socijalnih vještina korisnika.

Ova podrška priznaje se djetetu s teškoćama u razvoju, odrasloj osobi s invaliditetom, ovisniku, žrtvi obiteljskog nasilja te svim drugim osobama u potrebi, prema procjeni stručnog tima nadležnog centra za socijalnu skrb a može se pružati individualno i u grupi.

Psihosocijalna podrška se pruža u obitelji korisnika odnosno udomiteljskoj obitelji ili kod pružatelja usluga na način da se ista pruža u obitelji korisnika ili udomiteljskoj obitelji do pet sati tjedno, a kod pružatelja usluga do šest sati tjedno, a ne više od dva sata dnevno. Može se pružati uz nazočnost i sudjelovanje članova obitelji. Centar za socijalnu skrb priznaje pravo na ovu uslugu na temelju prethodno pribavljenog mišljenja pružatelja usluga o vrsti, trajanju i učestalosti usluge.

6.19. Rana intervencija

Rana intervencija prema čl. 84. st. 1. je socijalna usluga koja obuhvaća stručnu poticajnu pomoć djeci i stručnu i savjetodavnu pomoć njihovim roditeljima, uključujući i druge članove obitelji te udomitelja za djecu, kod nekog utvrđenog razvojnog rizika ili razvojne teškoće djeteta. Ova intervencija se djeci i roditeljima, odnosno udomiteljima za djecu u njihovoj obitelji ili kod pružatelja usluge, radi uključivanja djeteta u širu socijalnu mrežu, ako se takva usluga ne osigurava u okviru zdravstvene djelatnosti.

Rana intervencija pruža se djetetu kod kojeg je u ranoj dobi utvrđeno odstupanje u razvoju, razvojni rizik ili razvojne poteškoće, u pravilu do navršene 3. godine života, a najdulje do navršene 7. godine života djeteta.

Nakon prethodno pribavljenog mišljenja liječnika specijalista neonatologa ili pedijatra, a iznimno liječnika druge odgovarajuće specijalizacije, centar za socijalnu skrb traži ocjenu pružatelja usluge o trajanju i učestalosti pružanja usluge iz stavka 1. ovoga članka te rješenjem priznaje pravo na pružanje usluge.

Može se priznati u trajanju do pet sati tjedno. Korisnik kojemu se pruža rana intervencija ne može istodobno koristiti usluge psihosocijalne podrške.

6.20. Pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja (integracija)

Odredbom čl. 85. st. 1. pomoć pri uključivanju djeteta s teškoćama u razvoju ili mlađe punoljetne osobe s invaliditetom u programe redovitih predškolskih ili školskih ustanova (integracija) je socijalna usluga koja se pruža odgajateljima, učiteljima i nastavnicima u predškolskim i školskim ustanovama.

Centar za socijalnu skrb priznaje uslugu iz stavka 1. ovoga članka nakon prethodno pribavljenog mišljenja predškolske ili školske ustanove i pružatelja usluge o trajanju i učestalosti pružanja usluge, a može se odrediti u trajanju do pet sati tjedno.

6.21. Boravak

Prema odredbi čl. 86. st. 1. boravak je socijalna usluga koja obuhvaća cjelodnevni i poludnevni boravak.

Cjelodnevni boravak može trajati od šest do 10 sati, a poludnevni boravak od četiri do šest sati dnevno, u kojem vremenu se osigurava zadovoljavanje životnih potreba korisnika pružanjem usluga prehrane, održavanja osobne higijene, brige o zdravlju, čuvanja, odgoja, njege, radnih aktivnosti, psihosocijalne rehabilitacije, organiziranja slobodnog vremena, organiziranog prijevoza, ovisno o utvrđenim potrebama i izboru korisnika.

Cjelodnevni i poludnevni boravak može se priznati jedan dan u tjednu, više dana u tjednu ili tijekom svih radnih dana u tjednu.

6.22. Smještaj

Prema odredbi čl. 87. st. 1. smještaj je socijalna usluga koja može obuhvatiti uslugu stanovanja, prehrane, njege, brige o zdravlju, socijalnog rada, psihosocijalne rehabilitacije, fizikalne terapije, radne terapije, radnih aktivnosti, aktivnog provođenja vremena, odgoja i obrazovanja, ovisno o utvrđenim potrebama i izboru korisnika. Može se priznati kao privremeni ili dugotrajni.

Smještaj se može priznati tijekom svih dana u tjednu ili tijekom pet radnih dana.

Uz usluge iz stavka 1. ovoga članka smještaj može obuhvatiti i pripremu korisnika za povratak u vlastitu obitelj, udomiteljsku obitelj ili za samostalan život te pripremu djeteta za posvojenje ili smještaj u udomiteljsku obitelj.

6.23. Privremeni smještaj

Odredbom čl. 88. st. 1. privremeni smještaj priznaje se u kriznim situacijama, radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa, radi smještaja djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi i u drugim slučajevima propisanim ovim Zakonom i ne mogu se pružati u obiteljskom domu.

6.24. Privremeni smještaj u kriznim situacijama

Prema odredbi čl. 89. st. 1. privremeni smještaj u kriznim situacijama priznaje se djetetu koje se zatekne bez nadzora roditelja ili u skitnji, odrasloj osobi koja se zatekne izvan mjesta prebivališta ili boravišta, odnosno nema prebivališta ili boravišta i nije u stanju brinuti se o sebi, beskućniku, trudnici ili roditelju s djetetom do godine dana života djeteta, djeci i odraslim osobama – žrtvama obiteljskog nasilja i žrtvama trgovanja ljudima, odraslim osobama kojima je ugrožen život, zdravlje i sigurnost uslijed bolesti, nemoći, ovisnosti ili socijalne isključenosti. Ovaj privremeni smještaj može trajati dok se ne ostvari povratak u vlastitu ili udomiteljsku obitelj ili se smještaj ne osigura na drugi način, a najduže do šest mjeseci.

Iznimno, privremeni smještaj iz stavka 1. ovoga članka može trajati do godinu dana:– trudnici ili roditelju s djetetom do godine dana života djeteta, koji nema stan, odnosno nema osigurano stanovanje ili zbog poremećenih odnosa u obitelji ne može ostati s djetetom u obitelji

– djetetu i odrasloj osobi – žrtvama obiteljskog nasilja

- djetetu i odrasloj osobi – žrtvama trgovanja ljudima
- beskućniku.

Radi sprječavanja, ublažavanja i otklanjanja uzroka socijalnog isključivanja beskućnika, pružatelj usluga privremenog smještaja, centar za socijalnu skrb i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezni su surađivati i zajednički planirati aktivnosti za osiguranje njegovog ponovnog uključivanja u život zajednice.

6.25. Privremeni smještaj radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa

Prema čl. 90. privremeni smještaj priznaje se djetetu s teškoćama u razvoju i odrasloj osobi s invaliditetom, djetetu i mlađoj punoljetnoj osobi s problemima u ponašanju i osobi ovisnoj o alkoholu, drogi, kockanju i drugim oblicima ovisnosti, radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa koji obuhvaćaju usluge psihosocijalne rehabilitacije s ciljem usvajanja i razvoja socijalnih vještina.

Privremeni smještaj može se priznati roditelju djeteta s teškoćama u razvoju koje je upućeno na kraći rehabilitacijski program, radi njegovog aktivnog sudjelovanja u provođenju psihosocijalnog programa, prema utvrđenoj procjeni i programu pružatelja usluga, ali najduže do 15 dana tijekom kalendarske godine.

Privremeni smještaj može trajati dok traje potreba, a najduže do:

- godinu dana za dijete s teškoćama u razvoju ili osobu s invaliditetom
- tri godine za dijete i mlađu punoljetnu osobu s problemima u ponašanju i osobu ovisnu o alkoholu, drogi, kockanju i drugim oblicima ovisnosti.

6.26. Privremeni smještaj djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi

Odredbom čl. 91. st. 1. propisano je da djetetu, a posebno djetetu mlađem od sedam godina, centar za socijalnu skrb može priznati pravo na privremeni smještaj u dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici ili kod drugog pružatelja usluga iz članka 169. ovoga Zakona, samo u slučaju ako mu se u trenutku nastanka potrebe ne može osigurati smještaj u udomiteljskoj obitelji ili obiteljskom domu, dok traje potreba, a najdulje do šest mjeseci.

U slučaju potrebe za pružanjem tretmanskih ili zdravstvenih usluga koje nisu dostupne udomitelju, privremeni smještaj djeteta u dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici ili kod drugog pružatelja usluga iz članka 169. ovoga Zakona može trajati dulje od roka iz stavka 1. ovoga članka, a najdulje godinu dana.

Ako to interesi djeteta zahtijevaju, usluga privremenog smještaja priznaje se djetetu čiji roditelji zbog bolesti, neriješenog stambenog pitanja ili drugih životnih nedaća privremeno nisu u mogućnosti brinuti se o djetetu. Ovaj privremeni smještaj djeteta može trajati najdulje godinu dana.

(Člankom 169. propisano je - Udruga, vjerska zajednica, trgovačko društvo i druga domaća i strana pravna osoba te obrtnik, koji pored obavljanja svoje djelatnosti za koju je upisan u sudski registar ili kod drugog nadležnog tijela u skladu s posebnim zakonima pruža socijalne usluge, dužan je socijalne usluge pružati u zasebnoj organizacijskoj jedinici na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom, osim udruge registrirane isključivo za obavljanje socijalne djelatnosti koja socijalne usluge može pružati bez ustrojavanja zasebne organizacijske jedinice).

6.27. Privremeni smještaj u drugim slučajevima

Prema čl. 92. st. 1. privremeni smještaj priznaje se djetetu i odrasloj osobi, radi korištenja odmora njegovog roditelja njegovatelja, odnosno njegovatelja, u ukupnom trajanju od najviše 30 dana tijekom jedne kalendarske godine ili zbog privremene nesposobnosti za pružanje njege zbog bolesti roditelja njegovatelja odnosno njegovatelja dok traje potreba, a najdulje 60 dana tijekom jedne kalendarske godine.

Privremeni smještaj u udomiteljsku obitelj tijekom blagdana ili školskih praznika priznaje se djetetu i odrasloj osobi s invaliditetom smještenoj u dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici ili kod drugog pružatelja usluga iz članka 169. ovoga Zakona radi stjecanja iskustva obiteljskog okruženja, pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

Privremeni smještaj može se priznati djetetu i odrasloj osobi s invaliditetom radi postupne prilagodbe na dugotrajni smještaj izvan vlastite ili udomiteljske obitelji, najdulje na vrijeme od šest mjeseci.

Privremeni smještaj može se priznati djetetu i odrasloj osobi radi pripreme na izvaninstitucijsku skrb, najduže na vrijeme od šest mjeseci.

Privremeni smještaj može se priznati djetetu s teškoćama u razvoju i odrasloj osobi s invaliditetom najdulje do 21. godine života radi školovanja po posebnom programu izvan mjesta prebivališta, ako se školovanje ne može osigurati u mjestu prebivališta, a može trajati dok traje potreba za redovnim školovanjem.

6.28. Dugotrajni smještaj

Prema čl. 93. dugotrajni smještaj priznaje se korisniku kojem je tijekom duljeg vremenskog razdoblja potrebno osigurati intenzivnu skrb i zadovoljavanje drugih životnih potreba.

Djetetu bez roditelja, djetetu koje roditelji zanemaruju ili zlorabe svoje roditeljske dužnosti priznaje se dugotrajni smještaj u udomiteljskoj obitelji, obiteljskom domu ili organiziranom stanovanju.

Dugotrajni smještaj priznaje se osobi s invaliditetom, tjelesnim, mentalnim, intelektualnim ili osjetilnim oštećenjem, sukladno dobi, vrsti i stupnju oštećenja kada nije moguće osigurati skrb u obitelji pružanjem odgovarajućih izvaninstitucijskih oblika skrbi.

Dugotrajni smještaj priznaje se funkcionalno ovisnoj starijoj osobi i teško bolesnoj osobi kojoj je zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju prijeko potrebna stalna pomoć i njega druge osobe.

Dugotrajni smještaj priznaje se osobi nesposobnoj za rad koja se nalazi u posebno teškim životnim prilikama koje se ne mogu otkloniti primjenom drugih prava iz socijalne skrbi ili na drugi način.

Dugotrajni smještaj neće se priznati osobi koja ima sklopljen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, kojoj pomoć i njegu mogu pružiti članovi obitelji ili se pomoć i njega može osigurati na drugi način.

6.29. Organizirano stanovanje

Prema čl. 94. organizirano stanovanje je socijalna usluga kojom se jednoj ili više osoba tijekom 24 sata dnevno uz organiziranu stalnu ili povremenu pomoć stručne ili druge osobe, u stanu ili izvan stana, osiguravaju osnovne životne potrebe te socijalne, radne, kulturne, obrazovne, rekreacijske i druge potrebe.

Organiziranim stanovanjem smatra se i stanovanje u zajednici stambenih jedinica koje se nalaze na istoj lokaciji.

U jednoj stambenoj jedinici može stanovati najviše osam korisnika.

6.30. Cijene i sudjelovanje korisnika u plaćanju socijalnih usluga

Metodologiju za utvrđivanje cijena socijalnih usluga koje se pružaju u mreži socijalnih usluga pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi (čl. 95. st. 1.).

Domovi socijalne skrbi i centri za pružanje usluga u zajednici kojima je osnivač Republika Hrvatska pružaju socijalne usluge po cijeni koju sukladno pravilniku iz stavka 1. ovoga članka odredi ministar nadležan za poslove socijalne skrbi. Odluku o utvrđivanju cijena ovih usluga donosi ministar nadležan za poslove socijalne skrbi, koja se objavljuje u Narodnim novinama.

Cijenu usluga izvan mreže socijalnih usluga pružatelji socijalnih usluga određuju samostalno (čl. 96.).

Prema čl. 97. st. 1. korisnik – odrasla osoba koji socijalnu uslugu koristi na temelju rješenja centra za socijalnu skrb, dužan je sudjelovati u plaćanju cijene usluge svojim prihodom sukladno pravilniku iz članka 99. ovoga Zakona.

Korisnik iz stavka 1. ovoga članka čiji prihod nije dostatan za utvrđeni iznos sudjelovanja u plaćanju cijene usluge dužan je prodati imovinu koja ne služi njemu i članovima njegovog kućanstva za podmirenje osnovnih stambenih i drugih osnovnih životnih potreba.

Pri utvrđivanju prihoda kojima korisnik sudjeluje u plaćanju usluga iznos prihoda umanjuje se za iznos koji korisnik plaća za uzdržavanje nekog od članova obitelji prema propisima kojima se uređuju obiteljski odnosi, a korisniku prava na uslugu smještaja i organiziranog stanovanja umanjuje se i za iznos naknade za osobne potrebe korisnika.

Ako korisnik ne može u cijelosti ili djelomično platiti cijenu usluge na navedeni način cijenu usluge dužni su u cijelosti ili djelomično platiti zakonski obveznici uzdržavanja na temelju nagodbe sklopljene sa centrom za socijalnu skrb ili prema propisima kojima se uređuju obiteljski odnosi. Ako obveznici uzdržavanja ne izvršavaju obveze iz nagodbe centar za socijalnu skrb će pred nadležnim sudom pokrenuti postupak za naknadu troškova za pružene usluge.

Iznimno, osoba koja je obveznik uzdržavanja odrasle osobe nesposobne za rad nije dužna sudjelovati u cijeni usluge ako je njezin prihod ili prihod njezinog kućanstva manji od trostrukog iznosa zajamčene minimalne naknade za samca ili kućanstvo, utvrđenog sukladno članku 30. stavka 1. ovoga Zakona.

Ako se troškovi usluge iz stavka 1. ovoga članka ne mogu platiti na način ovim člankom plaćanje usluge tereti sredstva Ministarstva.

Odredbom čl. 98. st. 1. roditelji djeteta dužni su plaćati u cijelosti ili sudjelovati u plaćanju usluge koje dijete ostvaruje na temelju ovoga Zakona, sukladno pravilniku iz članka 99. ovoga Zakona, osim ako su roditelji korisnici zajamčene minimalne naknade.

Roditelji ili drugi obveznici uzdržavanja djeteta i centar za socijalnu skrb sklapaju nagodbu kojom utvrđuju plaćanje usluge. Nagodba ima snagu ovršne isprave. Ako roditelji ili drugi obveznici uzdržavanja ne žele sklopiti navedenu nagodbu, centar za socijalnu skrb će pred nadležnim sudom pokrenuti postupak za naknadu troškova pruženih usluga.

Dijete koje ima redoviti mjesečni prihod dužno je sudjelovati u plaćanju usluge koju ostvaruje na temelju ovoga Zakona, sukladno pravilniku iz članka 99. ovoga Zakona, a najviše do 50% prihoda. Dijete svojom imovinom ne sudjeluje u plaćanju usluga.

Odredbom čl. 99. propisano je da sudjelovanje korisnika u plaćanju cijene usluge i način plaćanja usluga pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

Nadležnost i postupak za priznavanje prava iz socijalne skrbi propisana je člancima 100. do 114. ovog Zakona.

7. ODGOJ I OBRAZOVANJE

7.1. Predškolski odgoj

Prema članku 20. Zakona o predškolskom odgoju i naobrazbi (NN 10/97,107/07. i 94/13) – prednost pri upisu u dječje vrtiće u vlasništvu lokalne uprave i samouprave ili u državnom vlasništvu imaju djeca roditelja žrtava i invalida domovinskog rata, djece iz obitelji s troje ili više djece, djeca zaposlenih roditelja, djeca s teškoćama u razvoju, djeca samohranih roditelja i djeca u udomiteljskim objektima, djeca u godini prije polaska u osnovnu školu i djeca roditelja koji primaju doplatu za djecu.

Način ostvarivanja prednosti pri upisu djece u dječji vrtić utvrđuje osnivač dječjeg vrtića svojim aktom.

U dječjem vrtiću ostvaruju se:

– redoviti programi njege, odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi djece rane i predškolske dobi koji su prilagođeni razvojnim potrebama djece te njihovim mogućnostima i

spособnostima, programi za djecu rane i predškolske dobi s teškoćama u razvoju, programi za darovitu djecu rane i predškolske dobi, programi na jeziku i pismu nacionalnih manjina, programi predškole i programi ranog učenja stranih jezika i drugi programi umjetničkog, kulturnog, vjerskog i sportskog sadržaja.

Programi za djecu predškolske dobi s teškoćama u razvoju organiziraju se po posebnim uvjetima i programu prema vrsti i stupnju teškoća u razvoju djeteta koji propisuje ministar nadležan za obrazovanje.

Vrstu i stupanj teškoće u razvoju djeteta te potrebu odgovarajućih uvjeta za njegu, odgoj i zaštitu djece s teškoćama u razvoju, na prijedlog liječnika primarne zdravstvene zaštite, utvrđuje stručno povjerenstvo ustrojeno prema zakonu kojim su uređeni odnosi u području socijalne skrbi.

Valja ukazati na članak 50. Zakona, u kojem se utvrđuje da se javnim potrebama smatraju, među ostalim, i programi odgoja i obrazovanja za djecu s teškoćama u razvoju, pa se shodno tome za ostvarivanje takvih programa dio sredstva osigurava u državnom proračunu.

7.2. Odgoj i obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi

Odredbom čl. 6. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN br. 87/08., 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 94/13, 136/14 – RUSRH I 152/14) propisano je da su načela obrazovanja na razini osnovnog i srednjeg obrazovanja, između ostalih, I da je osnovno školovanje obvezno za sve učenike u RH te da se odgoj i obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školo temelji se na jednakosti obrazovnih šansi za sve učenike prema njihovim sposobnostima.

Mreža školskih ustanova obuhvaća sve ustanove koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja na području za koje se mreža utvrđuje, sa svim objektima u kojima se provodi odgoj i obrazovanje. Mreža obvezno sadrži popis škola /ustanova u kojima se, između ostalog, izvode posebni programi za učenike s teškoćama i redoviti programi i posebni programi za djecu s teškoćama u posebnim razrednim odjelima, kao i popis ustanova koje su prostorno prilagođene osobama s invaliditetom.

Odredbom čl. 16. st. 7 za učenike s teškoćama koji osnovno i srednje obrazovanje ostvaruju u redovitim školama prema posebnim obrazovnim programima upisno se područje određuje prema najbližoj školi koja provodi obrazovanje prema odgovarajućem programu.

Odredbom čl. 19. st. 1. propisano je da u prvi razred obveznoga osnovnog obrazovanja upisuju se djeca koja do 1. travnja tekuće godine imaju navršenih šest godina života.

Iznimno od navedenog, a na zahtjev roditelja, sukladno rješenju ureda državne uprave, odnosno Gradskog ureda, u prvi razred može se upisati dijete koje do 31. ožujka tekuće godine nema navršenih šest godina života.

Iznimno od stavka 1. ovoga članka, a na zahtjev stručnog povjerenstva škole, sukladno rješenju ureda državne uprave, odnosno Gradskog ureda, djetetu se može odgoditi upis u prvi razred osnovne škole za jednu školsku godinu.

Dijete, odnosno učenik kojemu je zbog teškog oštećenja zdravlja onemogućeno redovito školovanje ili koje ima višestruke teškoće, a čiji su roditelji u skladu s posebnim propisima stekli pravo na status roditelja njegovatelja, odnosno dijete koje je s obzirom na vrstu, stupanj i težinu oštećenja steklo pravo na skrb izvan vlastite obitelji radi osposobljavanja na samozbrinjavanje u domu socijalne skrbi ili pravo na pomoć i njegu u kući, u sklopu kojeg se osigurava pružanje usluga psihosocijalne pomoći, može se privremeno osloboditi upisa u prvi razred osnovne škole, odnosno privremeno osloboditi već započetog školovanja, u kom slučaju roditelj podnosi zahtjev uredu državne uprave, odnosno Gradskom uredu.

Nastava u kući, odnosno zdravstvenoj ustanovi

Odredbom čl. 42. st. 1. za učenike koji zbog većih motoričkih teškoća ili kroničnih bolesti ne mogu polaziti nastavu, škola uz odobrenje Ministarstva organizira nastavu u kući, odnosno zdravstvenoj ustanovi ako se učenik nalazi na dužem liječenju te omogućava polaganje predmetnog ili razrednog ispita. Nastava u ovom slučaju može se provoditi u obliku nastave na daljinu (virtualna nastava), korištenjem sredstava elektroničke komunikacije. Škola u okviru raspoloživih sredstava osigurava učenicima koji na ovaj način imaju nastavu, odgovarajuća pomagala za provođenje nastave na daljinu.

Učenici s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama

Odredbom čl. 62. st. 1. propisano je da su učenici s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama daroviti učenici i učenici s teškoćama. Obrazovanje učenika s posebnim odgojno-obrazovnim

potrebama provodi se u skladu s ovim Zakonom, ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

Učenici s teškoćama

Odredbom čl. 65. st. 1. propisano je da su učenici s teškoćama:

- učenici s teškoćama u razvoju,
- učenici s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima,
- učenici s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturalnim i jezičnim čimbenicima.

Posebne nastavne planove i programe za školovanje učenika s teškoćama u razvoju donosi ministar.

Vrstu teškoća, primjeren program školovanja i primjeren oblik pomoći za pojedinog učenika utvrđuje povjerenstvo iz članka 20. ovog Zakona.

Sigurnost i zaštita zdravlja u školskim ustanovama

Prema čl. 67. st. 1. školske ustanove dužne su:

- stvarati uvjete za zdrav mentalni i fizički razvoj te socijalnu dobrobit učenika,
- sprječavati neprihvatljive oblike ponašanja,
- brinuti se o sigurnosti učenika,
- osigurati uvjete za uspješnost svakog učenika u učenju,
- brinuti se o zdravstvenom stanju učenika i o tome obavještavati nadležnog liječnika škole – specijalistu školske medicine i roditelje,
- pratiti socijalne probleme i pojave kod učenika i poduzimati mjere za otklanjanje njihovih uzroka i posljedica, u suradnji s tijelima socijalne skrbi odnosno drugim nadležnim tijelima,
- voditi evidenciju o neprihvatljivim oblicima ponašanja učenika,
- pružati savjetodavni rad učenicima.

Obveza zaštite prava učenika

Odredbom čl. 70. propisano je da učitelji, nastavnici, stručni suradnici i ostali radnici u školskim ustanovama dužni su poduzimati mjere zaštite prava učenika te o svakom kršenju tih prava, posebice o oblicima tjelesnog ili duševnog nasilja, spolne zloporabe, zanemarivanja ili nehajnog postupanja, zlostavljanja ili izrabljivanja učenika, odmah izvijestiti ravnatelja školske ustanove koji je to dužan javiti tijelu socijalne skrbi, odnosno drugom nadležnom tijelu. Način postupanja učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima, propisuje ministar.

Praćenje i ocjenjivanje učeničkih postignuća

Ocjene učenika s teškoćama iskazuje se opisno ili brojčano, ovisno o programu u koji je uključen. Način praćenja i ocjenjivanja učenika propisuje ministar. (čl. 72.)

Prema odredbi čl. 69. za učenike s teškoćama u razvoju osigurava se prijevoz od mjesta stanovanja do škole i nazad bez obzira na udaljenost i prijevoz pratitelja kada je zbog vrste i stupnja teškoća pratitelj potreban, a sukladno rješenju o primjerenom obliku školovanja.

Odredbom čl. 80. propisano je ako učenik zbog zdravstvenog stanja ne može sudjelovati u određenoj školskoj aktivnosti ili bi to sudjelovanje štetilo njegovu zdravlju, može se privremeno ili trajno osloboditi od pohađanja nastavnog predmeta ili sudjelovanja u određenim nastavnim sadržajima, ako ti nastavni sadržaji nisu iz osnovnih predmeta struke.

Odluku o oslobađanju učenika donosi učiteljsko vijeće odnosno nastavničko vijeće na prijedlog liječnika primarne zdravstvene zaštite.

Učeniku koji je tijekom cijele nastavne godine oslobođen pohađanja nastave određenog nastavnog predmeta, završna ocjena za taj predmet ne upisuje se u javnu ispravu već se upisuje da je oslobođen.

Odredbom čl. 142. propisano je da se u državnom proračunu osiguravaju sredstva za financiranje školskih ustanova čiji je osnivač Republika Hrvatska ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, i to, između ostalog, i za:

- rashode za izgradnju, dogradnju i rekonstrukcije školskog prostora školskih ustanova za djecu s teškoćama,
- povećane troškove prijevoza, posebna nastavna sredstva te troškove financiranja prehrane, kao i troškova prehrane i smještaja u učeničkom domu za školovanje učenika s teškoćama,
- troškova stručnih timova koji školi pružaju pomoć za rad s učenicima s teškoćama.

Odredbom čl. 143. st. 5. propisano je da se u proračunu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu osigurati i sredstva za sufinanciranje, između ostalog, i za financiranje škola čiji je osnivač Republika Hrvatska ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, i to za troškove stručnih timova koji školi pružaju pomoć za rad s učenicima s teškoćama.

7.3. Asistent u nastavi

Člankom 99. st. 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj 87/2008., 86/2009., 92/2010., 105/2010., 90/2011., 16/2012., 86/2012. i 94/2013.) propisano je da zbog ispunjavanja posebnih potreba učenika s teškoćama u razvoju, školska ustanova može na prijedlog osnivača a uz suglasnost Ministarstva, u odgojno-obrazovni proces uključiti pomoćnike u nastavi ili stručno komunikacijske posrednike koji nisu samostalni nositelji odgojno-obrazovne i/ili nastavne djelatnosti. Na osobe iz ovog stavka ne primjenjuju se odredbe članka 107. ovog Zakona (zasnivanje radnog odnosa). Način uključivanja i obavljanja poslova pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika te uvjete koje moraju ispunjavati propisuje ministar pravilnikom.

Budući načini osiguravanja sredstva za pomoć pomoćnika u nastavi nisu sustavno riješeni do sada su se rješavala iz sredstava proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, iz mjere Ministarstva rada i mirovinskog sustava koju provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje pod nazivom "Mladi za mlade – pomagači u nastavi", iz mjere Ministarstva rada i mirovinskog sustava koju provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje pod nazivom "Pomoć sebi i drugima" – zapošljavanje kroz pojedinačne projekte javnih radova, iz mjere Ministarstva rada i mirovinskog sustava koju provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje pod nazivom "Rad i staž" – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, te iz sredstava organizacije civilnog društva/udruge osiguranih u tu svrhu.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta izdaje suglasnosti za angažiranje pomoćnika u nastavi osnivaču na temelju upućenog zahtjeva i dostavljene dokumentacije, a ona sadrži: rješenje o primjerenom programu školovanja za učenika s teškoćama, opis teškoća učenika i razred koji učenik polazi, program rada i tjedno zaduženje pomoćnika u nastavi te očitovanje onoga tko će financirati rad pomoćnika u nastavi.

8. ZAPOŠLJAVANJE I RAD

Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN br. 157/13. I 152/14) radi zaštite osoba s invaliditetom propisuju prava osoba s invaliditetom na profesionalnu rehabilitaciju, zapošljavanje i rad te uređuje zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada i pod posebnim uvjetima, osnivanje, djelatnost te upravna i stručna tijela u centru za profesionalnu rehabilitaciju, integrativnoj radionici i zaštitnoj radionici,

mjere za poticanje zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom, djelatnost i nadležnost Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom te odgovornost za povrede odredaba ovoga Zakona.

8.1. Osoba s invaliditetom (definicija)

Odredbom čl. 3. propisano je da je osoba s invaliditetom osoba koja ima dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima.

Osoba s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti je osoba čiji invaliditet u odnosu na sposobnosti osobe bez invaliditeta jednake ili slične životne dobi, jednake ili slične naobrazbe, u jednakim ili sličnim uvjetima rada, na jednakim ili sličnim poslovima ima za posljedicu smanjenu mogućnost radno se osposobiti i zaposliti.

Iznimno, osobom s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti smatra se i osoba s invaliditetom čiji je radni učinak u granicama očekivanog, ali se na temelju smanjenih stvarnih i procijenjenih općih sposobnosti takve osobe ocijeni da je to u interesu očuvanja njezinih tjelesnih, osjetilnih i mentalnih sposobnosti.

8.2. Profesionalna rehabilitacija

Odredbom čl. 4. pravo na profesionalnu rehabilitaciju stječe osoba s invaliditetom kojoj je nadležno tijelo vještačenja utvrdilo preostalu radnu sposobnost.

Pravo na profesionalnu rehabilitaciju je pravo osobe s invaliditetom na korištenje usluga centra za profesionalnu rehabilitaciju utvrđenih individualnim planom profesionalne rehabilitacije.

Osoba s invaliditetom ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju po općim programima, a ako je to potrebno zbog vrste i težine invaliditeta ili uspješnosti rehabilitacijskog procesa i u posebnim školama i ustanovama za profesionalnu rehabilitaciju, po prilagođenim ili posebnim programima.

Profesionalna rehabilitacija, po općim programima, obuhvaća sljedeće mjere i aktivnosti: sudjelovanje u utvrđivanju preostalih radnih i općih sposobnosti, profesionalno informiranje, savjetovanje i procjenu profesionalnih mogućnosti, analizu tržišta rada, mogućnosti

zapošljavanja i uključivanja u rad, procjenu mogućnosti izvođenja, razvoja i usavršavanja programa profesionalnog osposobljavanja, radno osposobljavanje, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i programe za održavanje i usavršavanje radnih i radno-socijalnih vještina i sposobnosti u razdoblju do zapošljavanja, informiranje i savjetovanje o pomoćnoj tehnologiji u učenju i radu, pojedinačne i skupne programe za unaprjeđenje radno-socijalne uključenosti u zajednicu, savjetodavne prijedloge o primjeni različitih tehnologija i tehnika u učenju i radu uz procjenu mogućnosti primjene, pretprofesionalno učenje, planiranje i primjenu odabrane tehnologije, razvoj motivacije i osposobljavanje osobe s invaliditetom u korištenju odabrane tehnologije, tehničku pomoć, podršku, praćenje i procjenu rezultata, informiranje i podršku u izvorima financiranja.

Trajanje profesionalne rehabilitacije ovisi o preostalim radnim sposobnostima i složenosti njezinog organiziranja i izvođenja. Profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom organizira i izvodi centar za profesionalnu rehabilitaciju samostalno ili u suradnji sa srednjoškolskom ustanovom ili drugom pravnom osobom koja ispunjava uvjete za osposobljavanje propisane ovim i drugim zakonom. Praktični dio osposobljavanja za rad u tijeku profesionalne rehabilitacije izvodi se kod poslodavca, prvenstveno na otvorenom tržištu rada, u centru za profesionalnu rehabilitaciju, a iznimno u specijaliziranoj obrazovnoj ustanovi.

Ministar nadležan za rad pravilnikom će propisati uvjete korištenja prava na profesionalnu rehabilitaciju, način izvođenja, cijenu usluge te nadzor nad provođenjem profesionalne rehabilitacije.

Odredbom čl. 5. Propisano je da o pravu na profesionalnu rehabilitaciju nezaposlenih osoba s invaliditetom odlučuje u prvom stupnju područna ustrojstvena jedinica Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u kojoj je nezaposlena osoba s invaliditetom prijavljena kao nezaposlena. Postupak za ostvarivanje ovog prava pokreće se na zahtjev osobe s invaliditetom, njezinih roditelja, zakonskog zastupnika ili skrbnika. Zahtjevu se prilaže dokaz o utvrđenom invaliditetu i o preostaloj radnoj sposobnosti. O žalbi protiv prvostupanjskog rješenja područne ustrojstvene jedinice odlučuje ministarstvo nadležno za rad.

Prema čl. 6. uvjeti i način provedbe profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom uređuju se ugovorom između naručitelja usluge i centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Postupak profesionalne rehabilitacije pokreće i financira naručitelj usluge, koji može biti: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, ministarstvo nadležno za socijalnu politiku putem centara za socijalnu skrb, osiguravajuće društvo, poslodavac, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, privatni naručitelj (osoba s invaliditetom, roditelj, zakonski zastupnik, skrbnik).

Postupak profesionalne rehabilitacije može pokrenuti i financirati jedan ili više naručitelja usluge. U tom slučaju sklapa se ugovor o međusobnim pravima i obvezama.

8.3. Zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom

Odredbom čl. 7. propisano je da osobe s invaliditetom mogu se zaposliti na otvorenom tržištu rada ili pod posebnim uvjetima uz obvezu osiguranja razumne prilagodbe radnog mjesta od strane poslodavca.

Razumna prilagodba radnog mjesta znači potrebnu i odgovarajuću prilagodbu i podešavanja, koja ne predstavljaju nerazmjerno ili neprimjereno opterećenje, da bi se u pojedinačnom slučaju, tamo gdje je to potrebno, osobama s invaliditetom osiguralo zapošljavanje i rad na ravnopravnoj osnovi s drugima.

Na otvorenom tržištu rada osoba s invaliditetom može se zaposliti:

- bez korištenja financijske potpore ili stručne podrške jer je u cijelosti osposobljena za rad na određenom radnom mjestu u odnosu na njezin invaliditet i utvrđenu preostalu radnu sposobnost (zapošljavanje bez potpore ili podrške)
- uz korištenje određene financijske potpore, radi prevladavanja teškoća vezanih uz njezin invaliditet, što je utvrđeno nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (zapošljavanje uz potporu)
- uz korištenje određene stručne podrške, radi prevladavanja teškoća vezanih uz njezin invaliditet, što je utvrđeno nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (zapošljavanje uz podršku)
- uz korištenje određene financijske potpore i stručne podrške, radi prevladavanja teškoća vezanih uz njezin invaliditet, što je utvrđeno nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (zapošljavanje uz potporu i podršku).

Pod posebnim uvjetima zapošljavanja osoba s invaliditetom može se zaposliti:

- u ustanovi ili trgovačkom društvu osnovanom radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada (u daljnjem tekstu: integrativna radionica) temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju
- u ustanovi ili trgovačkom društvu osnovanom radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti u integrativnoj radionici (u daljnjem tekstu: zaštitna radionica) temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju.

8.4. Kvotno zapošljavanje

Odredbom čl. 8. propisane su obveze poslodavca. Tako je st. 1. ovog članka navedeno da poslodavci koji zapošljavaju najmanje 20 radnika, osim stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava, integrativnih radionica i zaštitnih radionica, dužni su zaposliti, na primjerenom radnom mjestu prema vlastitom odabiru, u primjerenim radnim uvjetima, određeni broj osoba s invaliditetom, ovisno o ukupnom broju zaposlenih radnika i djelatnosti koju obavljaju.

Kvota iz stavka 1. ovoga članka može biti različita, ali ne može biti manja od 2% niti veća od 6% od ukupnog broja zaposlenih radnika kod poslodavca koji je obveznik kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom.

U ispunjavanje obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom ubrajaju se zaposlene osobe s invaliditetom, učenici s teškoćama u razvoju i studenti s invaliditetom na praksi kod poslodavca, rehabilitanti na praksi kod poslodavca, studenti s invaliditetom zaposleni temeljem ugovora o djelu redovitog studenta, osobe s invaliditetom na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa te osobe s invaliditetom čije redovno obrazovanje poslodavac stipendira. U ispunjavanje obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom ubraja se i sklapanje ugovora o poslovnoj suradnji s osobom s invaliditetom koja se samozapošljava.

Dokaze o ispunjavanju obveze navedenog kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom poslodavci su dužni dostaviti Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom u roku od sedam dana od dana ispunjenja te obveze.

Prema čl. 9. st. 1. tijela državne uprave, tijela sudbene vlasti, tijela državne vlasti i druga državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne

(regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: tijela javne uprave) te javne službe, javne ustanove, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe s javnim ovlastima dužni su prilikom zapošljavanja osobi s invaliditetom dati prednost pod jednakim uvjetima.

8.5. Prednost pri zapošljavanju osoba s invaliditetom

Da bi ostvarila pravo prednosti pri zapošljavanju, osoba s invaliditetom dužna je uz prijavu, odnosno ponudu na javni natječaj ili oglas pozvati se na to pravo te priložiti sve dokaze o ispunjavanju traženih uvjeta, kao i dokaz o invaliditetu.

Dokazom o invaliditetu, u smislu ovoga Zakona, smatraju se javne isprave o invaliditetu na temelju kojih se osoba može upisati u očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom iz članka 13. ovoga Zakona.

U slučaju kada dvije ili više osoba ispunjavaju uvjete propisane javnim natječajem ili oglasom, a ostvaruju pravo na prednost pri zapošljavanju prema ovom Zakonu, poslodavac samostalno donosi odluku o izboru kandidata, uzimajući u obzir potrebe posla, rezultate postignute u postupku ocjenjivanja kandidata te interes i motivaciju kandidata.

Provedbu za tijela javne uprave nadzire upravna inspekcija, a za druge navedene pravne osobe nadležna inspekcija koja je po posebnim propisima ovlaštena za nadzor u vezi sa zapošljavanjem.

Osoba s invaliditetom koja ne bude primljena u tijela javne uprave, ako smatra da joj je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju, može podnijeti žalbu na rješenje o prijmu u službu izabranog kandidata.

Osoba s invaliditetom koja smatra da joj je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju u tijelu javne uprave može u roku od 15 dana od dana podnošenja žalbe podnijeti zahtjev upravnoj inspekciji za provedbu inspeksijskog nadzora.

Upravna inspekcija obvezna je u roku od osam dana od dana primitka zahtjeva za nadzor obavijestiti donositelja rješenja o prijmu u službu o pokretanju postupka inspeksijskog nadzora radi ostvarenja prava prednosti pri zapošljavanju.

Rješenje o rasporedu doneseno prije okončanja postupka inspekcijskog nadzora upravna inspekcija oglasit će ništavim.

Upravna inspekcija, po provedbi inspekcijskog nadzora, ovlaštena je u slučaju postojanja povrede prava prednosti pri zapošljavanju rješenjem poništiti rješenje o prijmu u službu. Protiv rješenja upravnog inspektora žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

Ako upravna inspekcija utvrdi da u postupku prijema nije izvršena povreda prava, pisano će izvijestiti podnositelja zahtjeva za nadzor i čelnika tijela o rezultatima provedenog inspekcijskog nadzora u roku od osam dana od dana provedbe inspekcijskog nadzora.

Pravna osoba obvezna je u roku od 15 dana od dana sklapanja ugovora o radu s izabranim kandidatom o istome obavijestiti osobu s invaliditetom koja je po raspisanom javnom natječaju ili oglasu podnijela prijavu, odnosno ponudu za to radno mjesto, te se pozvala na pravo prednosti pri zapošljavanju, a udovoljavala je uvjetima iz objavljenog javnog natječaja, odnosno oglasa.

Osoba s invaliditetom koja smatra da joj je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju u pravnoj osobi može podnijeti zahtjev nadležnoj inspekciji za provedbu nadzora u roku od 15 dana od dana dostave obavijesti.

U slučaju zasnivanja radnog odnosa sklapanjem ugovora o radu s izabranim kandidatom, nadležna inspekcija obvezna je razmotriti zahtjev osobe s invaliditetom u roku predviđenom zakonom kojim je reguliran upravni postupak.

Ako nadležna inspekcija utvrdi da je sklapanjem ugovora o radu povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju osobe s invaliditetom, rješenjem će utvrditi povredu prava prednosti pri zapošljavanju. Izvršno rješenje kojim je utvrđena povreda prava prednosti pri zapošljavanju predstavlja osnovu za otkaz ugovora o radu čijim je sklapanjem to pravo povrijeđeno.

U slučaju iz prethodnog stavka pravna osoba obvezna je s osobom kojoj je rješenjem utvrđena povreda prava prednosti pri zapošljavanju sklopiti ugovor o radu u roku od osam dana od otkaza ugovora čijim je sklapanjem povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju.

Ako pravna osoba u navedenom roku ne sklopi ugovor o radu s osobom kojoj je rješenjem utvrđena povreda prava prednosti pri zapošljavanju, smatra se da je ugovor o radu sklopljen po sili zakona.

Prednost pri zapošljavanju ne mogu ostvariti osobe s invaliditetom kojima je radni odnos kod posljednjeg poslodavca prestao krivnjom radnika ili im je služba neposredno prije prijave na javni natječaj ili oglas prestala temeljem izvršnog rješenja o: izrečenoj kazni prestanka službe, otkazu službe ako nisu zadovoljile na probnom radu I izvanrednom otkazu službe.

Pod pojmom prestanka radnog odnosa kod posljednjeg poslodavca krivnjom radnika smatra se otkaz ugovora o radu zbog nezadovoljavanja na probnom radu, otkaz ugovora o radu uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika i izvanredni otkaz ugovora o radu zbog osobito teške povrede obveze iz radnog odnosa ili neke druge osobito važne činjenice.«.

Odredbom čl. 10. propisano je da poslodavci (iz članka 8. st. 1.) koji ne ispunjavaju obvezu kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom obveznici su novčane naknade te obveznici obračunavanja i plaćanja novčane naknade, na način i pod uvjetima propisanim ovim člankom.

8.6. Samozapošljavanje osoba s invaliditetom

Prema čl. 11. pod samozapošljavanjem osoba s invaliditetom, u smislu ovoga Zakona, smatra se: osnivanje trgovačkog društva i zapošljavanje u tom trgovačkom društvu, osnivanje zadruge i zapošljavanje u toj zadruzi, osnivanje udruge i zapošljavanje u toj udruzi, obavljanje obrta, obavljanje domaće radinosti ili sporednog zanimanja, obavljanje djelatnosti slobodnog zanimanja (profesionalne djelatnosti) te obavljanje djelatnosti poljoprivrede i šumarstva.

8.7. Trajanje otkaznog roka i plaćenog godišnjeg odmora

Odredbom čl. 12. Propisano je da osoba s invaliditetom zasniva radni odnos sklapanjem ugovora o radu ili na drugi način predviđen posebnim propisima i time stječe prava i preuzima obveze iz radnog odnosa i u vezi s radnim odnosom iz ovoga Zakona, općih propisa o radu i drugih propisa.

Najmanje trajanje otkaznog roka propisano općim propisom o radu za osobu s invaliditetom dodatno se uvećava za mjesec dana, osim ako je otkaz skrivila ta osoba.

Osoba s invaliditetom ima za svaku kalendarsku godinu pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje pet tjedana.

8.8. Osiguranje razumne prilagodbe

Poslodavac je dužan osigurati odgovarajuće oblike razumne prilagodbe u vezi s prilagođavanjem radnog mjesta, radnog vremena, dužine trajanja i načina praćenja prilagođavanja, stručnog nadzora te ocjenjivanja radnih sposobnosti individualnim potrebama osobe s invaliditetom koja se zapošljava.

8.9. Programi socijalnog uključivanja

Prema odredbi čl. 14. programi socijalnog uključivanja su programi namijenjeni osiguravanju stručne podrške i razvijanju radnih sposobnosti osoba s invaliditetom.

U programe socijalnog uključivanja uključuju se osobe s invaliditetom koje se vode u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i koje su temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju procijenjene kao privremeno nezapošljive, a uključivanjem u programe za održavanje i usavršavanje radnih i radno-socijalnih vještina i sposobnosti može se očekivati njihovo zapošljavanje. U programe socijalnog uključivanja ove osobe s invaliditetom upućuje Hrvatski zavod za zapošljavanje, temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Ministar nadležan za socijalnu politiku pravilnikom će propisati programe socijalnog uključivanja.

8.10. Centar za profesionalnu rehabilitaciju

Odredbom čl. 18. propisano je da je Centar za profesionalnu rehabilitaciju prema ovom Zakonu ustanova osnovana u svrhu organiziranja i izvođenja profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom prema odredbi članka 4. stavka 4. ovoga Zakona. Osnivaju ga Republika Hrvatska i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave s jednakim osnivačkim pravima a iznimno ga mogu zajednički osnovati Republika Hrvatska, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i druga pravna osoba.

Centar za profesionalnu rehabilitaciju može osnovati integrativnu radionicu i zaštitnu radionicu.

Centar za profesionalnu rehabilitaciju može posredovati pri zapošljavanju korisnika tijekom i nakon provedene profesionalne rehabilitacije. Može u posebno izdvojenim organizacijskim jedinicama provoditi i programe socijalnog uključivanja za osobe s invaliditetom. Ministar nadležan za rad pravilnikom će propisati uvjete za osnivanje i rad centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Prema čl. 18. integrativna radionica je ustanova ili trgovačko društvo koje se osniva radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada te ispunjava kadrovske, tehničke, organizacijske uvjete propisane pravilnikom iz članka 23. ovoga Zakona, a zapošljava najmanje 40% osoba s invaliditetom u odnosu na ukupni broj zaposlenih.

Osobe s invaliditetom zapošljavaju se u integrativnoj radionici temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Odredbom čl. 20. zaštitna radionica je ustanova ili trgovačko društvo koja se osniva radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti u integrativnim radionicama, te ispunjava kadrovske, tehničke, organizacijske uvjete propisane pravilnikom iz članka 23. ovoga Zakona, a zapošljava najmanje 51% osoba s invaliditetom u odnosu na ukupni broj zaposlenih, isključivo na zaštitnim radnim mjestima. Osobe s invaliditetom zapošljavaju se u zaštitnoj radionici temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Prema čl. 21. zaštitnu radionicu mogu pojedinačno ili zajednički osnovati jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačko društvo, centar za profesionalnu rehabilitaciju, Hrvatski zavod za zapošljavanje, udruga osoba s invaliditetom, udruga poslodavaca, sindikat, humanitarna udruga, vjerska zajednica ili druga fizička i pravna osoba, uz pribavljeno mišljenje Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i uz suglasnost ministarstva nadležnog za rad. Sredstva za rad osigurava osnivač.

Poslodavac može osnovati posebnu radnu jedinicu za zapošljavanje osoba s invaliditetom ako je aktom poslodavca osnovana kao posebna obračunska jedinica. Radna jedinica za zapošljavanje osoba s invaliditetom ostvarit će status zaštitne, odnosno integrativne radionice ako ispunjava uvjete za zaštitnu, odnosno integrativnu radionicu propisane ovim Zakonom te ako zapošljava

najmanje pet osoba s invaliditetom. U slučaju da radna jedinica ostvari status zaštitne, odnosno integrativne radionice, na nju se na odgovarajući način primjenjuju odredbe ovoga Zakona i drugih propisa koji se odnose na zaštitnu, odnosno integrativnu radionicu (čl. 22.).

Ministar nadležan za rad pravilnikom će propisati uvjete za osnivanje i rad integrativne radionice i zaštitne radionice (čl. 23.).

8.11. Olakšice i poticaji pri zapošljavanju osoba s invaliditetom

Odredbom čl. 29. st. 1. poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava može ostvariti pravo na olakšice, i to:

1. pravo na porezne olakšice predviđene posebnim propisima
2. pravo na poticaje predviđene posebnim ugovorom o zapošljavanju osoba s invaliditetom sklopljenim s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, nadležnom službom socijalne skrbi, jedinicom lokalne i područne (regionalne) samouprave ili s drugim poslodavcem
3. pravo na poticaje pri zapošljavanju osoba s invaliditetom koje osigurava Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i
4. pravo na druge novčane poticaje.

Ministar nadležan za rad pravilnikom će propisati vrstu, visinu, uvjete i način ostvarivanja poticaja iz stavka 1. točke 3. ovoga članka.

Radi utvrđivanja ispunjenja uvjeta za ostvarivanje prava na poticaje iz stavka 1. točke 3. ovoga članka Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i ministarstvo nadležno za financije će, prema posebnom propisu o zaštiti osobnih podataka, dostavljati podatke Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.«.

Prema čl. 30. integrativne radionice i zaštitne radionice mogu ostvariti pravo na subvenciju plaće po svakoj zaposlenoj osobi s invaliditetom koju isplaćuje Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Visina, uvjeti i način ostvarivanja subvencije plaće iz stavka 1. ovoga članka propisuju se pravilnikom iz članka 29. stavka 2. ovoga Zakona.

Odredbom čl. 32. Propisano je da centar za profesionalnu rehabilitaciju, integrativna radionica i zaštitna radionica mogu primati pomoć i darove u novcu ili materijalnim sredstvima. Namjenu pomoći, odnosno dara određuje darovatelj. Pomoć i darovi u novcu ne smiju se koristiti za isplate radnicima koje se prema poreznim propisima smatraju dohotkom.

Pomoć i darove u novcu ili drugim materijalnim sredstvima centar za profesionalnu rehabilitaciju, integrativna radionica i zaštitna radionica vodi i koristi kao sredstva posebne namjene, te se vode na posebnom računu. Korisnici sredstava posebnog računa dužni su za svaku financijsku godinu donijeti i dostaviti Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom financijsko izvješće o prihodima i rashodima sredstava posebne namjene. Novčana sredstva posebne namjene koja nisu iskorištena u svrhu za koju su namijenjena, moraju se utrošiti u poboljšanje uvjeta rada osoba s invaliditetom ili stvaranje uvjeta za otvaranje radnih mjesta za osobe s invaliditetom.

8.12. Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Odredbom čl. 33. st. 1. propisano je da je Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Zavod) je javna ustanova, sa sjedištem u Zagrebu.

Prema čl. 47. danom upisa u sudski registar Zavod će preuzeti sredstva, prava i obveze, poslove, te radnike Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Zavod obavlja poslove iz svoje djelatnosti u središnjoj ustrojstvenoj jedinici i područnim ustrojstvenim jedinicama. Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda je Središnji ured, sa sjedištem u Zagrebu (čl. 35.)

Prema odredbi čl. 37. Zavod obavlja sljedeće poslove: – vještačenje u prvom i drugom stupnju u postupcima radi ostvarivanja prava iz područja socijalne skrbi, mirovinskog osiguranja, zdravstva, obrazovanja, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, zaštite ratnih i civilnih žrtava rata, te drugim područjima u kojima se ostvaruju određena prava na temelju vještačenja, odnosno na temelju nalaza i mišljenja tijela vještačenja

- davanje prijedloga i stručnih mišljenja vezanih uz provođenje vještačenja
- praćenje, organiziranje i unapređivanje poslova vještačenja
- izobrazba s područja vještačenja
- provođenje politike razvitka i unapređivanja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom
- organiziranje izobrazbe i seminara za poslodavce i stručne osobe za radno osposobljavanje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom
- kontinuirana suradnja s poslodavcima u svrhu analiziranja i utvrđivanja mogućnosti zapošljavanja osoba s invaliditetom
- isplata poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom iz članka 29. stavka 1. točke 3. i subvencija plaća iz članka 30. stavka 1. ovoga Zakona (u daljnjem tekstu: poticaji pri zapošljavanju osoba s invaliditetom)
- financiranje ili sufinanciranje programa i projekata za poticanje zapošljavanja i za održavanje zaposlenosti osoba s invaliditetom
- vođenje evidencije o poslodavcima koji su obveznici kvotnog sustava zapošljavanja osoba s invaliditetom
- utvrđivanje obveze i obračunavanje iznosa novčane naknade
- provođenje kampanje i senzibiliziranje javnosti na potrebu zapošljavanja osoba s invaliditetom i ukazivanje na njihovu ravnopravnost s drugima
- organiziranje godišnjeg stručnog skupa s ciljem analiziranja funkcioniranja sustava
- razvijanje međunarodne suradnje i razmjene iskustva na područjima svog djelovanja..
- stručni nadzor nad radom centra za profesionalnu rehabilitaciju, integrativne radionice i zaštitne radionice
- druge poslove utvrđene odredbama ovoga Zakona, posebnih propisa, Statutom i aktima Zavoda.

8.13. Nadzor nad primjenom zakona

Odredbom čl. 40 propisano je da nadzor nad primjenom ovoga Zakona i na temelju njega donesenih propisa obavlja ministarstvo nadležno za rad, ako drugim zakonom nije drukčije određeno dok inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona i na temelju njega donesenih propisa obavljaju inspekcije tijela državne uprave u okviru svoje nadležnosti.

8.14. Prekršajne odredbe

Odredbom čl. 41. st. 1. propisane su novčane kazne od 5.000,00 kn do 30.000,00 kn poslodavac pravna osoba za sljedeće prekršaje: 1. ako prilikom zapošljavanja ne da prednost osobi s invaliditetom (članak 9. stavak 1.), 2. ako u roku od 15 dana nakon sklapanja ugovora o radu s izabranim kandidatom o istome ne obavijesti osobu s invaliditetom koja je po raspisanom javnom natječaju ili oglasu podnijela prijavu, odnosno ponudu za to radno mjesto, te se pozvala na pravo prednosti pri zapošljavanju, a udovoljavala je uvjetima iz objavljenog javnog natječaja, odnosno oglasa (članak 9. stavak 12.), 3. ako s osobom kojoj je rješenjem iz članka 9. stavka 15. ovoga Zakona utvrđena povreda prava prednosti pri zapošljavanju ne sklopi ugovor o radu u roku od osam dana od otkaza ugovora čijim je sklapanjem povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju (članak 9. stavak 16.)«. 4. ako je obveznik novčane naknade, a ne obračuna i ne uplati novčanu naknadu u visini i roku propisanim ovim Zakonom (članak 10. stavci 1., 2. i 3.), 5. ako prema osobi s invaliditetom postupi protivno odredbama članka 12. ovoga Zakona, 6. ako sredstva posebne namjene koristi protivno namjeni koju odredi darovatelj (članak 32. stavak 2.), 7. ako sredstva posebne namjene koristi za isplate radnicima koje se prema poreznim propisima smatraju dohotkom (članak 32. stavak 3.), 8. ako sredstva posebne namjene ne vodi na posebnom računu (članak 32. stavak 5.), 9. ako ne donese ili ne dostavi godišnje financijsko izvješće o sredstvima posebne namjene (članak 32. stavak 5.), 10. ako neiskorištena novčana sredstva posebne namjene ne utroši u poboljšanje uvjeta rada osoba s invaliditetom ili stvaranje uvjeta za otvaranje radnih mjesta za osobe s invaliditetom (članak 32. stavak 6.).

Novčanom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. točaka 4. i 5. ovoga članka kaznit će se poslodavac fizička osoba.«.

Novčanom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se odgovorna osoba pravne osobe.

(Novčanom kaznom od 1.000,00 do 5000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. točke 1. ovoga članka kaznit će se odgovorne osobe u tijelima javne uprave.«.

8.15. Poticaji pri zapošljavanju osoba s invaliditetom

Ministarstvo rada i mirovinskog sustava na temelju članka 29. stavka 2. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN br. 157/13), ministar nadležan za rad donio je Pravilnik o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom, kojim je propisane vrsta, visina, uvjeti i način ostvarivanja poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN br. 44/14. i 2/15) koje osigurava i isplaćuje Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Zavod).

Prema čl. 2. ovog Pravilnika poticaje pri zapošljavanju osoba s invaliditetom propisane ovim Pravilnikom, poslodavac može ostvariti za osobe s invaliditetom koje su upisane u očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom.

Odredbom čl. 3. propisano je da poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada te osoba s invaliditetom koja se samozapošljava može ostvariti sljedeće poticaje:

1. subvenciju plaće osobe s invaliditetom,
2. sufinanciranje troškova obrazovanja osobe s invaliditetom,
3. sufinanciranje troškova prilagodbe mjesta rada osobe s invaliditetom,
4. sufinanciranje troškova prilagodbe uvjeta rada za osobu s invaliditetom,
5. sufinanciranje kamata na kreditna sredstva namijenjena nabavi strojeva, opreme, alata ili pribora potrebnog za zapošljavanje osobe s invaliditetom,
6. sufinanciranje troškova stručne podrške,
7. posebna sredstva za inovativne programe zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Integrativna radionica može ostvariti sljedeće poticaje:

1. subvenciju plaće osobe s invaliditetom,
2. sufinanciranje troškova obrazovanja osobe s invaliditetom,
3. sufinanciranje troškova prilagodbe uvjeta rada za osobu s invaliditetom,
4. sufinanciranje kamata na kreditna sredstva namijenjena nabavi strojeva, opreme, alata ili pribora potrebnog za zapošljavanje osobe s invaliditetom,
5. posebna sredstva za razvoj novih tehnologija i poslovnih procesa u cilju zapošljavanja i održavanja zaposlenosti u zaštitnim radionicama i integrativnim radionicama.

Zaštitna radionica može ostvariti sljedeće poticaje:

1. subvenciju plaće osobe s invaliditetom,
2. sufinanciranje kamata na kreditna sredstva namijenjena nabavi strojeva, opreme, alata ili pribora potrebnog za zapošljavanje osobe s invaliditetom,
3. posebna sredstva za razvoj novih tehnologija i poslovnih procesa u cilju zapošljavanja i održavanja zaposlenosti u zaštitnim radionicama i integrativnim radionicama.

1. Subvencije plaća osoba s invaliditetom

Odredbom čl. 4. st. 1. propisano je da poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, osoba s invaliditetom koja se samozapošljava te integrativna radionica i zaštitna radionica mogu ostvariti pravo na subvenciju plaće zaposlenih osoba s invaliditetom ako se nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (u daljnjem tekstu: nalaz i mišljenje centra) utvrdi da, unatoč prilagodbi radnog mjesta i pružanju odgovarajućih usluga stručne podrške, osoba s invaliditetom ne može postići one rezultate u obavljanju radnih zadataka koje bi na istom radnom mjestu postigao prosječni radnik bez invaliditeta.

Osnovica za izračun subvencije plaće iz stavka 1. ovoga članka (u daljnjem tekstu: osnovica) je minimalna plaća utvrđena posebnim propisom.

Prema čl. 5. poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava te integrativna radionica, mogu za svaku zaposlenu osobu s invaliditetom ostvariti subvenciju plaće iz članka 4. stavka 1. ovoga Pravilnika u iznosu od 10% do 70% osnovice. Visinu potrebne potpore putem subvencije plaće utvrđuje centar za profesionalnu rehabilitaciju nalazom i mišljenjem iz članka 4. stavka 1. ovoga Pravilnika.

Zaštitna radionica može za svaku zaposlenu osobu s invaliditetom na zaštitnom radnom mjestu ostvariti subvenciju plaće u iznosu od 75% osnovice.

Poslodavac nema pravo na isplatu subvencije plaće za vrijeme dok je osoba s invaliditetom privremeno nesposobna za rad na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Prema čl. 6. radi ostvarivanja prava na subvenciju plaće iz članka 4. stavka 1. ovoga Pravilnika, poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava može podnijeti Zavodu zahtjev za subvenciju plaće nakon što je osoba s invaliditetom zaposlena i ako je nalazom i mišljenjem centra utvrđena potreba za potporom putem subvencije plaće. Procjenu potrebe za potporom pri zapošljavanju osoba s invaliditetom, centar za profesionalnu rehabilitaciju utvrđuje nalazom i mišljenjem najranije istekom tri mjeseca od dana zapošljavanja osobe s invaliditetom. Iznimno, poslodavac može ostvariti pravo na subvenciju plaće od prvog dana zapošljavanja osobe s invaliditetom ako je ta osoba u tijeku postupka profesionalne rehabilitacije bila na radnom osposobljavanju na konkretnom radnom mjestu kod tog poslodavca.

Radi ostvarivanja prava na subvenciju plaće iz članka 4. stavka 1. ovoga Pravilnika, integrativna radionica može podnijeti Zavodu zahtjev za subvenciju plaće ako je nalazom i mišljenjem centra utvrđena potreba za potporom putem subvencije plaće. Procjenu potrebe za potporom pri zapošljavanju osoba s invaliditetom, centar za profesionalnu rehabilitaciju utvrđuje nalazom i mišljenjem prije zapošljavanja osobe s invaliditetom u integrativnoj radionici. Ako smatra da se radna učinkovitost zaposlene osobe s invaliditetom promijenila, integrativna radionica može uputiti već zaposlenu osobu s invaliditetom u centar na ponovnu procjenu potrebe za potporom.

Radi ostvarivanja prava na subvenciju plaće iz članka 4. stavka 1. ovoga Pravilnika, zaštitna radionica može podnijeti Zavodu zahtjev za subvenciju plaće za osobe s invaliditetom zaposlene na zaštitnim radnim mjestima temeljem nalaza i mišljenja centra.

Prema čl. 7. donositelj zahtjeva iz članka 6. ovoga Pravilnika zahtjevu za subvenciju plaće obvezno prilaže:

- dokaz o zaposlenju osobe s invaliditetom, odnosno dokaz o početku obavljanja djelatnosti,
- nalaz i mišljenje centra u kojem je utvrđena potreba za potporom putem subvencije plaće i visina subvencije izražena u postotku, odnosno za zaštitne radionice nalaz i mišljenje centra u kojem je utvrđena potreba zapošljavanja na zaštitnom radnom mjestu,
- dokaz da je osobi za koju traži poticaj isplaćena plaća, doprinosi, porezi i prirezi,
- dokaz da nema dugovanja prema državi po bilo kojoj osnovi.

Zahtjev za subvenciju plaće podnosi se na obrascu kojeg propisuje Zavod u kojem je navedena i ostala potrebna dokumentacija za ostvarivanje prava na ovaj poticaj.

Prema čl. 8. pravo na subvenciju plaće ostvaruje se danom podnošenja potpunog zahtjeva. Zahtjev se mora podnijeti najkasnije u roku od 30 dana od dana isplate plaće, doprinosa, poreza i prireza za mjesec za koji se traži poticaj. Propuštanjem roka za podnošenje zahtjeva podnositelj zahtjeva gubi pravo na poticaj za traženo razdoblje. Ako podnositelj zahtjeva podnese nepotpun ili netočan zahtjev za subvenciju plaće, Zavod će ga pozvati da u roku od 8 dana od dana primitka poziva zahtjev nadopuni ili ispravi. Propuštanjem roka za nadopunu ili ispravak zahtjeva podnositelj zahtjeva gubi pravo na poticaj za traženo razdoblje.

2. Sufinanciranje troškova obrazovanja

Odredbom čl. 9. poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, osoba s invaliditetom koja se samozapošljava te integrativna radionica mogu ostvariti pravo na sufinanciranje troškova obrazovanja osoba s invaliditetom za programe osposobljavanja i usavršavanja kojima se stječu nova znanja, vještine i sposobnosti potrebne za rad ili praćenje i uporabu novih tehnologija i suvremene organizacije rada. Pod programom osposobljavanja smatra se stjecanje teorijskog i praktičnog znanja potrebnog za obavljanje poslova jednostavnije složenosti, s težištem na praktičnom svladavanju i usvajanju potrebnih znanja i vještina radnih operacija manje složenosti. Pod programima usavršavanja u smislu ovoga Pravilnika smatraju se programi namijenjeni stručnjacima sa završenom srednjom naobrazbom koji proširuju stručno znanje u skladu s potrebama na tržištu rada i razvojem novih tehnologija. Programi usavršavanja jesu: programi za obnavljanje i

dopunjavanje prethodno stečenih znanja i za stjecanje novih znanja, te programi višega stupnja naobrazbe (produženo srednje stručno obrazovanje) koji završavaju specijalističkim ispitom (ispitom za zanimanje poslovođe, majstora ili specijaliziranog djelatnika).

Zavod sufinancira troškove obrazovanja koji traju najduže 6 mjeseci, a iznimno do 12 mjeseci uz prethodno odobrenje Zavoda na temelju obrazloženog zahtjeva.

Poslodavac nema pravo na sufinanciranje troškova obrazovanja za programe obrazovanja koji su završeni ili su u tijeku u trenutku podnošenja zahtjeva.

Poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, osoba s invaliditetom koja se samozapošljava, odnosno integrativna radionica ima pravo koristiti ovaj poticaj za određenog radnika jednom u 24 mjeseca.

Poslodavci navedeni u ovom članku imaju pravo na 60% iznosa troškova obrazovanja.

U troškove obrazovanja ubraja se sljedeće: trošak upisnine, trošak prijevoza osobe s invaliditetom i osobe koja joj je pratitelj ako joj je sukladno zakonskim propisima pratitelj potreban, i to u visini troškova javnog prijevoza: u međugradskom prijevozu ako je obrazovna ustanova u istom mjestu, a u međumjesnom prijevozu ako se obrazovna ustanova nalazi u mjestu različitom od mjesta sjedišta poslodavca.

Prema čl. 11. poslodavac koji je ostvario pravo na sufinanciranje troškova obrazovanja ne smije otkazati ugovor o radu osobi s invaliditetom koju je uputio na obrazovanje prije proteka 12 mjeseci od dana završetka obrazovanja, osim u slučaju otkaza zbog skrivljenog ponašanja radnika, dok je čl. 12. propisano da se ugovorom o sufinanciranju troškova obrazovanja između Zavoda i poslodavca utvrđuju međusobna prava i obveze.

Čl. 13. propisano je što sve poslodavac prilaže uz zahtjev koji podnosi Zavodu radi ostvarivanja ovog prava.

3. Sufinanciranje troškova za prilagodbu radnog mjesta – arhitektonska prilagodba

Odredbom čl. 15. st. 1. propisano je da poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava, a kojoj je zbog vrste i težine invaliditeta potrebno prilagoditi radno mjesto u smislu uklanjanja arhitektonskih barijera, može ostvariti pravo na sufinanciranje troškova razumne prilagodbe radnog mjesta za tu osobu.

Pravo na poticaj iz stavka 1. ovoga članka može se ostvariti ako je nalazom i mišljenjem centra utvrđena potreba za prilagodbu radnog mjesta, a prema planu prilagodbe radnog mjesta i uvjeta rada koji je sastavni dio nalaza i mišljenja centra.

Prilagodba radnog mjesta odnosi se na prilagodbu radnog prostora koji je već u funkciji obavljanja djelatnosti poslodavca.

Poslodavac ne može ostvariti pravo na sufinanciranje troškova prilagodbe radnog mjesta osobe s invaliditetom za prilagodbe koje su izvršene prije ili su u tijeku u trenutku podnošenja zahtjeva.

Prema odredbi čl. 16. osnovica za obračun troškova prilagodbe radnog mjesta iz članka 15. ovoga Pravilnika je minimalna plaća utvrđena posebnim propisom. Trošak prilagodbe radnog mjesta nadoknađuje se u visini stvarnih troškova prilagodbe, ali najviše do 40 osnovica za jednu osobu s invaliditetom.

Prema čl. 17. poslodavac koji je ostvario pravo na sufinanciranje troškova prilagodbe radnog mjesta ne smije otkazati ugovor o radu osobi s invaliditetom za koju je ostvario ovaj poticaj prije proteka roka od 24 mjeseca od dana kada su odobrena sredstva isplaćena, osim u slučaju otkaza zbog skrivenog ponašanja radnika.

Ugovorom o sufinanciranju troškova prilagodbe radnog mjesta između Zavoda i poslodavca utvrđuju se međusobna prava i obveze (čl. 18.).

Čl. 19. propisano je što sve poslodavac podnosi Zavodu uz zahtjev radi ostvarivanja ovog prava.

4. Sufinanciranje troškova za prilagodbu uvjeta rada - tehnička prilagodba

Prema čl. 21. st. 1. poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava te integrativna radionica, može ostvariti pravo na sufinanciranje troškova razumne prilagodbe uvjeta rada za zaposlenu osobu s invaliditetom, ako joj je radi vrste i težine invaliditeta potrebno tehničkom opremom prilagoditi radno mjesto.

Pravo na poticaj iz stavka 1. ovoga članka može se ostvariti ako je nalazom i mišljenjem centra utvrđena potreba za prilagodbu uvjeta rada, a prema planu prilagodbe radnog mjesta i uvjeta rada koji je sastavni dio nalaza i mišljenja centra.

Prilagodba uvjeta rada ne odnosi se na opremanje radnog mjesta koje je potrebno za obavljanje djelatnosti poslodavca, već isključivo na prilagodbu uvjeta rada u odnosu na vrstu i težinu invaliditeta zaposlene osobe s invaliditetom na konkretnom radnom mjestu.

Poslodavac ne može ostvariti pravo na sufinanciranje troškova prilagodbe uvjeta rada osobe s invaliditetom za prilagodbe koje su izvršene prije ili su u tijeku u trenutku podnošenja zahtjeva.

Prema čl. 22. osnovica za obračun troškova prilagodbe uvjeta rada iz članka 21. ovoga Pravilnika je minimalna plaća utvrđena posebnim propisom. Trošak prilagodbe uvjeta rada nadoknađuje se u visini stvarnih troškova prilagodbe, ali najviše do 40 osnovica za jednu osobu s invaliditetom.

Čl. 23. propisano je da se ugovorom o sufinanciranju troškova prilagodbe uvjeta rada između Zavoda i poslodavca utvrđuju se međusobna prava i obveze, dok je čl. 25. navedeno što sve poslodavac mora priložiti uz zahtjev radi ostvarivanja prava na sufinanciranje ovih troškova prilagodbe uvjeta rada.

5. Sufinanciranje kamata na kreditna sredstva namijenjena kupnji strojeva, opreme, alata ili pribora potrebnog za zapošljavanje osoba s invaliditetom

Odredbom čl. 27. st. 1. poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava te integrativna radionica i zaštitna radionica koja je korisnik namjenskog kredita za kupnju strojeva, opreme, alata ili pribora potrebnog za zapošljavanje osobe s invaliditetom može ostvariti pravo na sufinanciranje kamata najviše do 70% ugovorene kamatne stope sukladno ugovoru o kreditu s poslovnom bankom.

Pod kreditnim sredstvima u smislu ovoga Pravilnika smatraju se namjenski poslovni kredit ili financijski leasing.

Sufinanciranje kamata iz stavka 1. ovoga članka traje do otplate kredita pod uvjetom da na kupljenom stroju, opremi, alatu ili priboru radi osoba s invaliditetom za koju je tražen poticaj.

Subvencija kamata isplaćuje se u iznosu koji je proporcionalan broju osoba s invaliditetom zaposlenima na stroju, opremi, alatu ili priboru koji je predmet kreditiranja.

Pravo na subvenciju kamata prestaje prestankom radnog odnosa osobe s invaliditetom, a pravo na subvenciju kamata osobi s invaliditetom koja je samozaposlena prestaje prestankom obavljanja registrirane djelatnosti.

Ugovorom o sufinanciranju kamata između Zavoda i poslodavca utvrđuju se međusobna prava i obveze (čl. 28.)

Odredbom čl. 29. propisano je kako poslodavac ostvaruje navedeno pravo radi ostvarivanja prava na sufinanciranje kamate.

6. Financiranje troškova stručne podrške

Odredbom čl. 31. poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava može ostvariti pravo na financiranje troškova stručne podrške za zaposlenu osobu s invaliditetom ako je nalazom i mišljenjem centra utvrđena potreba stručne podrške, a prema planu individualne podrške koji je sastavni dio nalaza i mišljenja i kojim je utvrđeno trajanje, oblik, vrsta i broj sati stručne podrške.

Prema čl. 32. pravo na financiranje troškova stručne podrške ostvaruje se temeljem ugovora koji se sklapa između Zavoda, centra za profesionalnu rehabilitaciju i poslodavca.

Trošak stručne podrške Zavod financira mjesečno, temeljem izvješća o izvršenoj satnici, na način da uslugu stručne podrške plaća izravno centru za profesionalnu rehabilitaciju s kojim poslodavac ima sklopljen ugovor o pružanju te usluge. Obrazac o izvršenju mjesečne satnice propisuje Zavod, a potpisuju ga centar i poslodavac.

Zavod će primljeno prethodno navedeno mjesečno izvješće obraditi te ako utvrdi da su ispunjeni svi uvjeti sukladno ugovoru o pružanju usluge stručne podrške između centra i poslodavca, dati će odobrenje za isplatu poticaja za taj mjesec.

Prema čl. 33. poslodavac može podnijeti Zavodu zahtjev za financiranje troškova stručne podrške ako je nalazom i mišljenjem centra utvrđena potreba stručne podrške, nakon što je osoba s invaliditetom zaposlena.

Radi ostvarivanja prava na financiranje troškova ove stručne podrške poslodavac podnosi zahtjev Zavodu uz koji obvezno prilaže dokaze propisane u stavku 2. ovog članka.

Prema čl. 34. st. 1. zahtjev za financiranje troškova stručne podrške poslodavac mora podnijeti najkasnije u roku od 8 dana od dana sklapanja ugovora o pružanju usluge stručne podrške s centrom za profesionalnu rehabilitaciju. Propuštanjem roka za podnošenje zahtjeva podnositelj zahtjeva gubi pravo na ovaj poticaj.

7. Posebna sredstva za programe inovativnog zapošljavanja

Odredbom čl. 35. Zavod može, ako ima osigurana sredstva, raspisati javni natječaj za dodjelu sredstava za programe inovativnoga zapošljavanja poslodavcima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, odnosno osobama s invaliditetom koje se samozapošljavaju. Uvjete i način dodjele navedenih posebnih sredstava određuje Upravno vijeće Zavoda.

8. Posebna sredstva za otvaranje novih radnih mjesta i održavanje zaposlenosti u integrativnim radionicama i zaštitnim radionicama

Prema čl. 36. Zavod može, ako ima osigurana sredstva, raspisati javni natječaj za dodjelu sredstava za otvaranje novih radnih mjesta i održavanje zaposlenosti u integrativnim i zaštitnim radionicama, a uvjete i način dodjele ovih sredstava određuje Upravno vijeće Zavoda.

8.16. Pretpostavka rada u punom radnom vremenu

Na osnovu Zakona o radu (NN br. 93/14) odredbom čl. 32. propisano je da ako je za stjecanje određenih prava iz radnog odnosa ili u vezi s radnim odnosom važno prethodno trajanje radnog odnosa, razdoblja roditeljnog, roditeljskog, posvojiteljskog dopusta, rada s polovicom punog radnog vremena, rada s polovicom punog radnog vremena radi pojačane brige i njege djeteta, dopusta trudnice ili majke koja doji dijete, te dopusta ili rada s polovicom punog radnog vremena radi brige i njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, smatrat će se vremenom provedenim na radu u punom radnom vremenu.

Odredbom čl. 33. navedeno je da roditeljna i roditeljska prava radnik tijekom radnog odnosa ostvaruje u skladu s posebnim propisima.

8.17. Zabrana otkaza

Prema odredbi čl. 34. st. 1. za vrijeme trudnoće, korištenja roditeljnog, roditeljskog, posvojiteljskog dopusta, rada s polovicom punog radnog vremena, rada s polovicom punog radnog vremena radi pojačane brige i njege djeteta, dopusta trudnice ili majke koja doji dijete, te dopusta ili rada s polovicom punog radnog vremena radi brige i njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, odnosno u roku od petnaest dana od prestanka trudnoće ili prestanka korištenja tih prava, poslodavac ne smije otkazati ugovor o radu trudnici i osobi koja se koristi nekim od tih prava.

Otkaz iz stavka 1. ovoga članka je ništetan, ako je na dan davanja otkaza poslodavcu bilo poznato postojanje okolnosti iz stavka 1. ovoga članka ili ako radnik u roku od petnaest dana od dostave otkaza obavijesti poslodavca o postojanju okolnosti iz stavka 1. ovoga članka te o tome dostavi odgovarajuću potvrdu ovlaštenog liječnika ili drugog ovlaštenog tijela.

8.18. Pravo radnika da izvanrednim otkazom otkáže ugovor o radu

Prema čl. 35. st. 1. radnik koji koristi pravo na roditeljski i posvojiteljski dopust, rad s polovicom punog radnog vremena, rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta, dopust trudnice ili majke koja doji dijete, te dopust ili rad s polovicom punog radnog vremena radi brige i njege djeteta s težim smetnjama u razvoju ili kojem ugovor o radu miruje do treće godine života djeteta u skladu s posebnim propisom, može otkazati ugovor o radu izvanrednim otkazom.

Na način iz stavka 1. ovoga članka, ugovor o radu može se otkazati najkasnije petnaest dana prije dana na koji je radnik dužan vratiti se na rad.

Trudnica može otkazati ugovor o radu izvanrednim otkazom.

8.19. Pravo povratka na prethodne ili odgovarajuće poslove

Odredbom čl. 36. st. 1. propisano je da nakon isteka roditeljskog, roditeljskog, posvojiteljskog dopusta, dopusta radi skrbi i njege djeteta s težim smetnjama u razvoju te mirovanja radnog odnosa do treće godine života djeteta u skladu s posebnim propisom, radnik koji je koristio neko od tih prava ima pravo povratka na poslove na kojima je radio prije korištenja toga prava, u roku od mjesec dana od dana kada je poslodavca obavijestio o prestanku korištenja toga prava.

Ako je prestala potreba za obavljanjem poslova koje je radnik obavljao prije korištenja prava iz stavka 1. ovoga članka, poslodavac mu je dužan ponuditi sklapanje ugovora o radu za obavljanje drugih odgovarajućih poslova, čiji uvjeti rada ne smiju biti nepovoljniji od uvjeta rada poslova koje je obavljao prije korištenja toga prava.

Radnik koji se koristio pravom iz stavka 1. ovoga članka, ima pravo na dodatno stručno osposobljavanje ako je došlo do promjene u tehnici ili načinu rada, kao i sve druge pogodnosti koje proizlaze iz poboljšanih uvjeta rada na koje bi imao pravo.

8.20. Obveza obavješćivanja o privremenoj nesposobnosti za rad

Prema čl. 37. st. 1. radnik je dužan, što je moguće prije, obavijestiti poslodavca o privremenoj nesposobnosti za rad, a najkasnije u roku od tri dana dužan mu je dostaviti liječničku potvrdu o privremenoj nesposobnosti za rad i njezinu očekivanom trajanju. Ovlašteni liječnik dužan je radniku izdati potvrdu iz stavka 1. ovoga članka. Ako zbog opravdanog razloga radnik nije mogao ispuniti obvezu iz stavka 1. ovoga članka, dužan je to učiniti što je moguće prije, a najkasnije u roku od tri dana od dana prestanka razloga koji ga je u tome onemogućavao.

8.21. Zabrana otkazivanja u slučaju privremene nesposobnosti uzrokovane ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću

Odredbom čl. 38. radniku koji je pretrpio ozljedu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, za vrijeme privremene nesposobnosti za rad tijekom liječenja ili oporavka od ozljede na radu ili profesionalne bolesti, poslodavac ne može otkazati ugovor o radu.

8.22. Zabrana štetnog utjecaja na napredovanje ili ostvarenje drugih prava

Odredbom čl. 39. propisano je da ozljeda na radu, odnosno profesionalna bolest ne smije štetno utjecati na napredovanje radnika i ostvarenje drugih prava i pogodnosti iz radnog odnosa ili u vezi s radnim odnosom.

8.23. Pravo povratka na prethodne ili odgovarajuće poslove radnika koji je privremeno bio nesposoban za rad

Prema čl. 40. radnik koji je privremeno bio nesposoban za rad zbog ozljede ili ozljede na radu, bolesti ili profesionalne bolesti, a za kojega nakon liječenja, odnosno oporavka, ovlašteni liječnik, odnosno ovlašteno tijelo u skladu s posebnim propisom utvrdi da je sposoban za rad, ima pravo vratiti se na poslove na kojima je prethodno radio.

Ako je prestala potreba za obavljanjem poslova na kojima je radnik prethodno radio, poslodavac mu je dužan ponuditi sklapanje ugovora

o radu za obavljanje drugih odgovarajućih poslova, koji moraju, što je više moguće odgovarati poslovima na kojima je radnik prethodno radio.

Ako poslodavac nije u mogućnosti radniku ponuditi sklapanje ugovora o radu za obavljanje drugih odgovarajućih poslova ili ako radnik odbije ponuđenu izmjenu ugovora o radu, poslodavac mu može otkazati na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

U sporu između poslodavca i radnika, samo je doktor specijalist medicine rada nadležan ocijeniti jesu li ponuđeni poslovi odgovarajući.

Radnik iz stavka 1. ovoga članka ima pravo na dodatno stručno osposobljavanje, ako je došlo do promjene u tehnologiji ili načinu rada, kao i na sve druge pogodnosti koje proizlaze iz poboljšanih uvjeta rada na koje bi imao pravo.

8.24. Pravo zaposlenja na drugim poslovima

Prema čl. 41. ako kod radnika postoji smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, smanjenje radne sposobnosti uz djelomični gubitak radne sposobnosti ili neposredna opasnost od nastanka smanjenja radne sposobnosti koju je utvrdilo ovlašteno tijelo u skladu s posebnim propisom, poslodavac je dužan, uzimajući u obzir nalaz i mišljenje toga tijela, ponuditi radniku sklapanje ugovora o radu za obavljanje poslova za koje je radno sposoban, koji moraju, što je više moguće odgovarati poslovima na kojima je radnik prethodno radio.

Radi osiguranja poslova iz stavka 1. ovoga članka, poslodavac je dužan prilagoditi poslove sposobnostima radnika, izmijeniti raspored radnog vremena, odnosno poduzeti druge mjere da radniku osigura odgovarajuće poslove.

Ako je poslodavac poduzeo sve mjere a ne može radniku osigurati odgovarajuće poslove, odnosno ako je radnik odbio ponudu za sklapanje ugovora o radu za obavljanje poslova koji odgovaraju njegovim sposobnostima u skladu s nalazom i mišljenjem ovlaštenog tijela, poslodavac radniku može otkazati ugovor o radu uz suglasnost radničkog vijeća.

U sporu između poslodavca i radnika, samo je doktor specijalist medicine rada nadležan ocijeniti jesu li ponuđeni poslovi iz stavka 1. ovoga članka odgovarajući.

Ako radničko vijeće uskrati suglasnost na otkaz radniku iz stavka 1. ovoga članka, suglasnost može nadomjestiti arbitražna odluka.

8.25. Otpremnina u slučaju ozljede na radu ili profesionalne bolesti

Prema čl. 42. st. 1. radnik koji je pretrpio ozljedu na radu, odnosno koji je obolio od profesionalne bolesti, a kojemu nakon završenog liječenja, oporavka i profesionalne rehabilitacije, poslodavac ne može osigurati odgovarajuće poslove ima pravo na otpremninu najmanje u dvostrukom iznosu, ako je ispunio uvjete za stjecanje prava na otpremninu propisanu ovim Zakonom.

Radnik iz stavka 1. ovoga članka, koji je neopravdano odbio ponuđene poslove iz članka 41. nema pravo na otpremninu u dvostrukom iznosu.

8.26. Prednost pri stručnom osposobljavanju i školovanju

Radnik koji je pretrpio ozljedu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti ima prednost pri stručnom osposobljavanju i školovanju koje organizira poslodavac (čl. 43.).

8.27. Obveza obrazovanja i osposobljavanja za rad

Prema čl. 54. poslodavac je dužan omogućiti radniku, u skladu s mogućnostima i potrebama rada, školovanje, obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje. Radnik je dužan, u skladu sa svojim sposobnostima i potrebama rada, školovati se, obrazovati, osposobljavati i usavršavati se za rad. Prilikom promjene ili uvođenja novog načina ili organizacije rada, poslodavac je dužan, u skladu s potrebama i mogućnostima rada, omogućiti radniku osposobljavanje ili usavršavanje za rad.

8.28. Otkaz ugovora o radu

Poslodavac i radnik mogu otkazati ugovor o radu (čl. 114.).

Redoviti otkaz ugovora o radu

Prema čl. 115. poslodavac može otkazati ugovor o radu uz propisani ili ugovoreni otkazni rok (redoviti otkaz), ako za to ima opravdani razlog, u slučaju: 1) ako prestane potreba za obavljanjem određenog posla zbog gospodarskih, tehnoloških ili organizacijskih razloga (poslovno uvjetovani otkaz), 2) ako radnik nije u mogućnosti uredno izvršavati svoje obveze iz radnog odnosa zbog određenih trajnih osobina ili sposobnosti (osobno uvjetovani otkaz), 3) ako radnik krši obveze iz radnog odnosa (otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem

radnika) ili 4) ako radnik nije zadovoljio na probnom radu (otkaz zbog nezadovoljavanja na probnom radu).

Radnik može otkazati ugovor o radu uz propisani ili ugovoreni otkazni rok, ne navodeći za to razlog.

Poslodavac koji je poslovno uvjetovanim otkazom otkazao radniku, ne smije šest mjeseci od dana dostave odluke o otkazu ugovora o radu radniku, na istim poslovima zaposliti drugog radnika. Ako u navedenom roku nastane potreba zapošljavanja zbog obavljanja istih poslova, poslodavac je dužan ponuditi sklapanje ugovora o radu radniku kojem je otkazao iz poslovno uvjetovanih razloga.

8.29. Izvanredni otkaz ugovora o radu

Prema čl. 116. poslodavac i radnik imaju opravdani razlog za otkaz ugovora o radu sklopljenog na neodređeno ili određeno vrijeme, bez obveze poštivanja propisanog ili ugovorenog otkaznoga roka (izvanredni otkaz), ako zbog osobito teške povrede obveze iz radnog odnosa ili neke druge osobito važne činjenice, uz uvažavanje svih okolnosti i interesa objiju ugovornih stranaka, nastavak radnog odnosa nije moguć.

Ugovor o radu može se izvanredno otkazati samo u roku od petnaest dana od dana saznanja za činjenicu na kojoj se izvanredni otkaz temelji.

Stranka ugovora o radu koja, u slučaju iz stavka 1. ovoga članka, izvanredno otkáže ugovor o radu, ima pravo od stranke koja je kriva za otkaz tražiti naknadu štete zbog neizvršenja ugovorom o radu preuzetih obveza.

8.30. Neopravdani razlozi za otkaz

Prema čl. 117. privremena nenazočnost na radu zbog bolesti ili ozljede nije opravdani razlog za otkaz ugovora o radu.

Podnošenje žalbe ili tužbe, odnosno sudjelovanje u postupku protiv poslodavca zbog povrede zakona, drugog propisa, kolektivnog ugovora ili pravilnika o radu, odnosno obraćanje radnika nadležnim tijelima državne vlasti, ne predstavlja opravdani razlog za otkaz ugovora o radu.

Obraćanje radnika zbog opravdane sumnje na korupciju ili u dobroj vjeri podnošenje prijave o toj sumnji odgovornim osobama ili nadležnim tijelima državne vlasti, ne predstavlja opravdani razlog za otkaz ugovora o radu.

8.31. Otkaz ugovora o radu sklopljenog na određeno vrijeme

Odredbom čl. 118. propisano je da ugovor o radu sklopljen na određeno vrijeme može se redovito otkazati samo ako je takva mogućnost otkazivanja predviđena ugovorom.

8.32. Postupak prije otkazivanja

Prema čl. 119. prije redovitog otkazivanja uvjetovanog ponašanjem radnika, poslodavac je dužan radnika pisano upozoriti na obvezu iz radnog odnosa i ukazati mu na mogućnost otkaza u slučaju nastavka povrede te obveze, osim ako postoje okolnosti zbog kojih nije opravdano očekivati od poslodavca da to učini.

Prije redovitog ili izvanrednog otkazivanja uvjetovanog ponašanjem radnika, poslodavac je dužan omogućiti radniku da iznese svoju obranu, osim ako postoje okolnosti zbog kojih nije opravdano očekivati od poslodavca da to učini.

8.33. Otkazni rok

Prema čl. 121. otkazni rok počinje teći danom dostave otkaza ugovora o radu.

Otkazni rok ne teče za vrijeme trudnoće, korištenja rodiljnog, roditeljskog, posvojiteljskog dopusta, rada s polovicom punog radnog vremena, rada u skraćenom radnom vremenu zbog pojačane njege djeteta, dopusta trudnice ili majke koja doji dijete, te dopusta ili rada u skraćenom radnom vremenu radi skrbi i njege djeteta s težim smetnjama u razvoju prema posebnom propisu te za vrijeme privremene nesposobnosti za rad tijekom liječenja ili oporavka od ozljede na radu ili profesionalne bolesti, te vršenja dužnosti i prava državljana u obrani.

Otkazni rok ne teče za vrijeme privremene nesposobnosti za rad.

Ako je došlo do prekida tijekom otkaznog roka zbog privremene nesposobnosti za rad radnika, radni odnos tom radniku prestaje najkasnije istekom šest mjeseci od dana uručenja odluke o otkazu ugovora o radu.

Otkazni rok teče za vrijeme godišnjeg odmora, plaćenog dopusta te razdoblja privremene nesposobnost za rad radnika kojeg je poslodavac u otkaznom roku oslobodio obveze rada, osim ako kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije drukčije uređeno.

Trajanje otkaznog roka propisano je odredbom čl. 122. a ovisi o trajanju radnog odnosa.

Otkaz s ponudom izmijenjenog ugovora propisan je čl. 123.

8.34. Otpremnina

Odredbom čl. 126. propisano je da radnik kojem poslodavac otkazuje nakon dvije godine neprekidnog rada, osim ako se otkazuje zbog razloga uvjetovanih ponašanjem radnika, ima pravo na otpremninu u iznosu koji se određuje s obzirom na dužinu prethodnog neprekidnog trajanja radnog odnosa s tim poslodavcem. Otpremnina se ne smije ugovoriti, odnosno odrediti u iznosu manjem od jedne trećine prosječne mjesečne plaće koju je radnik ostvario u tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca.

Ako zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije određeno drukčije, ukupan iznos otpremnine iz stavka 2. ovoga članka ne može biti veći od šest prosječnih mjesečnih plaća koje je radnik ostvario u tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu.

8.35. Sudska zaštita prava iz radnog odnosa

Prema čl. 133. Radnik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio neko pravo iz radnog odnosa može u roku od petnaest dana od dostave odluke kojom je povrijeđeno njegovo pravo, odnosno od saznanja za povredu prava zahtijevati od poslodavca ostvarenje toga prava.

Ako poslodavac u roku od petnaest dana od dostave zahtjeva radnika iz stavka 1. ovoga članka ne udovolji tom zahtjevu, radnik može u daljnjem roku od petnaest dana zahtijevati zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom.

Zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom ne može zahtijevati radnik koji prethodno poslodavcu nije podnio zahtjev iz stavka 1. ovoga članka, osim u slučaju zahtjeva radnika za naknadom štete ili drugog novčanog potraživanja iz radnog odnosa.

Ako je zakonom, drugim propisom, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu predviđen postupak mirnoga rješavanja nastaloga spora, rok od petnaest dana za podnošenje tužbe sudu teče od dana okončanja toga postupka.

Odredbe ovoga članka ne primjenjuju se na postupak zaštite dostojanstva radnika iz članka 134. ovoga Zakona.

Ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno, nadležan sud, u smislu odredbi ovoga Zakona, je sud nadležan za radne sporove.

8.36. Zaštita dostojanstva radnika

Odredbom čl. 134. propisano je da postupak i mjere zaštite dostojanstva radnika od uznemiravanja i spolnog uznemiravanja uređuju se posebnim zakonom, kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca ili pravilnikom o radu.

Poslodavac koji zapošljava najmanje dvadeset radnika dužan je imenovati osobu koja je osim njega ovlaštena primati i rješavati pritužbe vezane za zaštitu dostojanstva radnika.

Poslodavac ili osoba iz stavka 2. ovoga članka dužna je, u roku utvrđenom kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca ili pravilnikom o radu, a najkasnije u roku od osam dana od dostave pritužbe, ispitati pritužbu i poduzeti sve potrebne mjere primjerene pojedinom slučaju radi sprječavanja nastavka uznemiravanja ili spolnog uznemiravanja, ako utvrdi da ono postoji.

Ako poslodavac u roku iz stavka 3. ovoga članka ne poduzme mjere za sprječavanje uznemiravanja ili spolnog uznemiravanja ili ako su mjere koje je poduzeo očito neprimjerene, radnik koji je uznemiravan ili spolno uznemiravan ima pravo prekinuti rad dok mu se ne osigura zaštita, pod uvjetom da je u daljnjem roku od osam dana zatražio zaštitu pred nadležnim sudom.

Ako postoje okolnosti zbog kojih nije opravdano očekivati da će poslodavac zaštititi dostojanstvo radnika, radnik nije dužan dostaviti pritužbu poslodavcu i ima pravo prekinuti rad, pod uvjetom da je zatražio zaštitu pred nadležnim sudom i o tome obavijestio poslodavca u roku od osam dana od dana prekida rada.

Za vrijeme prekida rada iz stavaka 4. i 5. ovoga članka, radnik ima pravo na naknadu plaće u iznosu plaće koju bi ostvario da je radio.

8.37. Suodlučivanje

Odredbom čl. 151. propisano je da poslodavac može samo uz prethodnu suglasnost radničkog vijeća, između ostalog, donijeti odluku o otkazu radniku kod kojeg je zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti došlo do smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnosti ili do smanjenja radne sposobnosti uz

djelomični gubitak radne sposobnosti, odnosno otkazu radniku osobi s invaliditetom

Ako se radničko vijeće u roku od osam dana ne izjasni o davanju ili uskrati suglasnosti, smatra se da je suglasno s odlukom poslodavca.

Ako radničko vijeće uskrati suglasnost, uskrata mora biti pisano obrazložena, a poslodavac može u roku od petnaest dana od dana dostave izjave o uskrati suglasnosti tražiti da tu suglasnost nadomjesti arbitražna odluka.

Arbitražu provodi arbitar kojeg s liste koju utvrđuje Gospodarsko-socijalno vijeće odaberu strane u sporu, odnosno koju odrede sporazumno.

Listu arbitara utvrđuje i vodi Gospodarsko-socijalno vijeće. Ministar, uz prethodno mišljenje Gospodarsko-socijalnog vijeća, pravilnikom uređuje način izbora arbitara, arbitražni postupak te način obavljanja administrativnih poslova za taj postupak.

9. MOBILNOST

Mobilnost osoba s invaliditetom bitno ovisi o tome kako su izgrađeni i uređeni prostori, objekti i sredstva u njihovoj životnoj i radnoj okolini. Javne pješačke površine, prometnice i prometna sredstva javnog prijevoza, pristupi do javnih objekata i površina, objekata stanovanja i rada, horizontalne i vertikalne komunikacije u javnim objektima i objektima stanovanja i rada moraju biti planirani, projektirani i izvedeni na način, koji će osobama sa štapom, štakama, invalidskim kolicima i drugim pomagalicama omogućiti nesmetano kretanje i korištenje. Bez toga osobe u invalidskim kolicima i teško pokretne osobe s invaliditetom ne mogu sudjelovati u životu zajednice, pa se objektivno – protiv svoje volje – nalaze u kućnom pritvoru. Ohrabruje saznanje da se to posljednjih godina mijenja nabolje u različitim oblastima života – od javnih objekata i prometnica, preko prijevoznih sredstava do plaža i rekreativnih prostora.

9.1. Osiguranje pristupačnosti

Odredbom članka 17. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN br. 76/07., 38/09., 55/11., 90/11., 50/12., 55/12., 80/13., 153/13) propisano je da građevine javne i poslovne namjene moraju biti projektirane i izgrađene tako da osobama smanjene pokretljivosti osiguraju nesmetani pristup, kretanje, boravak i rad u građevini.

Građevine stambene i stambeno-poslovne namjene s deset i više stanova moraju se projektirati i graditi tako da je moguća jednostavna prilagodba građevine u najmanje jednom stanu na svaki deset stanova za pristup, kretanje, boravak i rad osobama smanjene pokretljivosti.

Uvjete i način nesmetanog pristupa, kretanja, boravka i rada osobama smanjene pokretljivosti u građevinama te uvjete i način jednostavne prilagodbe, uz suglasnost ministra unutarnjih poslova, propisuje ministar pravilnikom.

Svaka građevina ovisno o svojoj namjeni tijekom svog trajanja mora ispunjavati bitne zahtjeve za građevinu i druge uvjete propisane ovim Zakonom, tehničkim propisima i drugim propisima donesenim na temelju ovog Zakona, lokacijskim uvjetima utvrđenim na temelju ovog Zakona, te drugim uvjetima propisanim posebnim propisima koji su od utjecaja na bitne zahtjeve za građevinu.

Međutim, ako se rekonstruira građevina da bi se osobama smanjene pokretljivosti osigurao nesmetani pristup, kretanje, boravak i rad, može se odstupiti od bitnih zahtjeva za građevinu, a prema pribavljenoj suglasnosti Ministarstva, na zahtjev investitora, po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, te tijela i osoba određenih posebnim propisima. Ako se odstupanje od bitnih zahtjeva za građevinu ne može nadomjestiti odgovarajućim tehničkim rješenjem građevine ili drugom mjerom na pouzdan način, Ministarstvo će odbiti izdavanje suglasnosti (članak 16. Zakona).

Važno je spomenuti i članak 53. ovog Zakona koji propisuje da se u Zakon o obalnom pojasu površina za plaže određuje kao uređena i prirodna morska plaža. Uređena morska plaža unutar ili izvan naselja je nadzirana i pristupačna svima pod jednakim uvjetima s kopnene i morske strane uključivo i osobama smanjene pokretljivosti, većim dijelom uređenog i izmijenjenog prirodnog obilježja, te infrastrukturno i sadržajno (tuševi, kabine i sanitarni uređaji) uređen kopneni prostor neposredno povezan s morem, označen i zaštićen s morske strane.

Zakon također propisuje i sankcije za kršenje odredbi o osiguranju nesmetanog pristupa, kretanja, boravka i rada u građevini osobama smanjene pokretljivosti, a kaznama podliježu kako projektanti i izvođači, tako i osobe ovlaštene za nostrifikaciju projekata i izdavanje dozvola za gradnju.

Pravilnikom o osiguravanju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću ((NN 78/13), kojim se propisuju uvjeti i način osiguravanja nesmetanog pristupa, kretanja, boravka i rada osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivošću u građevinama javne i poslovne namjene te osiguranje jednostavne prilagodbe stambene i stambeno poslovne namjene.

U sklopu Pravilnika objavljen je slikovni prikaz oznaka pristupačnosti, uvjeta uporabe pomagala i elemenata pristupačnosti.

Kao građevine u kojima se mora osigurati pristupačnost (pristup i nesmetano kretanje, boravak i rad osoba smanjene pokretljivošću) Pravilnik određuje stambene zgrade s deset i više stanova, zatim javne građevine (uslužne, poštanske ili telekomunikacijske, upravne, prometne, odgojno-obrazovne, kulturne, športsko-rekreacijske i sakralne namjene, objekti zdravstva i socijalne skrbi, te građevine koje učestalo koriste osobe s invaliditetom) i prostori s javnom namjenom (javne pješačke površine i površine namijenjene ukrcaju i iskrcaju putnika).

Valja i navesti da se za višestambenu zgradu određuje – uz ostalo – da mora imati i jedan prilagodljiv stan potrebama osoba smanjene pokretljivošću na svakih deset stanova. Također se određuje da se kod rekonstrukcije postojećih građevina moraju izvesti radovi kojima se osigurava pristupačnost neovisno o razlogu rekonstrukcije. Za višestambene zgrade mora se osigurati pristupačnost do dizala (univerzalnog), a pri rekonstrukciji postojeće građevine javne namjene treba provesti sve propisane mjere i tehnička rješenja pristupačnosti.

9.2. Pomoć za prilagodbu prilaza

Prilagodbi objekata i prostora potrebama osoba u invalidskim kolicima i smanjene pokretljivošću zasad veću pozornost pridaju tijela državne uprave. Otuda i promjene više propisa u svrhu osiguravanja nesmetanog kretanja osobama s invaliditetom, pa i izravno poticanje i sudjelovanje pojedinih ministarstava u financiranju projekata uređenja pristupa i prilagodbe prostora javnih objekata osobama u invalidskim kolicima.

U okviru tih mjera posebnu pozornost zavrjeđuje donošenje Pravilnika o postupku ostvarivanja prava na prilagodbu prilaza do zgrade i prilagodbu stana za potrebe hrvatskih ratnih vojnih invalida Domovinskog rata s ograničenom sposobnošću kretanja (NN

142/13.). Pravo na prilagodbu prilaza do zgrade i stana imaju slijepi ratni vojni invalidi i invalidi koji se ne mogu kretati bez invalidskih kolica ili drugih ortopedskih pomagala, a radovi se financiraju iz državnog proračuna.

Taj primjer trebale bi slijede jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, koje bi trebale i poticati i stimulirati prilagodbu stanova i prilaza do zgrada potrebama teško pokretnih i osoba u invalidskim kolicima.

9.3. Prilagodba turističkih objekata

U turističkoj djelatnosti posljednjih godina posvećuje se veća pozornost osiguravanju nesmetanog kretanja i boravka gostiju u svim oblicima smještaja što je potaknuto odgovarajućim propisima.

Tako je propisano člankom 26. Pravilnika o razvrstavanju, kategorizaciji i posebnim standardima ugostiteljskih objekata iz skupine hoteli (NN br. 88/07., 58/08., 88/07., 58/08., 62/09., 63/13., 33/14. i 2/14) da na ulaznim vratima smještajne jedinice moraju biti označene odgovarajućim reljefnim oznakama dizala, ako ih objekt ima, te moraju imati odgovarajuću ploču za upravljanje dizalom s reljefnim oznakama i sustavom zvučnog informiranja o smjeru kretanja dizala kao i uređenju pristupačnosti kupaonice za osobe s invaliditetom.

Odredbom članka 64 propisano je da razvrstanim i kategoriziranim objektima koji imaju dodatne sadržaje, uređenje, opremu i uređaje te pružaju dodatne usluge prilagođene posebnim zahtjevima potrošača mogu se utvrditi posebni standardi, među kojima je i poseban standard: za osobe s invaliditetom.

Obvezni elementi koji se traže za ispunjavanje ovog standarda sadržani su u prilogu XII Pravilnika a odnose se na okoliš objekta, pristup objektu, sanitarije u zajedničkim prostorima,, horizontalne i vertikalne komunikacije, smještajne jedinice, kupaonica u smještajnoj jedinici te na ugostiteljski sadržaji.

Za kampove je kod uvjeta za kategorizaciju propisano da na svakih započetih 100 osnovnih smještajnih jedinica jedna osnovna smještajna jedinica treba biti za osobe s invaliditetom a na svakih započetih 800 smještajnih jedinica trebaju biti sanitarni elementi za osobe s invaliditetom (jedan umivaonik, jedan zahod i jedan tuš prilagođen osobama s invaliditetom).

9.4. Znak pristupačnosti

Temeljem članka 40. Zakona o sigurnosti u prometu na cestama (NN br. 67/08. i 87/14.) i članka 2. Pravilnika o znaku pristupačnosti (NN br. 78/08) pravo na znak pristupačnosti ima osoba sa 80% ili više posto tjelesnog oštećenja, odnosno osobe koje imaju oštećenje donjih ekstremiteta 60 ili više posto. Taj znak omogućava parkiranje vozila kojim se prevozi osoba s invaliditetom na parkirališna mjesta koja su u tu svrhu posebno obilježena. Pri tome valja naglasiti dvije stvari: prvo, znak pristupačnosti važi samo kada vozilom upravlja ili se u vozilu nalazi osoba s invaliditetom, i drugo, pravo na parkiranje vozila na mjesta obilježena i rezervirana za osobe s invaliditetom ne može koristiti osoba koja nije osoba s invaliditetom.

Znak pristupačnosti ima oblik pravokutnika plave boje s prostorima za ucrtani simbol osobe u kolicima, pečat, fotografiju (na poleđini znaka) i upisivanje podataka. Znak se stavlja ili privremeno lijepi u donji lijevi kut prednjeg vjetrobranskog stakla vozila. Znak pristupačnosti izdaje se na ime osobe s invaliditetom za razdoblje od pet godina, a izdaje ga ured državne uprave u županiji nadležan za poslove prometa. Dakle, ako želite znak – uputite zahtjev na adresu u Splitu: Ured državne uprave u SDŽ, Služba za gospodarstvo, Odjel za pomorstvo, promet i veze, Bihućka 1. Zahtjevu treba priložiti nalaz i mišljenje ovlaštenog vještaka Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje ili drugostupanjskog liječničkog povjerenstva nadležnog za davanje nalaza i mišljenja po Zakonu o pravima hrvatskih branitelja ili po Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata. Pravo na znak pristupačnosti ima i vozilo udruge osoba s invaliditetom, koja uz zahtjev za izdavanje znaka pristupačnosti prilaže rješenje o registraciji i dokaz da su njeni članovi osobe s invaliditetom.

9.5. Kazne za nesavjesne vozače

Novi Zakon o sigurnosti prometa na cestama (NN 67/08., 48/10., 74/11., 80/13., 158/13. i 92/14.) u članku 40. propisuje novčanu kaznu za prekršaj u iznosu od 5.000,00 do 15.000,00 kn za pravnu osobu ako izda znak pristupačnosti osobi koja za to ne ispunjava uvjete a sa iznosom od 1.500,00 do 5.000,00 kn i odgovorna osoba u pravnoj osobi i u tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Novčanom kaznom u iznosu od 700,00 kn kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja svoj znak pristupačnosti ustupi drugoj osobi na korištenje ili koja ga koristi suprotno propisanom pravu koja proizlaze iz znaka pristupačnosti a ako bude pravomoćno kažnjena

za ovaj prekršaj dva ili više puta, privremeno će se oduzeti znak pristupačnosti na rok od dvije godine.

Odbrom članka 82. stavkom 3. Zakona propisana je novčana kazna vozaču za prekršaj u iznosu od 700,00 kn ako zaustavi ili parkira vozilo na mjestu rezerviranom za parkiranje vozila osoba s invaliditetom.

Navedimo još da mjesto rezervirano za parkiranje vozila osoba s invaliditetom mora imati na kolniku ucrtane crte i simbol osobe u kolicima žute boje, te biti obilježeno znakom «parkiralište» s dopunskom pločom koja označava parkirno mjesto rezervirano za osobe s invaliditetom.

9.6. Besplatan prijevoz po pozivu

Prema odluci Poglavarstva Grada Splita – nepokretne i teže pokretne osobe s invaliditetom u Splitu od početka 2003. godine mogu po pozivu koristiti uslugu besplatnog prijevoza kombi-vozilom na području grada Splita. Služba prijevoza financira se iz proračuna grada Splita.

Prilagođena kombi vozila (prijevoznik „FLORENCE“) prometuju radnim danom i subotom od 9-22 sata (prije 9 sati se voze djeca u školu), a nedjeljom i praznikom vozi se po potrebi (uglavnom u slučaju hitnosti). Organiziranje prijevoza obavlja se temeljem telefonskih narudžbi dan ranije na broj telefona 021/262-445 od 9.30 do 11,30 sati.

Gradonačelnik Grada Splita je donio 15. prosinca 2009. godine Pravilnik o obavljanju prijevoza osoba s invaliditetom, kojim je uređen način obavljanja prijevoza osoba s invaliditetom koje se kreću pomoću invalidskih kolica i osoba s teškim motoričkim smetnjama (80% i više tjelesno oštećenje na donjim ekstremitetima). Tako je propisano da prijevoz može koristiti samo osoba uvrštena na Listu korisnika prijevoza koju potvrđuje Upravni odjel za socijalnu skrb, zdravstvenu zaštitu i suradnju s braniteljima i braniteljskim udrugama i dostavlja osobi koja provodi organizirani prijevoz za osobe s invaliditetom. Ovom Odjelu podnosi se zamolba za uvrštenje na listu (Obala kneza Branimira 17), kojoj prilaže presliku rješenja o tjelesnom invaliditetu, presliku osobne iskaznice ili presliku članske iskaznice udruge. Temeljem toga izdat će se Rješenje o korištenju prijevoza, na koje nezadovoljna osoba ima pravo žalbe o kojoj odlučuje nadležno tijelo Splitsko-dalmatinske županije. Ako korisnik prijevoza treba imati pratitelja to u zamolbi mora naznačiti jer se ta činjenica naznačuje u Rješenju i u Listu korisnika prijevoza.

Korisniku za kojeg je na Listi naznačeno da je neophodno da ima pratitelja, a prijevoz namjerava koristiti bez pratnje, osoba koja vrši prijevoz može uskratiti prijevoz.

Prijevoz korisnika na prilagođenu plažu u ljetnim mjesecima regulirat će se posebnim naputkom kao i prijevoz djece s teškoćama u razvoju.

9.7. Besplatno parkiranje i ulazak u središte grada

Člankom 11. Odluke o uređenju prometa na području Grada Splita (službeni glasnik 18/12) propisano je da «invalidi ne plaćaju naknadu za parkiranje na mjestima posebno označenim za parkiranja vozila invalida na javnim parkiralištima». Ako pak parkira na neko drugo mjesto – dužan je platiti naknadu za parkiranje.

Člankom 35. propisano je da Gradsko tijelo za poslove prometa može u iznimno opravdanim slučajevima odobriti kretanje vozila na javnim prometnim površinama na kojima je promet ograničen i zabranjen, između ostalog, i osobama s invaliditetom koji imaju znak za pristupačnost. Dakle, takve prometne površine su i one kojima se dolazi u staru gradsku jezgru pretvorenu u pješačku zonu. Odobrenje za ulaz i kretanje vozila ulicama pješačke zone stare gradske jezgre izdaje gradsko tijelo nadležno za poslove prometa. Zahtjev s dokazima o invaliditetu valja podnijeti: Grad Split, Upravni odjel općih komunalnih poslova, Obala kneza Branimira 17. Tijekom kretanja pješačkom zonom brzina vozila ne smije biti veća od 20 km/h, a i tada prednost uvijek imaju pješaci.

Određena je i novčana kazna za pravne osobe u iznosu od 2.000,00 kn te 1.000,00 kn za odgovornu osobu u pravnoj osobi, za fizičku osobu obrtnika 2.000,00 kn i za fizičku osobu 500,00 kn «ako zaustavi ili parkira vozilo na mjestu određenom za parkiranje vozila invalida a nema odobrenje za korištenje znaka pristupačnosti».

Prema čl. 50. Pravilnika o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti javnom parkiralištu i u javnoj garaži izvodi se 5% pristupačnih parkirališnih mjesta za osobe s invaliditetom u odnosu na ukupni broj parkirališnih mjesta, ali ne manje od jednog.

Uz građevinu, odnosno u građevini javne i poslovne namjene, te na građevini stambene i stambeno-poslovne namjene izvodi se 5%

pristupačnih parkirališnih mjesta u odnosu na ukupni broj parkirališnih mjesta, ali ne manje od jednoga.

Odredbom čl. 38. Pravilnika propisano je da parkirališno mjesto mora biti smješteno najbliže pristupačnom ulazu u građevinu te mora omogućavati ispunjavanje uvjeta propisanih ovim člankom.

9.8. Povlastica za 4 putovanja

Zakonom o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu (NN 97/00 i 101/00) i Pravilnikom o postupku za ostvarivanje prava na korištenje povlastica u unutarnjem putničkom prometu (NN 14/01.) utvrđeno je pravo na povlasticu osoba s invaliditetom za četiri putovanja godišnje željeznicom (u prvom i drugom razredu putničkog ili brzog vlaka) ili brodom. Jednim putovanjem smatra se vožnja u odlasku i vožnja u povratku.

To pravo imaju: tjelesno invalidne osobe s oštećenjem organa za kretanje od najmanje 70%, osobe koje po posebnim propisima ostvaruju pravo na doplatu za pomoć i njegu druge osobe, te invalidna djeca čiji roditelji ostvaruju pravo na dopust ili pravo na rad s polovicom punoga radnog vremena zbog njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, zatim slijepe osobe koje imaju 10% vida, gluhe i gluhoslijepe osobe, osobe s mentalnom retardacijom (težom i teškom), kronični bubrežni bolesnici na hemodijalizi, te ratni vojni i mirnodopski vojni invalidi i civilni invalidi rata od I. do IV. skupine kojima je to svojstvo priznato po Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ili po Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata. Te osobe imaju pravo na povlasticu u unutarnjem putničkom prometu od 75% od redovne cijene vozne karte za četiri putovanja godišnje željeznicom i brodom, a kada imaju pravo na doplatu za njegu i pomoć druge osobe imaju i pravo na besplatnu vožnju za pratitelja. Korisnik povlastice ne može biti pratitelj druge osobe, a kada putuje koristi povlasticu za prijevoz brodom i za prijevoz u prvom i drugom razredu putničkog ili brzog vlaka.

Pravo na povlasticu koristi se na temelju objave koju izdaje ured državne uprave nadležan za socijalnu skrb (u Splitu: Ured državne uprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Služba za društvene djelatnosti, Odsjek za rad, zdravstvo i socijalnu skrb, Domovinskog rata 4). Potrebni dokumenti: osobna iskaznica osobe s invaliditetom i pratitelja, preslika i original rješenja o tjelesnom oštećenju, odnosno pravo na doplatu za pomoć i njegu ili o pravu na dopust ili na rad s

polovicom radnog vremena, te potvrda o nepostojanju tjelesnog oštećenja za pratitelja.

9.9. (Ne)plaćanje cestarine i putarine

Osobe s 80% i više postotaka tjelesnog oštećenja, odnosno osobe kod kojih je utvrđeno tjelesno oštećenje koje ima za posljedicu nesposobnost donjih ekstremiteta 60% ili više postotaka, ne plaćaju godišnju naknadu za uporabu javnih cesta za jedan osobni automobil koji imaju u svom vlasništvu, odnosno koji koriste na temelju ugovora o leasingu temeljem čl. 88. st. 1. Zakona o cestama (NN br. 84/11., 22/13., 54/13., 148/13. i 92/14)

Stavkom 2. istog članka propisano je da osobe kod kojih je utvrđeno tjelesno oštećenje koje ima za posljedicu nesposobnost donjih ekstremiteta 80% ili više postotaka te HRVI sa 100% tjelesnog oštećenja te osobe kojima je utvrđeno tjelesno oštećenje osjetila vida od 100%, ne plaćaju cestarinu za uporabu autoceste i objekta s naplatom (most, tunel, vijadukt i slično) za jedan osobni automobil koji imaju u svom vlasništvu, odnosno koji koriste na temelju ugovora o leasingu. Osobe iz stavka 1. i 2. ovoga članka (u daljnjem tekstu: osobe s invaliditetom) ostvaruju pravo na oslobađanje plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta i cestarine na temelju rješenja koje u upravnom postupku donosi Ministarstvo na zahtjev osobe s invaliditetom.

Ministar uz suglasnost ministra nadležnog za branitelje i ministra nadležnog za zdravstvo i socijalnu skrb donosi propis o ispravama kojima se dokazuje pravo na oslobađanje plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta i cestarine te postupku i načinu ostvarivanja tih prava.

Prema čl. 89. pravo na oslobađanje od plaćanja cestarine može se ostvariti samo ako se u osobnom automobilu iz članka 88. stavka 2. ovoga Zakona nalazi osoba s invaliditetom kojoj je izdana isprava kojom se dokazuje pravo na ovo oslobađanje.

Postupak za ostvarivanje ovog prava propisan je Pravilnikom o postupku i načinu ostvarivanja prava na oslobađanje plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta i cestarine (NN br. 82/10., 148./10. i 136/11).

Osobe koja ispunjavaju propisane zakonske uvjete (naprijed navedene) pravo na oslobađanje plaćanja godišnje naknade i cestarine ostvaruju na temelju rješenja o utvrđenom postotku tjelesnog oštećenja, koje donosi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje ili drugo nadležno tijelo, sukladno posebnim propisima.

Odredbom čl. 4. st. 1. propisano je da zahtjev za ostvarivanje prava na oslobađanje plaćanja godišnje naknade podnosi se stručnoj organizaciji koja, na temelju propisa o sigurnosti prometa na cestama, obavlja stručno-tehničke poslove vezane uz rad stanica za redovne i preventivne tehničke preglede vozila kao javne ovlasti.

Zahtjevu se prilaže: preslika prometne dozvole i knjižice vozila (iznimno, ako je zahtjev podnesen prije registracije, osoba s invaliditetom prilaže dokaz o vlasništvu osobnog automobila), rješenje Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, ili rješenje nadležnog tijela po propisima o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, ili rješenje nadležnog tijela po propisima o posebnoj zaštiti vojnih invalida i civilnih invalida rata.

Ukoliko se iz rješenja ne može nedvojbeno utvrditi da se radi o tjelesnom oštećenju od 60% ili više postotaka, koje ima za posljedicu nesposobnost donjih ekstremiteta, osoba s invaliditetom dužna je zahtjevu priložiti: nalaz i mišljenje ovlaštenog vještaka Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, ili nalaz i mišljenje drugostupanjskog liječničkog povjerenstva nadležnog za davanje nalaza i mišljenja po Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ili po Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata odnosno drugim propisima.

Stručna organizacija iz st. 1. članka 4. osobi s invaliditetom koja ispunjava uvjete za ostvarivanje prava na oslobađanje plaćanja godišnje naknade izdaje naljepnicu za označavanje osobnog automobila kojega ima u vlasništvu ili ga koristi na temelju ugovora o leasingu. Osoba s invaliditetom plaća stručnoj organizaciji cijenu tiskanja i izdavanja naljepnice u iznosu od 17,00 kuna (čl. 5.).

Odredbom čl. 6. st. 1. propisano je da osobe kod kojih je utvrđeno tjelesno oštećenje koje ima za posljedicu nesposobnost donjih ekstremiteta 80% ili više postotaka, HRVI sa 100% tjelesnog oštećenja te osobe kojima je utvrđeno tjelesno oštećenje osjetila vida od 100%. može ostvariti pravo na oslobađanje plaćanja cestarine samo uz predočenje potvrde/smart kartice koju, na njen zahtjev, izdaju Hrvatske autoceste d.o.o. i to kada upravlja osobnim automobilom koji je u njenom vlasništvu ili ga koristi na temelju ugovora o leasingu, odnosno kada se nalazi u osobnom automobilu koji je u njenom vlasništvu ili ga koristi na temelju ugovora o leasingu.

Zahtjevu za ostvarivanje prava na oslobađanje plaćanja cestarine prilažu se, uz rješenje Ministarstva mora, prometa i infrastrukture (koje se izdaje na zahtjev osobe s invaliditetom), fotografija i preslika osobne iskaznice.

Hrvatskim autocestama d.o.o. plaća se cijena izrade i izdavanja potvrde/smart kartice u iznosu od 20,00 kuna kada osobno preuzima potvrdu/smart karticu, odnosno u iznosu 37,50 kuna kod dostave potvrde/smart kartice putem pošte.

Odredbom čl. 12. propisano je da potvrda/smart kartica vrijedi samo uz prometnu dozvolu. Na zahtjev ovlaštene osobe vozač je dužan dati na uvid potvrdu/smart karticu i prometnu dozvolu.

Potvrde/smart kartice koje su neispravne ili kojima je istekao rok oduzet će se odmah na naplatnim postajama, a korisnik će snositi odgovornost sukladno posebnom propisu.

Odredbom čl. 13. propisano je osoba s invaliditetom dužna je obavijestiti stručnu organizaciju i/ili Hrvatske autoceste d.o.o. o svakoj promjeni koja utječe na ostvarivanje prava iz ovoga Pravilnika, u roku od 15 dana od dana nastanka promjene.

9.10. Popust pri osiguranju vozila

I osiguravajuća društva pokazuju razumijevanje i zanimanje za potrebe osoba s invaliditetom, pa za njih uvode određene pogodnosti kod osiguranja vozila. Ta pogodnost iskazuje se u uvođenju dodatnog popusta od 10 do 20 posto kod plaćanja premije za godišnje osiguranje osobnog automobila. Zato se pred registraciju vozila uputno propitati o toj pogodnosti, kako biste odabrali najpogodniju tvrtku za osiguranje svog vozila.

10. POREZNE I DRUGE OLAKŠICE

10.1. Primici bez oporezivanja

Primici po posebnim propisima, socijalne potpore kao i primici osoba s invaliditetom – osim plaća i mirovine – ne smatraju se dohotkom i ne podliježu oporezivanju prema odredbama Zakona o porezu na dohodak (NN 177/04., 73/08., 80/10., 114/11., 22/12., 144/12., 120/13-odluka USRH, 125/13. i 148/13). Prema stavku 2. članka 9. i stavku 2. članka 15. Zakona – primici osoba s invaliditetom, kao što su invalidnina, doplatak za njegu i pomoć druge osobe, zaštitni dodatak uz mirovinu, doplatak za djecu, novčana naknada zbog tjelesnog oštećenja, naknade plaće hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata prema posebnom zakonu, najduže 12 mjeseci od dana završetka profesionalne rehabilitacije, potpora zbog zbrinjavanja ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata, naknada plaće invalidu rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju (od dana nastanka invalidnosti do najduže 24 mjeseca od dana završetka

profesionalne rehabilitacije), te druge socijalne potpore ne smatraju se dohotkom i ne oporezuju porezom na dohodak. Ako je takva osoba zbog drugih primanja dužna podnijeti godišnju poreznu prijavu – primitke po osnovi invaliditeta koji se ne smatraju dohotkom uopće ne treba iskazivati u zbirnom obračunu godišnjeg dohotka.

10.2. Povećani osobni odbitak

Stavkom 1. članka 36. Zakona o porezu na dohodak (NN br. 177/04.,73/08., 80/10., 114/11., 22/12., 144/12., 120/13-odluka USRH, 125/13. i 148/13.) utvrđeno je, da se ukupan iznos ostvarenog dohotka umanjuje za osnovni osobni odbitak u visini od 2.600,00 kn i to za svaki mjesec poreznog razdoblja za koji se utvrđuje porez.

Rezidentima (fizičkim osobama koje u RH ima prebivalište ili uobičajeno boravište, kao i fizičke osobe koje u RH nema prebivalište ni uobičajeno boravište a zaposlena je u državnoj službi RH i po toj osnovi prima plaću) se kod ostvarene mirovine na temelju prijašnjih uplata obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje i na temelju prijašnjih uplata premija osiguranja za dokup dijela mirovine na teret poslodavca te kod ostvarene mirovinske rente na temelju prijašnjih uplata sredstava na teret poslodavca, priznaje osobni odbitak u visini ukupne mirovine i mirovinske rente ostvarene u poreznom razdoblju, najmanje 2.600,00 kuna, a najviše do 3.800,00 kuna mjesečno.

Također je, između ostalog, propisano odredbom čl. 2. istog članka da se rezidenti

mogu uvećati osobni odbitak iz stavka 1. ovoga članka u visini:

1. 0,5 osnovnoga osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji te bivšega bračnog druga za kojeg plaćaju alimentaciju,
2. za uzdržavanu djecu: 0,5 osnovnoga osobnog odbitka za prvo dijete, 0,7 za drugo, 1,0 za treće, 1,4 za četvrto, 1,9 za peto, a za svako daljnje dijete faktor osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava i to za 0,6, 0,7, 0,8, 0,9, 1,0... više u odnosu prema faktoru osnovnoga osobnog odbitka za prethodno dijete,
3. 0,3 osnovnoga osobnog odbitka za poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svako dijete, ako su osobe s invaliditetom.
4. 1,0 osnovnoga osobnog odbitka za poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svako dijete, ako su osobe kojima je rješenjem, na temelju posebnih propisa, utvrđena invalidnost po jednoj osnovi 100% i/ili koji radi invalidnosti imaju, na temelju posebnih propisa, pravo na doplatak za pomoć i njegu. U tom slučaju

porezni obveznik za sebe osobno i za istu osobu koju uzdržava ne može koristiti osobni odbitak iz točke 3. ovoga stavka.

Uzdržavanim članovima uže obitelji i uzdržavanom djecom smatraju se fizičke osobe čiji oporezivi primici, primici na koje se ne plaća porez i drugi primici koji se u smislu ovoga Zakona ne smatraju dohotkom, ne prelaze iznos peterostrukoga osnovnoga osobnog odbitka iz stavka 1. ovoga članka, na godišnjoj razini.

Iznimno od prethodno navedenog, pri utvrđivanju prava na osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji i djecu ne uzimaju se u obzir primici prema posebnim propisima po osnovi socijalnih potpora, doplatka za djecu, potpora za novorođenče, odnosno primitaka za opremu novorođenog djeteta i obiteljskih mirovina nakon smrti roditelja.

Osobama s invaliditetom u smislu ovoga Zakona smatraju se fizičke osobe – porezni obveznik i/ili uzdržavani članovi njegove uže obitelji i uzdržavana djeca kojima je rješenjem donesenim prema propisima o mirovinskom osiguranju, zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, socijalnoj skrbi, odgoju i obrazovanju te prema drugim posebnim propisima utvrđena invalidnost ili tjelesno oštećenje.

Pravo na uvećani osobni odbitak po osnovni invalidnosti ostvaruje se podnošenjem vjerodostojnih dokaza o utvrđenom tjelesnom oštećenju, odnosno invalidnosti nadležnoj ispostavi područnog ureda porezne uprave (u Splitu je na adresi: Vukovarska 1).

10.3. Bez lokalnog poreza na vozila

Osobe s invaliditetom, koje su pri nabavi osobnih automobila bile u cijelosti oslobođene plaćanja carine i poreza na dodanu vrijednost (poreza na promet), oslobođene su plaćanja lokalnog poreza na cestovna motorna vozila shodno članku 18. Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 117/93., 69/97., 33/00., 73/00., 59/01., 107/01., 150/02. i 147/03., 132/06, 26/07 i 73/08). Porez na cestovna motorna vozila je prihod županijskog proračuna, a plaća se u godišnjem paušalnom iznosu ovisno o snazi motora i starosti vozila.

10.4. PDV od 5% za pomagala

Na temelju članka 38. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 7/13., 99/13., 99/13., 148/13. i 143/14.) i članka 47. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (NN br. 79/13., 35/14., 85/13., 160/13. i 157/14)– porez na dodanu vrijednost plaća se po stopi od 5% na

lijekove koji se izdaju na liječnički recept i koji imaju odobrenje nadležnog tijela za lijekove i medicinske proizvode prema posebnim propisima (navedenim lijekovima smatraju se i lijekovi utvrđeni Odlukom o utvrđivanju Liste lijekova HZZO-a) i medicinsku opremu, pomagala i druge sprave koje se koriste za ublažavanje liječenja invalidnosti isključivo za osobnu uporabu invalida propisane Pravilnikom o ortopedskim i drugim pomagalima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

10.5. Unos/uvoz automobila

Nakon ulaska RH u punopravno članstvo Evropske unije unos rabljenih automobila se obavlja bez carinskih formalnosti. Međutim, sukladno Zakonu o posebnom porezu na motorna vozila (NN br. 15/13.) da bi se ta vozila mogla registrirati u RH na njih se mora platiti poseban porez (trošarina). Carinskoj upravi treba podnijeti poreznu prijavu najkasnije 15 dana od dana unosa rabljenog automobila u RH, a posebni porez će se utvrditi na temelju postotka od tržišne cijene (vrijednosti rabljenog automobila na hrvatskom tržištu) kao vrijednosni kriterij i postotka od tržišne cijene ovisno o emisiji Co2, kao ekološki kriterij, pri čemu će se dobiveni iznosi zbrajati (čl. 5. st. 1. toč. 1., 2., 3. i 5. Zakona o posebnom porezu na motorna vozila NN br. 15/13 i 108/13). Carinska uprava utvrđuje tržišnu cijenu (poreznu osnovicu) a nezadovoljni građani mogu zatražiti dodatnu procjenu stalnog sudskog vještaka ili procjenitelja. Za automobile koji se u smislu Direktive i Zakona o PDV-u smatraju novim /automobili za koje od prve isporuke nije prošlo više od šest mjeseci i koji nisu prešli više od 6000 km) građani će uz posebni porez morati platiti i PDV-e u RH.

Pri uvozu vozila iz trećih zemalja mora se podnijeti carinska deklaracija. U tom slučaju se posebni porez neće obračunavati u postupku carinjenja ili na carinskoj deklaraciji, već na temelju porezne prijave, nakon obavljenog uvoza u istom postupku kao za vozila unesena iz EU. Postupak je isti kao kod rabljenih vozila, osim što za pregled treba isključivo COC dokument kojeg se mora zatražiti prilikom kupnje vozila u inozemstvu.

Dakle, nakon 1. srpnja 2013. godine, robna razmjena domaće robe između osoba u različitim članicama EU neće se smatrati uvozom te neće biti predmet carinskih procedura i nadzora. Međutim pitanje obračuna i naplate poreza na dodanu vrijednost (PDV-a) ostaje i dalje, a više informacija o tome može dati Porezna uprava.

Zakonom o posebnom porezu na motorna vozila (NN br. 15/13 i 108/13) odredbom čl. 5. st. 1. propisano je da predmet oporezivanja su motorna vozila na koje nije obračunat i plaćen posebni porez u

Republici Hrvatskoj koja se registriraju sukladno posebnim propisima: 1. osobni automobili i ostala motorna vozila konstruirana prvenstveno za prijevoz osoba, uključujući motorna vozila tipa karavan, kombi i trkaće automobile iz tarifnih oznaka KN: 8703 21, 8703 22, 8703 23, 8703 24, 8703 31, 8703 32, 8703 33 i 8703 90, osim sanitetskih vozila, dostavnih »van« vozila i vozila posebno prilagođenih za prijevoz osoba s invaliditetom.

10.6. Neplaćanje boravišne pristojbe

Prema Zakonu o boravišnoj pristojbi (NN 152/08., 59/09., 97/13., 158/13. i 30/14) propisano je da građanin koji u turističkom mjestu izvan svog prebivališta koristi uslugu noćenja u smještajnom objektu u kojem se obavlja ugostiteljska ili turistička djelatnost plaća boravišnu pristojbu. Boravišnu pristojbu plaća vlasnik ili stana za odmor u turističkom mjestu i sve osobe koje borave u toj kući ili stanu (od 15.06. do 15.09.), kao i vlasnik plovila koje se nalazi na vezu u luci nautičkog turizma kada boravi na plovilu te sve osobe koje borave na tom plovilu Odredbom članka 4. Zakona propisano je, među ostalim, da osobe s invaliditetom od 70% i većem i jedan pratitelj ne plaćaju boravišnu pristojbu

Prema Zakonu – boravišnu pristojbu naplaćuju pravne i fizičke osobe koje pružaju uslugu noćenja u smještajnom objektu istodobno s naplatom pružene usluge, pa je potrebno na vrijeme upozoriti da ste kao osoba s invaliditetom oslobođeni plaćanja boravišne pristojbe, budući se u računu navodi osnova za oslobađanje od plaćanja boravišne pristojbe.

11. SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE

Najvažniji Zakon za zaštitu ljudskih prava u Hrvatskoj je Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08. i 112/12.) kojim se osigurava zaštita i promicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka RH, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog nasljeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

11.1. Što se smatra diskriminacijom?

Diskriminacijom u smislu ovog Zakona smatra se stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe po navedenim osnovama.

Postoji izravna i neizravna diskriminacija.

Izravna diskriminacija je postupanje uvjetovano nekim od navedenih osnova kojim se osoba stavlja ili je bila stavljena ili bi mogla biti stavljena u nepovoljniji položaj od druge osobe u usporedivoj situaciji.

Neizravna diskriminacija postoji kada naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa, stavlja ili bi mogla staviti osobe u nepovoljniji položaj po navedenim osnovama, u odnosu na druge osobe u usporedivoj situaciji, osim ako se takva odredba, kriterij ili praksa mogu objektivno opravdati zakonitim ciljem, a sredstva za njihovo postizanje su primjerena i nužna.

Težim oblikom diskriminacije u smislu ovog Zakona smatrat će se diskriminacija počinjen prema određenoj osobi po više osnova (višestruka diskriminacija), diskriminacija počinjena više puta (ponovljena diskriminacija), koja je počinjena kroz dulje vrijeme (produljena diskriminacija) ili koja posljedicama posebno teško pogađa žrtvu diskriminacije, o kojim okolnostima će sud voditi računa pri utvrđivanju visine naknade neimovinske štete te pri odmjeravanju kazne za prekršaje utvrđene ovim Zakonom.

Odredbom članka 7. Zakona propisano je da nitko ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj zbog toga jer je u dobroj vjeri prijavio diskriminaciju, nazočio diskriminaciji, odbio nalog za diskriminatorskim postupanjem ili na bilo koji način sudjelovao u postupku vođenom povodom diskriminacije sukladno odredbama ovoga Zakona (zaštita od viktimizacije).

Ovaj se Zakon primjenjuje na postupanje svih državnih tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima te na postupanje svih pravnih i fizičkih osoba. Ova tijela dužna su prijaviti osnovanu sumnju na diskriminaciju pučkom pravobranitelju ili posebnim pravobraniteljima (pravobranitelju za ravnopravnost spolova, pravobranitelju za djecu, pravobranitelju za osobe s invaliditetom), uz pristanak osobe za koju postoji sumnja da je žrtva diskriminacije.

Člankom 9. st. 1. propisano je da je diskriminacija u svim pojavnim oblicima zabranjena a st. 2. istog članka propisano je da se iznimno od st. 1. ovog članka ne smatraju diskriminacijom stavljanje u nepovoljniji položaj u navedenim slučajevima u ovom stavku, među kojima je pod toč. 3. naveden i slučaj pogodovanja trudnicama, djeci, mladeži, starijim osobama, osobama s pravnom obvezom uzdržavanja koje redovito ispunjavaju obvezu uzdržavanja i osoba s

invaliditetom u cilju njihove zaštite kada je takvo postupanje temeljeno na odredbama zakona, podzakonskog akta, programa i mjera.

Žrtva diskriminacije po odredbama ovog Zakona ima pravo na naknadu štete prema propisima koji uređuju obvezne odnose.

11.2. Propuštanje na razumnu prilagodbu i segregacija

Člankom 4. Zakona o suzbijanju diskriminacije propisano je da će se diskriminacijom smatrati i propust da se osobama s invaliditetom, sukladno njihovim specifičnim potrebama, omogući:

- korištenje javno dostupnih resursa,
 - sudjelovanje u javnom i društvenom životu,
 - pristup radnom mjestu i odgovarajući uvjeti rada, prilagodbom infrastrukture i prostora, korištenjem opreme i na drugi način koji nije nerazmjeran teret za onoga tko je to dužan omogućiti.
- Diskriminacijom smatra se i segregacija. Segregacija u smislu ovog Zakona predstavlja prisilno i sustavno razdvajanje osoba po nekoj od gore navedenih osnova.

11.3. Postupak pred sudom

Člankom 16. Zakona o suzbijanju diskriminacije propisano je da svatko tko smatra da mu je zbog diskriminacije povrijeđeno neko pravo može tražiti zaštitu toga prava u postupku u kojem se o tom pravu odlučuje kao o glavnom pitanju, a može tražiti i zaštitu u posebnom postupku propisanom člankom 17. Zakona.

Posebni postupci za zaštitu od diskriminacije u području rada i zapošljavanja smatrat će se sporovima iz radnih odnosa.

Sud i druga tijela koja provode postupak dužna su radnje u postupku poduzimati hitno, nastojeći da se sve tvrdnje o diskriminaciji što prije ispituju.

11.4. Posebne tužbe za zaštitu od diskriminacije

Odredbom članka 17. Zakona propisano je da osoba koja tvrdi da je žrtva diskriminacije po odredbama ovog Zakona ovlaštena je podnijeti tužbu i tražiti:

1. da se utvrdi da je tuženik povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje, odnosno da radnja koju je poduzeo ili propustio može neposredno dovesti do povrede prava na jednako postupanje (tužba za utvrđenje diskriminacije),

2. da se zabrani poduzimanje radnji kojima se krši ili može prekršiti tužiteljevo pravo na jednako postupanje, odnosno da se izvrše radnje kojima se uklanja diskriminacija ili njezine posljedice (tužba za zabranu ili otklanjanje diskriminacije),

3. da se naknadi imovinska i neimovinska šteta uzrokovana povredom prava zaštićenih ovim Zakonom (tužba za naknadu štete),

4. da se presuda kojom je utvrđena povreda na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima.

Zahtjev za objavu presude sud će usvojiti ako utvrdi:

1. da je do povrede prava na jednako postupanje došlo posredstvom medija, ili

2. da je informacija o postupanju koje krši pravo na jednako postupanje bila objavljena u medijima, a objavljivanje presude je potrebno radi potpune naknade učinjene štete ili zaštite od nejednakog postupanja u budućim slučajevima.

Za sporove po tužbi iz članka 17. stavka 1. ovog Zakona u prvom je stupnju stvarno nadležan općinski sud. Pored suda opće mjesne nadležnosti nadležan je i sud na čijem području tužitelj ima prebivalište, odnosno boravište te sud mjesta gdje se dogodila šteta ili je počinjena radnja diskriminacije.

Prije pokretanja ili u tijeku postupka povodom zahtjeva iz članka 17. stavka 1. ovog Zakona sud može, na prijedlog stranke, odrediti privremene mjere. Na privremene mjere na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Ovršnog zakona. Iznimno, pretpostavke za određivanje privremenih mjera jesu:

1. da je podnositelj zahtjeva učinio vjerojatnim da je povrijeđeno njegovo pravo na jednako postupanje te

2. da je određivanje mjere potrebno radi otklanjanja opasnosti od nenadoknadive štete, osobito teške povrede prava na jednako postupanje, ili sprječavanje nasilja.

U odnosu na teret dokazivanja propisano je člankom 20. Zakona da ako stranka u sudskom postupku tvrdi da je povrijeđeno njezino pravo na jednako postupanje prema odredbama ovoga Zakona, dužna je učiniti vjerojatnim da je došlo do diskriminacije. U tom slučaju teret dokazivanja da nije bilo diskriminacije leži na protivnoj stranci. Ova odredba ne primjenjuje se u prekršajnom i kaznenom postupku.

U parnici povodom tužbe iz članka 17. stavka 1. ovoga Zakona može se kao umješač na strani tužitelja diskriminacije pridružiti tijelo, organizacija, ustanova, udruga ili druga osoba koja se u okviru svoje djelatnosti bavi zaštitom prava na jednako postupanje u odnosu na skupine o čijim se pravima odlučuje u postupku. Sud će dopustiti sudjelovanje umješača samo uz pristanak tužitelja. Umješač može

poduzimati radnje u postupku i ima u postupku sva prava koja pripadaju umještaču.

Sud u povodu zahtjeva iz članka 17. stavka 1. točke 2. i 4. sud može odlučiti da žalba ne zadržava ovrhu ili odrediti kraći rok za ispunjavanje činidbe koje su naložene tuženiku.

U postupcima iz čl. 17. stavka 1. ovog Zakona revizija je uvijek dopuštena.

11.5. Udružena tužba za zaštitu od diskriminacije

Udruga, tijela, ustanove ili druge organizacije koje su osnovane u skladu sa zakonom, a imaju opravdani interes za zaštitu kolektivnih interesa, određene skupine ili se u sklopu svoje djelatnosti bave zaštitom prava na jednako postupanje mogu podnijeti tužbu protiv osobe koja je povrijedila pravo na jednako postupanje, ako učine vjerojatnim da je postupanjem tuženika povrijeđeno pravo na jednako postupanje većeg broja osoba koje pretežno pripadaju skupini čija prava tužitelj štiti.

U tužbi mogu se istaknuti zahtjevi da se:

1. utvrdi da je postupanje tuženika povrijedilo pravo na jednako postupanje u odnosu na članove skupine,
2. da se zabrani poduzimanje radnji kojima se krši ili može prekršiti pravo na jednako postupanje, odnosno da se izvrše radnje kojima se uklanja diskriminacija ili njezine posljedice u odnosu na članove skupine,
3. da se presuda kojom j utvrđena povreda prava na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima.

O tužbi u prvom stupnju odlučuje županijski sud opće mjesno nadležan za tuženika, ili županijski sud mjesta na kojem je počinjena radnja diskriminacije.

11.6. Kazne za diskriminiranje

Prekršajnim odredbama Zakona od čl. 25. do 30. za određena diskriminatorna ponašanja predviđa se novčane kazne u rasponu od 1.000,00 kn do 350.000,00 kn.

12. PRAVOBRANITELJ ZA OSOBE S INVALIDITETOM

Institucija pravobranitelja za osobe s invaliditetom u Hrvatskoj je ustanovljena 2008. godine temeljem Zakona o pravobranitelju za osobe s invaliditetom (NN br. 107/07. - u daljnjem tekstu: pravobranitelj) kojim je propisano da pravobranitelj štiti, prati i promiče prava i interese osoba s invaliditetom na temelju Ustava RH, međunarodnih ugovora i zakona, djeluje neovisno i samostalno držeći se načela pravičnosti i morala te mu nitko ne smije davati upute i naloge u njegovu radu, niti smije pripadati ni jednoj političkoj stranci, što se odnosi i na njegove zamjenike. Imenuje ga i razrješava Hrvatski sabor na prijedlog vlade RH.

Pravobranitelj za osobe s invaliditetom:

- prati usklađenost zakona i drugih propisa u RH, koji se odnose na zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom, s odredbama Ustava RH i međunarodnih dokumenata koji se odnose na zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom,
- prati izvršavanje obveza RH koji proizlaze iz međunarodnih dokumenata koji se odnose na zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom,
- prati primjenu politika, nacionalnih strategija i programa RH koji se odnose na zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom,
- skrbi o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda osoba s invaliditetom, te o suzbijanju svih oblika diskriminacije zbog invaliditeta,
- razmatra slučajeve povrede prava osoba s invaliditetom, izvještava javnost o povredama prava osoba s invaliditetom te poduzima radnje u svrhu njihova sprječavanja,
- zalaže se za zaštitu i promicanje prava i interesa osoba s invaliditetom,
- predlaže poduzimanje mjera za izgradnju cjelovitog sustava zaštite i promicanja prava i interesa osoba s invaliditetom,
- predlaže poduzimanje mjera na unapređenju kvalitete življenja osoba s invaliditetom,
- prikuplja informacije i obavještava javnost o stanju prava osoba s invaliditetom, te obavlja i druge poslove određene ovim Zakonom.

Pravobranitelj sudjeluje u postupku izrade nacрта prijedloga propisa koji se odnose na osobe s invaliditetom ili kojima se uređuju pitanja od značaja za osobe s invaliditetom a može potaknuti donošenje i izmjene zakona i drugih propisa koji se odnose na prava i zaštitu osoba s invaliditetom.

Pružuje savjetodavnu pomoć osobama s invaliditetom o načinu ostvarivanja i zaštite njihovih prava i interesa.

Pravobraniteljica surađuje s udrugama osoba s invaliditetom, udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom te inicira i sudjelovanje u javnim aktivnostima usmjerenim na poboljšanje položaja osoba s invaliditetom.

Tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne i fizičke osobe obvezni su surađivati s pravobraniteljem za osobe s invaliditetom i na njegov zahtjev podnositi izvješća i odgovarati na upite, koje su dužne odmah, a najkasnije od 15 dana izvijestiti pravobranitelja o poduzetom, a dužne su osigurati pravobranitelju dostupnost u uvid u sve podatke, informacije i akte koji se odnose na prava i zaštitu osoba s invaliditetom.

Pravobranitelj ima pravo pristupa u prostorije i uvida u način ostvarivanja brige o osobama s invaliditetom koje borave, rade ili su privremeno, odnosno trajno smještene kod fizičkih i pravnih osoba i drugih pravnih subjekata na temelju posebnih propisa. Izvješće o obavljenom uvidu, u roku od 30 dana, dostavlja se tijelu nadzora nad navedenim osobama. Tijelo nadzora dužno je u roku od 30 dana od dana zaprimanja izvješća, a u hitnim slučajevima bez odgode, izvijestiti pravobranitelja o poduzetim radnjama. Ako tijelo koje obavlja nadzor ne dostavi izvješće pravobranitelj će, u roku od 30 dana, o tome obavijestiti Vladu RH i sredstva javnog priopćavanja.

Ako u obavljanju dužnosti pravobranitelj sazna da je osoba s invaliditetom izvrgnuta diskriminaciji, nasilju, spolnoj zloporabi, zlostavljanju, izrabljivanju, zanemarivanju ili nehajnom postupanju, dužan je odmah podnijeti prijavu nadležnom državnom odvjetništvu te upozoriti nadležno tijelo državne uprave i predložiti mjere za zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom.

Svatko se može obratiti pravobranitelju i podnijeti mu prijedlog za razmatranje pitanja od značaja za zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom. Podnositelj će biti obaviješten o aktivnostima poduzetim povodom njegova prijedloga u roku od 60 dana.

Hrvatski sabor je 30.05.2008. godine imenovao Anku Slonjšak pravobraniteljicom za osobe s invaliditetom, čime je Hrvatska prvi put dobila instituciju „ombudsmana“ za zaštitu i promicanje prava osoba s invaliditetom.

Kontakt:

Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom
Savska 41/3, Zagreb
Tel. 01/6102-1, fax: 01 6177 901
e-mail: ured@posi.hr
www.posi.hr

IV. DRŽAVNA TIJELA ZA SKRB O OSOBAMA S INVALIDITETOM

1. Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom

Pri Vladi Republike Hrvatske 1997. godine osnovano je Povjerenstvo za osobe s invaliditetom kao savjetodavno i stručno tijelo sa zadaćom, da Vladi Republike Hrvatske daje prijedloge, mišljenja i stručna obrazloženja iz područja položaja, zaštite i rehabilitacije osoba s invaliditetom i njihovih obitelji, te da provodi aktivnosti usmjerene na njihovu dobrobit. Povjerenstvo podnosi izvješće o svome radu Vladi Republike Hrvatske, najmanje jednom godišnje.

Prema Odluci o osnivanju Povjerenstva (NN br. 60/13. I 40/14) Povjerenstvo čine pored predstavnika određenih ministarstava, ureda i centara i predstavnik Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske- SOIH, predstavnik Hrvatskog saveza slijepih, predstavnik Hrvatskog saveza gluhih i nagluhih, predstavnik Hrvatskog saveza udruga tjelesnih invalida, predstavnik Hrvatskog saveza udruga cerebralne i dječje paralize, predstavnik Saveza društava distrofičara Hrvatske, predstavnik Hrvatskog saveza udruga za osobe s mentalnom retardacijom, predstavnik Hrvatskog saveza udruga invalida rada, predstavnik Saveza civilnih invalida rata Hrvatske, predstavnik Zajednice županijskih zajednica udruga hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rata Republike Hrvatske, predstavnik Zajednice udruga hrvatskih civilnih stradalnika iz Domovinskog rata Hrvatske, predstavnik Udruge za pomoć osobama s autizmom – Hrvatske, predstavnik Koalicije za život u zajednici.

U ostvarivanju svoje zadaće Povjerenstvo osobito:

1. prati primjenu Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom i drugih međunarodnih akata koji se odnose na područje zaštite i promicanja prava osoba s invaliditetom;
2. prati provedbu nacionalnih strateških dokumenata koji se odnose na osobe s invaliditetom te predlaže učinkovito izvršavanje planiranih mjera i aktivnosti;
3. prati primjenu postojećih propisa koji se odnose na osobe s invaliditetom i predlaže Vladi Republike Hrvatske mjere za unaprjeđivanje rada u tijelima koja u svom djelokrugu i/ili nadležnosti imaju poslove u vezi zaštite osoba s invaliditetom i ostvarivanja njihovih prava;
4. raspravlja i daje mišljenja o nacrtima zakona i drugih propisa koji su od interesa za unaprjeđivanje kvalitete življenja osoba s

invaliditetom i njihovih obitelji, te predlaže Vladi Republike Hrvatske i tijelima državne uprave promjene zakona i drugih propisa iz područja koja se odnose na osobe s invaliditetom;

5. prikuplja podatke o aktivnostima namijenjenim za osobe s invaliditetom koje se poduzimaju od strane tijela državne vlasti, ustanova, vjerskih zajednica, udruga i drugih organizacijskih oblika, te predlaže mjere za njihovu djelotvorniju provedbu;

6. prikuplja podatke i proučava iskustva drugih zemalja u ostvarivanju prava osoba s invaliditetom.

Adresa: Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom, Savska cesta 41, Zagreb, tel. (01) 6176-858.

2. Ministarstvo socijalne politike i mladih

Ministarstvo socijalne politike i mladih prema Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (NN 150/11) obavlja upravne i stručne poslove koji se odnose na:

- skrb o osobama i obiteljima koje nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba ili im je pomoć potrebna radi otklanjanja uzroka socijalne ugroženosti;
- utvrđivanje mreže domova i ustanova socijalne skrbi, obiteljskih centara i mreže djelatnosti, te usklađivanje njihovog rada i pružanje stručne pomoći;
- provođenje upravnog, inspekcijskog i stručnog nadzora nad radom ustanova socijalne skrbi i obiteljskih centara;
- odlučivanje o osnivanju, prestanku i statusnim promjenama ustanova socijalne skrbi i obiteljskim centrima;
- diseminiranje i analiziranje podataka o korisnicima u sustavu socijalne skrbi te izradu statističkih pregleda i izvješća;
- promicanje prava osoba s invaliditetom, podizanje kvalitete njihovog života i razvoja izvaninstitucionalnih oblika skrbi za osobe s invaliditetom;
- poticanje zakonskih projekata s ciljem poboljšanja kvalitete življenja osoba starije životne dobi, te razvoj uslužnih djelatnosti za njihove potrebe, razvoj izvaninstitucionalnih oblika skrbi za starije osobe, obavljanje drugih poslova skrbi o starijim osobama koji nisu stavljeni u nadležnost drugim tijelima;
- zaštitu žrtava trgovanja ljudima;

- zaštitu izbjeglica te osiguranje integracije azilanata i osoba pod supsidijarnom zaštitom, zaštitu djece i mlađih punoljetnika s poremećajima u ponašanju, te uključivanje u svakodnevni život nakon duljeg boravka u odgojnoj ustanovi;
- rehabilitaciju i resocijalizaciju ovisnika, te prevenciju svih oblika ovisnosti;
- upravne i stručne poslove u vezi s udomiteljstvom i posvajanjem;
- nadzor i praćenje primjene propisa o doplatku za djecu, roditeljnim i roditeljskim dopustima i naknadama, pomoći za opremu novorođenog djeteta, te predlaganje, izradu, unapređenje i usklađivanje propisa iz svog djelokruga s odgovarajućim nacionalnim i međunarodnim dokumentima i propisima i postupanje po preuzetim međunarodnim konvencijama iz svog djelokruga.

Ministarstvo obavlja upravne i stručne poslove savjetovanja koji se odnose na:

- brak i bračne odnose, te posebnu zaštitu obitelji u kojima su narušeni međusobni odnosi;
- međusobne odnose roditelja i djece;
- zaštitu djece čiji roditelji žive odvojeno, zaštitu djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi, poticanje odgovornog roditeljstva, uzdržavanja i skrbi o članovima obitelji;
- poticanje razvoja programa rada u zajednici, razvoja i afirmacije volonterstva i rada udruga građana koje su potpora roditeljima, obitelji, djeci, mladima, osobama s invaliditetom i starijim osobama, te svim socijalno osjetljivim skupinama stanovništva;
- poticanje i osnivanje savjetovaništa za djecu, mlade, roditelje, osobe s invaliditetom, starije osobe i žrtve obiteljskog nasilja te obavljanje stručnog i inspekcijskog nadzora nad njihovim radom;
- proučavanje i istraživanje suvremenih problema obitelji, djece, mladih, osoba s invaliditetom i starijih osoba, te pružanje preventivno-terapijske pomoći;
- sudjeluje u pripremi programa i projekata te provedbi projekata iz programa Europske unije i ostalih oblika međunarodne pomoći iz njegove nadležnosti.

Ministarstvo obavlja upravne, stručne i druge poslove koji se odnose na promicanje međugeneracijske solidarnosti i suradnje.

Ministarstvo obavlja stručne poslove koji se odnose na poboljšanje i unapređenje kvalitete života mladih i izgradnji cjelovite, sveobuhvatne i međuresorske politike za mlade koja obuhvaća: predlaganje i provođenje strateških dokumenata, zakona, drugih akata, programa i projekata u području politike za mlade te njihovo praćenje i vrednovanje, a posebno u području partnerskog uključivanja mladih u procese sudjelovanja u donošenju odluka, neformalnog obrazovanja, slobodnog vremena i kulture mladih, volontiranja i sudjelovanja u razvoju civilnoga društva, promicanja političke participacije i zaštite ljudskih prava, informiranja, mobilnosti, te osiguranja kvalitetne i redovite potpore organiziranom sektoru mladih i njegovom djelovanju.

Ministarstvo razvija mjere i programe koji rade na sprečavanju socijalnog isključenja mladih ljudi te im daju osnovu za cjelovit, kreativan i dostojanstven život u periodu njihove mladosti.

Adresa Ministarstva: 10000 Zagreb, Savska cesta 66, tel. (01) 555-7111.

3. Registar osoba s invaliditetom

Početkom srpnja 2001. godine Hrvatski sabor usvojio je Zakon o hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN 64/01.), a od početka 2002. godine temeljem tog Zakona započelo je sustavno prikupljanje podataka o osobama s invaliditetom. Registar vodi Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Zakonom je propisan način prikupljanja podataka o uzroku, vrsti, stupnju i težini oštećenja zdravlja osoba s invaliditetom, način obrade i korištenja podataka, te zaštita tih podataka. Podatke o vrstama tjelesnog ili mentalnog oštećenja dostavljaju u registar: liječnik primarne zdravstvene zaštite, liječnik specijalist školske medicine te liječnik specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite koji je pregledao i liječio osobu s invaliditetom, zatim nadležna tijela državne uprave (centri za socijalnu skrb, ministarstva rada i socijalne skrbi, prosvjete i športa i hrvatskih branitelja, te županijski uredi za obrazovanje) i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

Registar djeluje kao jedinstvena baza podataka, koji se obrađuju i objavljuju svake godine kao zbirni statistički pokazatelji za potrebe znanosti i prakse državnih i drugih tijela, što će bitno pridonijeti unapređivanju skrbi i poboljšanju kvalitete života osoba s invaliditetom.

V. PREGLED PROPISA

a) Z a k o n i

- Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN br. 80/13, 137/13)
- Zakon o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju (NN br. 85/06, 150/08. i 71/10.)
- Zakon o dobrovoljnom dopunskom osiguranju (NN br. 85/06., 15/08. i 71/10.)
- Zakon o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2015. godinu (NN 148/14)
- Zakon o roditeljskim i roditeljskim potporama (NN br. 85/08, 110/08, 34/11,54/13. i 152/14)
- Zakon o mirovinskom osiguranju (NN br. 157/13, 151/14)
- Zakon o stažu osiguranja s povećanim trajanjem (NN 71/99., 46/07 i 41/08)
- Zakon o doplatku za djecu (NN 94/01., 138/06., 107/07., 37/08.-odluka USRH, 61/11. i 112/12.)
- Zakon o socijalnoj skrbi (NN br. 157/13 i 152/14)
- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju naobrazbi (NN 10/97,107/07. i 94/13)
- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN br. 87/08., 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 94/13, 136/14 – RUSRH I 152/14)
- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN br. 157/13. I 152/14)
- Zakon o radu (NN br. 93/14)
- Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN br. 76/07., 38/09., 55/11., 90/11., 50/12., 55/12., 80/13., 153/13)
- Zakon o sigurnosti prometa na cestama (NN 67/08.,48/10., 74/11., 80/13., 158/13. i 92/14.)
- Zakon o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu (NN 97/00 i 101/00)
- Zakon o cestama (NN br. 84/11., 22/13., 54/13., 148/13. i 92/14)
- Zakon o posebnom porezu na motorna vozila (NN br. 15/13 I 108/13)
- Zakon o porezu na dohodak (NN 177/04., 73/08., 80/10., 114/11., 22/12., 144/12., 120/13-odluka USRH, 125/13. i 148/13).
- Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 117/93., 69/97., 33/00., 73/00., 59/01., 107/01., 150/02. i 147/03., 132/06, 26/07 i 73/08).

- Zakon o porezu na dodanu vrijednosti (NN 7/13., 99/13., 99/13., 148/13. i 143/14.)
- Zakon o boravišnoj pristojbi (NN 152/08., 59/09., 97/13., 158/13. i 30/14)
- Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08. i 112/12)
- Zakon o pravobranitelju za osobe s invaliditetom (NN br. 107/07)
- Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (NN 150/11)
- Zakon o hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN 64/01.)
- Opći porezni zakon (NN br. 147/08, 18/11, 78/12, 136/12. i 73/13)

b) Pravilnici

- Pravilnik o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja (NN 49/14., 51/14. i 11/15. (ispravak).
- Pravilnik o postupku, uvjetima i načinu utvrđivanja prava na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna (NN 156/08 i 88/10).
- Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na slobodan izbor doktora primarne zdravstvene zaštite (NN 147/14).
- Pravilnik o ovlastima, obvezama i načinu rada liječničkih povjerenstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (NN br. 8/15).
- Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja na zdravstvenu njegu u kući osigurane osobe (NN br. 88/10 – osnovni tekst, 1/11-ispravak, 87/11, 38/13, 49/13 i 93/13).
- Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom (NN br. 26/96, 79/97, 31/99, 51/99, 73/99, 40/07, 46/07- pročišćen tekst, 64/08, 91/09, 118/09)
- Pravilnik o ortopedskim i drugim pomagalima (NN br. 7/12 – osnovni tekst, 14/12, 23/1, 25/12, 45/12, 69/12, 85/12, 119/12, 21/13, 38/13, 93/13, 119/13, 125/13,129/13, 136/13, 136/13, 141/13, 154/13, 11/14, 12/14, 22/14, 34/14, 45/14, 54/14,59/14, 86/14, 92/14, 119/14, 129/14, 149/14).
- Pravilnik o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom, kojim je propisane vrsta, visina, uvjeti i način ostvarivanja poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN br. 44/14. i 2/15)

- Pravilnik o postupku ostvarivanja prava na prilagodbu prilaza do zgrade i prilagodbu stana za potrebe hrvatskih ratnih vojnih invalida Domovinskog rata s ograničenom sposobnosti kretanja (NN 142/13.).
- Pravilnik o razvrstavanju, kategorizaciji i posebnim standardima ugostiteljskih objekata iz skupine hoteli (NN br. 88/07., 58/08., 88/07., 58/08., 62/09., 63/13., 33/14. i 2/14)
- Pravilnika o znaku pristupačnosti (NN br. 78/08)
- Pravilnika o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (NN br. 78/13)
- Pravilnikom o postupku za ostvarivanje prava na korištenje povlastica u unutarnjem putničkom prometu (NN 14/01.)
- Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (NN br. 79/13., 35/14., 85/13., 160/13. i 157/14)
- Pravilnikom o postupku i načinu ostvarivanja prava na oslobađanje plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta i cestarine (NN br. 82/10., 148./10. i 136/11).

c) O d l u k e

- Odluka o utvrđivanju Osnovne liste lijekova HZZO-a (NN br. 91/14, 95/14, 106/14, 119/14, 123/14, 154/14)
- Odluka o utvrđivanju Dopunske liste lijekova HZZO (NN br. 80/13)
- Odluka o socijalnoj skrbi (Službeni glasnik 22/14)
- Odluke o uređenju prometa na području Grada Splita (Službeni glasnik 18/12)
- Odluka o organizaciji i načinu naplate parkiranja (Službeni glasnik 12/11)
- Odluka o javnim parkiralištima na području grada Splita (Službeni glasnik br. 2/96., 1/00., 21/01., 33/03., 26/05., 26/06., 33/09., 6/10 – pročišćeni tekst, 24/10. i 13/12)
- Odluka o osnivanju Povjerenstva (NN br. 60/13. i 40/14)

d) O s t a l o

- Deklaracija o pravima osoba s invaliditetom (NN, br. 47/05.)
- Nacionalna strategija izjednačenih mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine (NN. br. 63/07.)
- Strategija razvitka Republike hrvatske «Hrvatska u 21. stoljeću»
- Strategija razvitka mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi (NN. br. 97/03.)